

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1873. = ΤΕΥΧΟΣ ΜΒ'.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (1)

τῆς αυτοκρατορίας Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου καὶ τινες βιογραφικαὶ σημειώσεις τῶν Ἀρχιεπισκόπων αὐτῆς.
(Συνέχεια ἀπὸ σελ. 109).

Μόντ ἡ ἱερά σύνοδος τῆς Ρωσσίας καθαγιάζει ἡ βίβη τὸ διὰ τῆς Ρωσσίας χρήσιμον ἅγιον βιβλίον.

Ἡ πόλις Κωνσταντία ἐσώζετο μέχρι τῆς αὐτοῦ ἐπιδρομῆς τῶν Ἀράβων, οἵτινες ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ Ζ'. αἰῶνος ἐπερχόμενοι ἐκ διαλειμμάτων κατὰ τῆς Κύπρου ἐληλάτουν αὐτὴν καὶ πάλιν ἐξεδύλλοντο ὑπὸ τῶν αυτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἕως οὗ περὶ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ αἰῶνος ὑπερισχύσαντες τῶν Βυζαντινῶν καθυπέταξαν τὴν τε πρωτεύουσαν Κωνσταντίαν καὶ πλείστα ἄλλα μέρη τῆς νήσου. Τότε ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ὁ Β'. (ὁ Πινότυπος), μὴ θυνάμενος, φαίνεται, ν' ἀντιπεξέληθαι καὶ ἐκδιώξῃ αὐτοὺς ἐκεῖθεν, ἐν ἔτει 690 διέταξεν ἀσυνέτως τοὺς κατοικοὺς τῆς Κωνσταντίας καὶ τῆς λοιπῆς νή-

σου, ἔσαι θέλουσι, νὰ μετακινήσων εἰς τὸν Ἑλλησπόντον μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντίας Ἰωάννου, εἰ δὲ μὴ, παρατίθεται τὴν νήσον εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν ἀδοθήτηον. Καὶ ἔδραμον μὲν τότε κατὰ μὲν τὸν ἡμετέρον Κ. Παπαρηγόπουλον πάντες, κατ' ἄλλους δὲ πλείστοι τῶν κατοίκων ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ αυτοκράτορος, ὅστις ἐγκατέφευξεν αὐτοὺς εἰς πόλιν τινὰ πλησίον τῆς Κυζίκου κτισθεῖσαν καὶ ὀνομασθεῖσαν νέαν Ἰουστινιανούπολιν· ἀλλ' ἡ μετοικεσία αὐτῆς τῶν Κυπρίων ἀπέβη ὀλεθρία εἰς τε τοὺς μετοικήσαντας καὶ εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν, ἥτις ἔσωζε μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης οὐκ ὀλίγα λείψανα τῆς ἀρχαίας ἀκμῆς καὶ εὐπορίας. Πολλοὶ τῶν μετοικήσαντων ἐναυάχησαν καθ' ὅδον, ἄλλοι ἀπέθανον ἐν τῇ νέᾳ αὐτῶν ἀποικίᾳ, πάντες δὲ ἐδυστύχησαν ἀπεβαλόντες ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πατρίδι κτήματα λαμπρά, τὰ ὅποια δὲν ἀνεπλήρωσαν βεβαίως αἱ παραχωρηθεῖσαι εἰς αὐτοὺς περὶ τὴν Κιζίκον γαῖαι. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τούτῳ ἡ πρωτεύουσα Κωνσταντία καὶ πολλαὶ ἄλλαι πόλεις τῆς νήσου κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Ἀράβων καὶ ἔκτοτε οὐδέποτε ἀνέκυψαν ἀπὸ τῆς μεγάλης ἐκείνης συμφορᾶς.

Μετὰ τὴν ὀλεθρίαν τύχην τῶν Κυπρίων μετοικεσίαν οἱ ἐν τῇ νήσῳ διαμείναντες Χριστιανοὶ ἀδύλον ἂν ἐξέλεξαν ἄλλον ἀρχιεπίσκοπον ἢ ἐκυβερνῶντο ὑπὸ τῶν αὐτοῦ διαμεινάντων ἐπισκόπων. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι εἰς τὴν νέαν ἐκείνην ἔδραν τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Κύπρου, χάριν τῶν ὑπὸ τὸ σκήπτρον οὐτοῦ καταφυγόντων Κυπρίων, ἔδωκεν ὁ Ἰουστινιανὸς τὰ αὐτὰ προνό-

(1) Ἐν σελ. 98 στηλ. β'. στιχ. 34 ἀντὶ τῷ ἡγεμόνι τῆς Ἀνατολῆς γραπτέον τῷ στρατηγῷ τῆς Ἀντιοχείας—καὶ στιχ. 39 ἀντὶ τὸν ἑπαρχον τῆς Κύπρου γραπτέον μόνον τὸν ὑποστράτηγον—Σελ. 99 στηλ. β'. στιχ. 40 ἀντὶ κορφυροῦν γραπτέον ἐρυθρόν.

μία της ἐν Κύπρῳ μητροπόλεως Κωνσταντίας· κατέστησε δὲ αὐτὴν ἀρχιεπισκοπὴν αὐτοκέφαλον, εἰς δὲ τὸν ἀρχιεπίσκοπον αὐτῆς ὑπέταξε πάντας τοὺς ἐπισκόπους τῆς Ἑλλησποντίου ἐπαρχίας, διορίσας ἕνα ποιῆ καὶ τὰς χειροτονίας αὐτῶν καθὼς καὶ αὐτὸς νὰ χειροτονῆται ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἐπισκόπων κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν. Τοῦτο δὲ καὶ ἡ τότε ἐν Τρούλλῳ συγκροτηθεῖσα Πενθέκτη οἰκουμενικὴ Σύνοδος διὰ τοῦ 39 αὐτῆς κανόνος ἐκύρωσε. (α).

(α) Παραθέτομεν ἐνταῦθα τὸν κανόνα τοῦτον, εἰς ὃν ἐπισημαίνω τὴν προσοχὴν τῶν σπουδαίων ἀναγνωστῶν, καθὼς καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιφερομένων ἐρμηγνείων καὶ παρατηρήσεων.

Ἰδοὺ ὁ κανὼν:

« Τῶ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Ἰωάννου, τοῦ τῆς Κυπρίων νήσου προέδρου, ἅμα τῷ οἰκίῳ λαῷ, ἐπὶ τὴν Ἑλλησπόντιον ἐπαρχίαν, διὰ τε τὰς βαρβαρικὰς ἐφόδους, διὰ τε τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερωθῆναι δουλείας καὶ καθαροῦ τοῖς σκήπτροις τοῦ Χριστιανικωτάτου κράτους ὑποταγῆναι, τῆς εἰρημένης μεταναστάντος νήσου, προνοία τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ καὶ μόχθῳ τοῦ φιλοχρίστου καὶ εὐσεβοῦς ἡμῶν βασιλέως, συνωρώμεν, ὥστε ἀκαινοτόμητα διαφυλαχθῆναι τὰ παρὰ τῶν ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον συνελθόντων Θεοφόρων Πατέρων τῷ θρόνῳ τοῦ προγεγραμμένου ἀνδρὸς ἀραστρεῖντα προνόμια, ὥστε τὴν νέαν Ἰουστινιανούπολιν τὸ δίκαιον ἔχειν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῇ καθιστάμενον Θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον πάντων προεδρεύειν τῶν τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας καὶ ὑπὸ τῶν οἰκείων ἐπισκόπων χειροτονεῖσθαι, κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν. Τὰ γὰρ ἐν ἐκάστῃ ἐκκλησίᾳ εἶθι καὶ οἱ Θεοφόροι ἡμῶν Πατέρες παραφυλάττεσθαι διεγνώκασι, τοῦ τῆς Κυζικηνῶν πόλεως ἐπισκόπου ὑποκειμένου τῷ προδρῶ τῆς εἰρημένης Ἰουστινιανουπόλεως, μιμήσει τῶν λοιπῶν ἀπάντων ἐπισκόπων, τῶν ὑπὸ τὸν λεχθέντα Θεοφιλέστατον πρόεδρον Ἰωάννην, ὅφ' οὐ, γρηλας καλοῦσης, καὶ ὁ τῆς αὐτῆς Κυζικηνῶν πόλεως ἐπίσκοπος χειροτονηθήσεται. »

Παρατηροῦμεν ὅτι ἡ ἐν τῷ κανόνι τούτῳ φράσις « τὴν νέαν Ἰουστινιανούπολιν τὸ δίκαιον ἔχειν τῆς Κωνσταντινουπόλεως » εἶνε ἀόριστος καὶ ἀσαφής· ὅθεν γεννᾶται ἡ ἀπορία ποῖαν ἐννοσητέον νέαν Ἰουστινιανούπολιν; τὴν μητρόπολιν τῆς Κύπρου Κωνσταντίαν, ὡς λέγουσι τινες, ἢ ὅλην τὴν Κύπρον καὶ τὴν ἐκκλησίαν αὐτῆς, ὡς ὑπέλαθον οἱ ἐρμηγνευταὶ τῶν κανόνων, ἢ τὴν πόλιν τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ παρὰ τὴν Κυζικίαν κτισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὡς ἡ ἱστορία διδάσκει; καὶ τί σημαίνει « τὸ δίκαιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως »; Ταῦτα ὁ μὲν Ζωναραῶς ἐρμηγνεύει οὕτω « Καὶ ὁ κανὼν οὗτος... προστίθησι τῇ νέᾳ πόλει, ἣτις Ἰουστινιανούπολις ἐπεκλήθη, τὸ ἔχειν τὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως δίκαιον. Καὶ ὡς περ τῷ θρόνῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑποτίθεται ἤτε Ἀσιανῆ καὶ ἡ Ποντικῆ καὶ ἡ Θρακικῆ ἐπαρχία, οὕτω καὶ τούτῳ δέδοται προεδρεύειν τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας, ὑποκεῖσθαι δὲ αὐτῇ καὶ τὸν Κυζικίου ἐπίσκοπον καὶ παρ' αὐτοῦ χειροτονεῖσθαι » κτλ. ὁ δὲ Βαλααμῶν οὕτω « Ἀπὸ μὲν τοῦ Π' κανόνος τῆς Γ' συνόδου παρίσταται ὅτι... ὠρίσθη αὐτοκέφαλον εἶναι τὴν ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου... ὁ δὲ παρὼν κανὼν ἐπικυρεῖ μὲν καὶ τὰ ἐν Ἐφέσῳ πεπραγμένα, ὀνομάζων καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῶν τῶν Κυπρίων ἐν νέαν Ἰουστινιανούπολιν, διορίζεται δ' ἔχειν αὐτὴν καὶ τὰ δίκαια τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὡσαύτως καὶ τὰς ἐκκλησίας τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Κυζικίου » κτλ. ὁ δὲ Ἀριστῆνός οὕτω «... Οὗτος ὁ τῆς Κυπρίων νήσου πρόεδρος Ἰωάννης (αὐτὴ γὰρ ἐστὶ καὶ νέα Ἰουστινιανούπολις), διὰ τὰς τῶν βαρβάρων ἐφόδους... μετανάστης τῆς Κύπρου γενόμενος καὶ εἰς τὴν τῶν Ἑλλησποντίων μετοικῆσας ἐπαρχίαν, ἐπεστράτη τὸ δίκαιον ἔχειν Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ ταῖς Ἑλλησποντίαις ἐπισκοπαῖς καὶ πάντων τῶν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ ἐπισκόπων προεδρεύειν αὐτῶς. » κτλ.

Καὶ ἡμᾶς αἱ ἀνωτέρω ἐρμηγνεύει οὕτε τὸ χωρίον ὡς πρέπει διαλευ-

Μετ' οὐ πολὺ οἱ μετοικῆσαντες ἐπανήλθον εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν μετὰ τοῦ ἐαυτῶν ἀρχιεπισκόπου, ὅστις ἀποκατεστάθη αὐθις εἰς τὸν θρόνον τῆς Κύπρου καὶ διετέλει ἀσκήτων αὐτόθι: τὰ ἀρχαῖα προνόμια τῆς ἀρχιεπισκοπῆς αὐτοῦ· αἱ δὲ ἐπισκοπαὶ τοῦ Ἑλλησπόντου ἀπεδόθησαν πάλιν, ὡς εἰκάζεται, εἰς τοὺς ἀρχαίους αὐτῶν θρόνους· τοῦτο δὲ συνέβη κατ' ἄλλους μὲν ἔτι ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ, κατ' ἄλλους δὲ ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, ὅτε ἀνεκτῆθη ἐν μέρει τοῦλάχιστον ἡ

καίνοισιν οὐτε τὰς ἐξ αὐτοῦ προκυπούσας ἀπορίας λύουσιν. Ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶνε ὅτι ἐξ ὅσων ἡμεῖς γνωρίζομεν μίαν τῶν ἐκδόσεων τῶν ἱερῶν κανόνων (ἢ ὑπὸ Ἀγαπίου Ἱερομονάχου ἐνετήσι 1787) ἀντὶ « Κωνσταντινουπόλεως » ἔχει « Κωνσταντινίων πόλεως », ἣτις γραφὴ ἀπαντάται καὶ ἐν τῇ τοῦ Βαλααμῶνος ἐρμηγνείᾳ κατὰ τὸ χειρόγραφον τῆς Τραπεζούντος (ἔρα Σύνταγμα τῶν ἱερῶν Κανόνων ὑπὸ Ράλλη καὶ Ποτλῆ). Καὶ μὴ τὴν ἀλήθειαν πολὺ πιθανωτέρα φαίνεται ἡμῖν ἡ γραφὴ αὕτη, καθ' ὅσον συνάδει πρὸς τὸ περ' οὐ ὁ λόγος ἱστορικῶν γεγονότων καὶ δι' αὐτῆς σαφηνίζεται κάλλιστα ἡ ἔννοια τοῦ κανόνος, ἐν ᾧ διὰ τῆς ἄλλης ἡ ἔννοια φαίνεται σκοτεινὴ καὶ ἡ τοῦ Ζωναραῶ ἐρμηγνεία βεβαιωμένη. Ἰδοὺ δὲ κατὰ τὴν γραφὴν « Κωνσταντινίων πόλεως » πόσον σαφῆς παρίσταται εἰς τὸν νοῦν ἡ ἔννοια τοῦ χωρίου « ὥστε ἡ (ἐν Ἑλλησπόντῳ) νέα Ἰουστινιανούπολις, ἐν ἣ ἐδρεύει νῦν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου, νὰ ἔχη τὸ δίκαιον ἤτοι τὰ προνόμια τῆς (ἐν Κύπρῳ μητροπόλεως) Κωνσταντίας, ἅτινα ἐδόθησαν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ παρὰ τῶν ἐν Ἐφέσῳ πρότερον συνελθόντων Θεοφόρων Πατέρων. » Ταύτην δὲ τὴν γνώμην ἡμῶν ἐνισχύει ἔτι μάλλον καὶ ἡ ἔννοια τῶν διὰ τοῦ οὗτε ἐκφερομένων δύο ἀλληλαλλήλων κώλων, ὧν τὸ δεύτερον δὲν εἶνε συμπέρασμα τοῦ πρώτου ἀλλ' ἐπεξηγήσις αὐτοῦ. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦτου. Μεταβαίνομεν ἤδη εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς ἄλλης ἀπορίας. Ποῖαν πόλιν ἢ χώραν ὀνομάζει ὁ κανὼν Ἰουστινιανούπολιν; ὁ μὲν Ζωναραῶς, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω ἀφίνει τοῦτο παντάπασιν ἀόριστον· ὁ δὲ Βαλααμῶν λέγει ὅτι ὁ κανὼν ὀνομάζει οὕτω τὴν ἐκκλησίαν τῶν Κυπρίων, ὁ δὲ Ἀριστῆνός τὴν νήσον τῶν Κυπρίων· ὁ δὲ Ἱεροσολύμων Δοσίθεος (βιβλ. ε. κεφ. η.) ἐσφαλμένως σημειοῖ ὅτι « ὁ Βαλααμῶν ἐν τῇ ἐρμηγνείᾳ τοῦ τριακοστοῦ κανόνος τῆς ἐν Τρούλλῳ Συνόδου λέγει ὅτι τὴν Σαλαμῖνα, ἣτις καὶ Κωνσταντία ἐλέγετο (νῦν δὲ λέγεται Ἀμμοχώστος) Ἰουστινιανός ὁ Ρινόμητης ἀνακαινίσας εἰς κάλλος ὠνόμασε νέαν Ἰουστινιανῆν, » ὅπερ παραλαβόντες ἀβασανίστως καὶ οἱ ἐκδοταὶ τοῦ Πηθαλλοῦ ἐσημειώσαν καὶ αὐτοὶ κάτωθεν τῆς ἐρμηγνείας τοῦ Π' κανόνος τῆς Γ' οἰκουμενικῆς συνόδου. Ἐκ τῆς αὐτῆς δὲ πηγῆς, φαίνεται, ἀρυσάμενος καὶ ὁ κ. Α. Σακελλάριος ἔγραψεν ἐν τοῖς Κυπριακοῖς αὐτοῦ ὅτι « ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ρινόμητου πολλὴ ἐλαμπρύνθη (ἢ Ἀμμοχώστος), ἐξ οὗ καὶ νέα Ἰουστινιανῆ ἐκλήθη, ὄνομα τὸ ὁποῖον καὶ μέχρι νῦν ὁ τῆς Κύπρου ἀρχιεπίσκοπος τηρεῖ εἰς τὴν φήμην του. » Ἄλλ' ὁ Βαλααμῶν οὕτε ἐν τῷ ρηθέντι 30 οὕτε ἐν τῷ ἀνωτέρω παρατεθέντι 39 κανόνι ἀναφέρει τοιοῦτό τι. Ἀποροῦμεν τῶνόντι πῶς οἱ ρηθέντες ἐρμηγνευταὶ περιπίπτουσιν εἰς προφανῆ λάθος, ὅπερ ἀντιβαίνει εἰς τὴν ὅλην ἔννοιαν τοῦ κανόνος καὶ εἰς αὐτὴν ἔτι τὴν ἔννοιαν Ἰουστινιανού-ΠΟΛΙΣ, ἐνῶ οἱ ἱστορικοὶ λέγουσι ρητῶς ὅτι νέα Ἰουστ. ὠνομάσθη ἢ παρὰ τὴν Κυζικίαν πόλιν, ὡς ἀνωτέρω ἐρρήθη (ἔρα Μ. Λεκουίνου Oriens Christianus, καὶ Κ. Παπαρηγοπούλου Ἱστορ. τοῦ Ἑλλ. ἔθνους. Τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος, διὰ τὴν μέχρι σήμερον ὁ ἀρχιεπίσκοπος τιτλοφορεῖται νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου; διότι καὶ μετὰ τὴν ἐξ Ἑλλησπόντου εἰς Κύπρον ἐπιστροφὴν, καίτοι αἱ παρὰ τὸν Ἑλλησπόντον ἐπαρχαῖα ἀπεδόθησαν εἰς τοὺς ἀρχαίους αὐτῶν θρόνους, ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐξηκολούθει ἐν τοῖσι νὰ φέρῃ τὸν τίτλον ἀπαραιμέτων, τὸν ὁποῖον ἐτήρησαν καὶ διατηροῦσιν ἀδιακόπως οἱ ἀρχιεπίσκοποι τῆς Κύπρου μέχρι τῆς σήμερον.

πολυπαθῆς νήσος. Καὶ ἀκριβῶς μὲν ὁ χρόνος τῆς ἐπανόδου τῆς Κυπριακῆς ταύτης ἀποικίας δὲν δρίζεται, ἀναμφίβολον ὅμως ὅτι δὲν ἐβράδυνε καὶ πολὺ διότι ἐν ἔτει 787 συγκροτηθείσης ἐν Νικαίᾳ τῆς ἐβδόμης οἰκουμενικῆς συνόδου παρουσιάσεν εἰς αὐτὴν καὶ ὁ Κωνσταντίας ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντίνος, ὅστις πρὸ πάντων ἐν τῇ τετάρτῃ πράξει τῆς συνόδου ταύτης διαρρήθην ἐδήλωσεν ὅτι αὐτὸς ἐδρεύει καὶ διαμένει ἐν Κύπρῳ, διὰ μακρὰς συνδιασκέψεως διηγούμενος τὰ θαύματα, τὰ ὅποια ὁ Θεὸς ἕνεκα τῶν ἱερῶν εἰκότων καὶ ἐν Κύπρῳ καὶ μάλιστα ἐν Γαβάλῳ τῆς Συρίας κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν πρὸ βλίγου ἐποίησε. Ταῦτα διηγήσαντο ἐπανεληθόντες εἰς Κύπρον ἄνδρες τριάκοντα καὶ δύο τὸν ἀριθμὸν.

Καταστραφείσης, ὡς εἴρηται, τῆς Κωνσταντίας, ἔδρα τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἐγένετο ἡ πλησίον πόλις Ἀρσινόη, ἢ κοινῶς Ἀμμοχώστος καλουμένη. Ἐνταῦθα ὁ ἀρχιεπίσκοπος διετέλει ἐδρεύων μέχρι τοῦ ΙΒ' αἰῶνος λήγοντος, ὅτε ἡ νήσος ἀπὸ τῆς κυριαρχίας τῶν Βυζαντινῶν αυτοκρατόρων περιήλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐκ Γαλλίας Λουσιναίων βασιλέων.

Ἀπὸ τῆς ἐξ Ἑλλησπόντου ἐπιστροφῆς καὶ τῆς ἐν Ἀμμοχώστῳ ἐγκαταστάσεως τοῦ ἀρχιεπισκόπου (ἦτις, ὡς ἐκ τῶν εἰρημένων ἐξάγεται, συνέβη κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ τῆς ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος) μέχρι τέλους τοῦ ΙΒ' αἰῶνος, οὐδὲν ἀξιόλογον γεγονός ἐχομεν περὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς Κύπρου νὰ ἀναγράψωμεν, διότι οὐδὲν τοιοῦτον εὑρομεν ἐν τοῖς συγγράμμασιν, ἅτινα ἔχομεν ὁδηγούς εἰς τὴν παρούσαν πραγματείαν. Τὰ μόνα δέ, ἅπερ μνημονεύονται κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, εἶνε ὅτι ἐπὶ τοῦ αυτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρωνύμου, ὅτε κατεδιώκετο ἡ τῶν ἱερῶν εἰκότων προσκύνησις, ἐξέχως συνηγόρησεν ὑπὲρ αὐτῶν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Γεώργιος, ὅστις διὰ τοῦτο μετὰ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γερμανοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ ὑπεβλήθη εἰς τὸ ἀνάθεμα ὑπὸ τῆς τοῦ Κοπρωνύμου συνόδου (754) ἔτερον δέ, ὅτι ἐν τῇ ἐβδόμῃ οἰκουμενικῇ συνόδῳ παρουσιάσας, ὡς εἴρηται, καὶ ὁ Κωνσταντίας ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντίνος ἔλαβεν ἀξιόλογον μέρος ἐν αὐτῇ ὑπὲρ τῶν ἱερῶν εἰκότων, καθὼς φαίνεται ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς συνόδου ταύτης. Ἀλλὰ περὶ τούτων θέλομεν διαλαβεῖν εἰδικώτερον ἀκολούθως ἐν ταῖς κατ' ἰδίαν βιογραφίαις τῶν ἀρχιεπισκόπων· νῦν δὲ μεταβαίνομεν εἰς τὴν ἀφήγησιν γεγονότων γενικωτέρων, ὅποια εἶνε τὰ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ΙΓ' ἑκατονταετηρίδος καὶ ἐφεξῆς.

Κατὰ τὸ 1191 ὁ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας υἱὸς Ριχάρδος ὁ Λεοντόθυμος στρατεύσας μετὰ πολυαριθμοῦ στέλλου κατὰ τῶν Ἀράβων, οἵτινες κατέλαβον αὐθις τὴν Παλαιστίνην, ἔτε εἴθεσε μεταξὺ Κρήτης καὶ Κύπρου, διεσκαδίσθη ὑπὸ τρικυμίας ὁ στόλος αὐτοῦ. Καὶ ἐπειδὴ ὁ τῆς Κύπρου δυνάστης Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνός προσηγάθη κακῶς πρὸς τοὺς ναυαγούς, ὁ Ριχάρδος ἐκυρίευσεν τὴν νήσον καὶ ἐξώσας ἐκεῖθεν τὸν Ἰσαάκιον, ἐπώλησεν αὐτὴν εἰς τοὺς ἱππῶτας τῆς Δύσεως τοὺς λεγομένους Ναΐτας· μετὰ δὲ ἐν ἔτος λαβὼν πάλιν αὐτὴν ἔδωκεν εἰς τὸν πρῶτον βασιλέα τῶν Ἱεροσολύμων Γουίδον Λουσιναῖον, τοῦ ὁποῖου οἱ διάδοχοι ἐκυριάρχησαν αὐτόθι μέχρι τοῦ 1489, ὅτε παρεδόθη ἡ νήσος εἰς τοὺς Ἑνετοῦς.

Μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης (1200) ἡ ἐκκλησία τῆς Κύπρου

διετέλει κυβερνωμένη ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων αὐτῆς ἀνεξαρτήτως πάσης ἐξωτερικῆς ἐπεμβάσεως ἢ ἐπιρροῆς· ἦτο δὲ διηρημένη εἰς 14 ἐπισκοπὰς, ἦτοι εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Κωνσταντίας καὶ εἰς τὰς ἐπισκοπὰς Κιτίου, Ἀμαθούντος, Κουρίου, Πάφου, Ἀρσινόης, Σόλων, Λαπίθου, Κυρηνίας, Ταμάσου ἢ Ταμασοῦ, Κύθρου ἢ Χύτρου, Τριμιθούντος, Λήδρου καὶ Καρπασίας (α). Οἱ ἐπίσκοποι οὗτοι ἰσότημοι ὄντες ἀνεγνώριζον πρόεδρον τῆς ἐαυτῶν συνόδου τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντίας καὶ εἰς αὐτὸν εἶχον τὴν ἀναγοράν των. Ἄλλ' ἢ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην πολιτικὴ ὑποταγὴ τῆς νήσου ὑπὸ τὸ σκήπτρον βασιλέων ἑτεροδόξων προσεδεύοντων τὰ δόγματα τῆς Λατινικῆς ἐκκλησίας συνεπήγαγε μετ' ὀλίγον καὶ τὴν ὑποταγὴν τῆς τῶς ἀνεξαρτήτου ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς Ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας.

Πρὸ τῆς ὑποταγῆς τῆς νήσου εἰς τοὺς Λατίνους δὲν ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ κάτοικοι τοῦ Λατινικοῦ δόγματος. Πρῶτος δὲ ὁ βασιλεὺς Γουίδος ἔφερε τοιοῦτους μεθ' ἑαυτοῦ καὶ λαϊκοὺς καὶ κληρικούς· ὡς ἐκ τούτου ἡ τοῦ Λατ. κλήρου δικαιοδοσία κατ' ἀρχὰς ἦτο λίαν περιορισμένη· προϊόντος ὅμως τοῦ χρόνου δὲν ἐβράδυνε νὰ λαθῆ μεγάλη ἐκτάσις, καθ' ὅσον μάλιστα αἱ ἀπαιτήσεις αὐτοῦ ὑπεστηρίζοντο ὑπὸ τῶν ἑτεροδόξων αὐτοῦ βασιλέων. Οὕτως ἐν ἔτει 1215, ὅτε ὁ Πάπας Ἰννοκέντιος Γ' συνεκάλεσε τὴν ἐν Λατερανῶν σίνωδον, Ἀλησία ἡ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῆς Κύπρου Οὐγου, ἦτις ἐκυβέρνηε τότε τὴν νήσον ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ βασιλέως, ἔγραψε πρὸς τὸν Πάπαν καὶ προεκάλεσεν ἐξ αὐτοῦ γράμμα διατακτικὸν ἕνα αἱ 14 ἐπισκοπαὶ συγχωνευθῶσι μόνον εἰς τέσσαρας ἐχούσας μητροπόλεις τὴν Λευκωσίαν, τὴν Ἀμμοχώστον, τὴν Πάφον καὶ τὴν Λεμεσό, καὶ εἰς αὐτὰς νὰ χειροτονῶνται τέσσαρες Ὀρθόδοξοι καὶ τέσσαρες Λατῖνοι ἐπίσκοποι. Πρὸς καιρὸν ὅμως ὁ τότε ἀρχιεπίσκοπος τῶν Ὀρθόδοξων Συμεὼν, ὅστις κατόκει εἰσέτι ἐν Ἀμμοχώστῳ, καὶ οἱ ἄλλοι ἐπίσκοποι νὰ κατέχωσι τὰς ἐπισκοπὰς των ἐφ' ἑρῶ ζωῆς, ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον αὐτῶν νὰ μὴ χειροτονηθῶσιν ἄλλοι εἰμὴ οἱ ρηθέντες τέσσαρες· ὁ δὲ ἀρχιεπισκοπικός θρόνος νὰ μετατεθῆ ἐκ τῆς Ἀμμοχώστου εἰς Λευκωσίαν καθὸ ἔδραν βασιλικήν, καὶ ἀντὶ τοῦ Ὀρθόδοξου ἀρχιεπισκόπου νὰ ἀναγνωρίζεται τοῦ λοιποῦ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Λευκωσίας ὁ Λατῖνος ἐπίσκοπος· καὶ οἱ μὲν Λατῖνοι νὰ νέμονται τὰς προσόδους διαφόρων κτημάτων καὶ δεκατίας, οἱ δὲ Ὀρθόδοξοι νὰ λαμβάνωσι μόνον τὸ κανονικὸν παρὰ τῶν ἱερέων καὶ διακόνων κατὰ τὴν καὶ ἀλλαγῶν δῆθεν ἐπικρατούσαν συνήθειαν. Ἐντεῦθεν προσέκυψαν μεταξὺ τῶν Ὀρθόδοξων καὶ τῶν Λατίνων πολλὰ σκάνδαλα καὶ διηγετικῆς πάλης, καθ' ὅσον οἱ πρῶτοι δὲν ἔστεργον νὰ παραχωρήσωσι τὰ δικαιώματά των ἢ πάλιν δὲ αὐτὴ διήρκεσεν ἐπὶ τεσσαράκοντα καὶ ἐπέκεινα ἔτη, μεθ' ἧ ἡ ἐκκλησία τῆς Κύπρου ὑπέκυψεν ὁλοσχερῶς ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Λατίνων.

Οἱ Λατῖνοι δὲν ἠρκέσθησαν μόνον εἰς τὸ νὰ ἀρπάσωσι δικαίωματι τοῦ ἰσχυροτέρου τὰς ἐπισκοπὰς καὶ τὰς προσόδους τῶν Ὀρθόδοξων ἐπισκόπων καὶ λοιπῶν κληρικῶν, ἀλλ' ἔχοντες σύνθημα καὶ ἀφετηρίαν τὸ εὐαγγελικὸν ρητὸν « ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν

(α) Ὁ κατάλογος οὗτος εὑρεται παρὰ τῷ Λεκουίνῳ καὶ Γουλιέλμῳ Βεβεργίῳ ἔρα καὶ ἱστορ. τῆς Κύπρου ὑπὸ Κυπριανοῦ σελ. 373 καὶ 391

βιάζεται και βιασταί ἀρπάζουσιν αὐτήν,» καὶ τὴν καταθόνικον ρήτρην διὰ σκοπὸς ἀγιάζει τὰ μέσα, ἐσπούδαζον διὰ παντοίων μέσων θεμιτῶν τε καὶ ἀθεμιτῶν ἵνα συναγάγῃ τὰ πεπλανημένα κατ' αὐτοὺς πρόβιατα, τοὺς σχισματικούς Γραικούς, ὑπὸ μίαν ποίμνην καὶ ἓνα ποιμένα, τὸν πάππν τῆς Ρώμης, καὶ διὰ τῆς βίας εἰσαγάγῃσιν αὐτοὺς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἰδοὺ δὲ κατὰ λέξιν ὅσα περὶ τούτου ἀνώουμός τις Ὁρθόδοξος παρ' Ἀλλυατίῳ (α) ἐκτραγωδεῖ α ἄλλὰ καὶ τὸν λοιπὸν λαόν, τοὺς τε ἱερεῖς καὶ μονάζοντας, τυραννικῶς ἐξεδίαζον εἰς τὸ διαφρονεῖν καὶ συγκοινωνεῖν αὐτοῖς καὶ μνημονεῖσιν τοῦ Πάππ: καὶ ὅσοι μὲν ἐπέθεοντο τοῖς δόγμασιν αὐτῶν τούτοις, φιλονεικῶς (ἴσως ἢ φιλικῶς) διετίθεντο, ὅσοι δὲ ἤλεγχον αὐτοὺς ὡς αἰρετικούς καὶ τὴν κοινωνίαν αὐτῶν πάντι ἀπεστρέφοντο, ἐκόλαζον φανερώς καὶ μαρτυρίαν ἴστων κατὰ τοὺς πάλαι βασιλεῖς καὶ τυράντους τῶν Ὁρθόδοξων Χριστιανῶν καὶ μαρτυροῦσι τῷ λόγῳ οἱ ἐν Κύπρῳ ἀθλήσαντες ἄγιοι μονάζοντες, οὗς τινὰς διὰ τὸ μὴ καταδέξασθαι συγκοινωνήσαντι τούτοις, τριετίαν φυλακίσαντες καὶ πᾶν εἶδος κολάσεως αὐτοῖς ἐπαγαγόντες, ὕστερον ὡς οὐκ ἐπειθον αὐτοὺς καὶ διὰ στόματος ἐμολογήθητι ὅτι «καλῶς κρατεῖται,» ἐκμανέντες, οὗς μὲν δῆσαντες ἐν ταῖς οὐραῖς τῶν ἐκλυτῶν ἵππων, ἐν τραχέσι καὶ δυσθάτοις τόποις σφύροντες ἀπέκτειναν· τοὺς δὲ προκρίτους αὐτῶν, πυρκαϊῶν ἀνάψαντες μεγίστην, τούτους κατέκαυσαν· ὁ δὲ καθηγούμενος τούτων, ἀββᾶς Ἰωάννης καλούμενος, μέχρι πολλοῦ ἐφαίνετο τοῖς πᾶσιν ἐν μέσῳ φλογὸς ἱσταμένος καὶ προσευχόμενος· ἐμμανῆς δὲ γενόμενος εἰς ἐξ αὐτῶν τῶν Λατίνων καθολαρίων, ἀκοντίσας κατ' αὐτοῦ ῥοπαλὸν τι καὶ κρούσας τούτων μέσον τῆς φλογὸς ἔρριψε καὶ οὕτως ὁ ὄπιος τὴν ἀγίαν αὐτοῦ ψυχὴν τῷ Θεῷ παρέδωκε· καταθεσθεύσας δὲ τῆς πυρκαϊᾶς ἐκείνης, εὐρόντες τὰ λείψανα σώα, ὁστέα παντοδαπῶν ζώων καὶ μαρῶν θηρίων ἐπισυνάξαντες, προσέθηκαν ἐπὶ τὰ λείψανα τῶν ἁγίων καὶ δευτέραν πυρκαϊῶν πάλιν ἀνάψαντες ἐπὶ τούτοις, οὐκ εἶασαν τὸ πῦρ, ἕως εἰς τέλος κατετέφρωσαν.» Ταῦτα δηγείται εὐσεβῆς τις ἀνώουμος, ὁ δὲ Ἀλλυατίος θαυμαστὸν τὸ ἔργον ἀποκαλεῖ τῶν Λατίνων καὶ ἐπικίνου παντός ἀξίον, τὸν δὲ ἱστοροῦντα αὐτὸ λοιδορεῖ ὡς ἀθεβῶς δῆθεν κατὰ τῆς σπουδῆς τῶν Λατίνων καθολακτοῦντα.

Καίτοι τὸ εἰρημένον διάταγμα τοῦ πάππ Ἰννοκεντίου ὤριζεν ἵνα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀρχιεπισκόπου Συμεῶν ἀντὶ τοῦ Ὁρθόδοξου ἀρχιεπισκόπου ἀναγνωρίζηται τοῦ λοιποῦ ὡς τοιοῦτος ὁ τῆς Λευκωσίας Λατίνος ἐπίσκοπος, φαίνεται ὅμως ὅτι κατ' ἀρχὰς ἀνοισταμένων τῶν Ὁρθόδοξων τὸ διάταγμα ἐκεῖνο δὲν ἐφηρμάσθη κατ' ὀλοκληρίαν. Ὅθεν μετὰ τὸν Συμεῶν ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δοσιθέου καὶ ἄλλος ἀρχιεπίσκοπος Ἡσαΐας ὀνόματι, ὅστις βιασθεῖς ὑπὸ τῶν Λατίνων ὠμολόγησε πρὸς καιρὸν ὑποταγὴν εἰς τὸν πάππν, ὕστερον ὅμως μετανοήσας ἀπῆλθεν εἰς Νίκαιαν ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Μανουήλ (1220) καὶ ἐζήτησε παρὰ τῆς ἐκείσε συνόδου συγγνώμην καὶ ἔτυχε τῆς αἰτήσεως (β). Ἀλλὰ μετὰ

(α) Περὶ τῆς διηγετικῆς συμφωνίας ἐκατέρων τῶν ἐκκλησιῶν ανατολικῆς καὶ δυτικῆς κερ. γ.
(β) Περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχουσάντων βιβλ. ἡ κερ. σὴ'

ταῦτα φαίνεται ὅτι δὲν ἐπετρέπη αὐτῷ παρὰ τῶν Λατίνων νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Κύπρον· ἔθεν βλέπομεν μετ' ὀλίγον ἄλλον ἀρχιεπίσκοπον Κυπρου Νεόφυτον, περὶ οὗ ἱστορεῖ ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ὅτι, ἐπειδὴ δὲν ἔσπεργε κατ' οὐδένα τρόπον νὰ δώσῃ τὸν ἀπαυτούμενον ἔρκον τῆς ὑποταγῆς εἰς τὸν πάππν, οἱ Λατῖνοι ἐδίωξαν αὐτὸν καὶ πολλοὺς τῶν δοκίμων, οἵτινες ἀπῆλθον εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἐκεῖθεν ἔστειλαν εἰς Νίκαιαν (1222) τὸν Σολέας ἐπίσκοπον Λεόντιον καὶ τὸν ἡγούμενον τῆς μονῆς τῶν Ἀψινθίων Λεόντιον καὶ αὐτὸν μετὰ γραμμῶν πρὸς τὸν πατριάρχην Γερμανὸν καὶ τὴν ἱερὰν σὺνδον. Περὶ ταύτων ἐξήρουν τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῦ κλήρου αὐτοῦ καὶ πρὸς τούτους εἶπον ὅτι ἀπῆλθον παρ' αὐτῶν οἱ Λατῖνοι· τρία τινά: πρῶτον ἵνα ἐμβάλωσιν οἱ Ὁρθόδοξοι τὰς χεῖρας αὐτῶν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Λατίνων καὶ οὕτως ὑποσχεθῶσι τὴν πρὸς τὸν πάππν ὑποταγὴν· δευτέρον, ὅτιν ἐκλέγεται ἐπίσκοπος Ὁρθόδοξος νὰ ἐκλέγεται τῆ εἰδήσει τοῦ Λατίνου ἐπισκόπου· τρίτον, ὅτιν ἐκ δύο δικαζομένων ὑπὸ τοῦ Ὁρθόδοξου ἐπισκόπου ὁ ἕτερος θέλῃ νὰ κἀμῃ ἔσται εἰς τὸν Λατίνον ἐπίσκοπον νὰ μὴν ἐμποδίζεταί, ἔπερ ἔπραττον, ὡς λέγει ὁ Δοσιθεος, διὰ κερδοσκοπίαν. Ταῦτα ἀκούσασα ἡ σὺνδος τὰ μὲν δύο τελευταῖα συνεχώρησεν εἰπούσα ὅτι δυνατόν ἐστὶ τοὺς Ὁρθόδοξους διδόναι χρήματα καὶ εἶναι ἐλευθέρους, τὸ δὲ πρῶτον ἔκρινον ὅλως ἀσυγχώρητον, διότι οὐδεμίαν οἰκονομίαν συγχωρεῖ κοινωνεῖν τοῖς ἀκοινωνήτοις. Ἐπιδοῦσα δὲ εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους καὶ συνοδικὴν ἐπιστολὴν τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Νεόφυτον ἀπέλυσε αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ.

Ἐνθεν μὲν αἱ βιασπραγίαι καὶ αἱ κακώσεις ἔνθεν δὲ αἱ ἀπάται καὶ σοφιστεῖαι τῶν παπιστῶν ἔπως διατίσασιν τὰς ὀρθοσκαιτικὰς πεποιθήσεις τῶν ἀπολυστερῶν ἡγάγαν καὶ τινὰς τῶν ἀρχιερέων καὶ ἱερέων νὰ ἐκκλίνωσι τῆς εὐθείας ὁδοῦ. Τούτο μὴθὼν ὁ ρηθεῖς πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γερμανὸς ἐγραψε καὶ δευτέραν συνοδικὴν ἐπιστολὴν εἰς τὴν Κύπρον, ἐν ἣ σφόδρα τὸν πάππν κατηγορεῖ καὶ νοθεύει τοὺς Κυπρίους νὰ μὴ ὑποτάσσωνται εἰς τὰς ἰδιορρυθμίας τῆς Ρώμης καὶ νὰ φεύγῃσι τοὺς ἱερωμένους ὅσοι ἐκοινωνήσαν τοῖς παπισταῖς· ὅστις δὲ ὁπωσδήποτε ὠμολόγησεν ὑποταγὴν εἰς τὸν πάππν, νὰ μὴ ἔχῃ συγχώρησιν ποτέ, ἐὰν μὴ ἀρνηθῇ τούτο ἐνώπιον τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῶν Λατίνων νὰ μὴ φοβῶνται τοὺς ἀρροτισμοὺς τῶν κοινωνησάντων τοῖς Λατίνοις ἱερέων· διότι οὗτοι ἐπιστρέφουσιν εἰς τοὺς ἀφορίσαντας καθὸ παραβάτας τῶν ἱερῶν κανόνων, οἵτινες ἀφορίζουσι τοὺς κατεπεμβάνοντας τῶν ἀλλοτρίων ἐνοριῶν καὶ τοὺς καινοτομίαν εἰσάγοντας εἰς τὴν ἀμώμητον πίστιν ἀναθεματίζουσι. Ταῦτα καὶ ἄλλα ἐπὶ τούτοις ἐγραψε συμβουλευῶν τοὺς Κυπρίους ὁ πατριάρχης Γερμανὸς (α). Περὶ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον (1227) ἐγραψεν ὁ αὐτὸς πατριάρχης καὶ πρὸς τὸν πάππν Γρηγόριον τὸν Θ'. «πικρῶς παραπονοούμενος δι' ὅσα οἱ Λατῖνοι πράττουσιν ἐν ταῖς ὑπ' αὐτῶν καταχομέναις χώραις τῆς Ἀνατολῆς καὶ μάλιστα ἐν Κύπρῳ, ἀναγκάζοντες τοὺς Ὁρθόδοξους νὰ παραδεχθῶσι καὶ ὀμολογήσωσι τὰ δόγματα τῆς Ρωμαϊκῆς ἐκ-

(α) Δοσιθ. Περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχουσάντων αὐτόθι.

κληρίας, τοὺς δὲ μὴ ἀνεχομένους προδόναι τὴν ὀρθοδοξίαν παντοίας κολάσει τιμωροῦντες ὥστε πολλοὺς καὶ διὰ μαρτυρικῶν ἀγῶνος τελευτῶσαι.» Εἰς ἀπόδειξιν δὲ τῶν εἰρημένων συν ἄλλοις ἐπάγει καὶ τὰ ἐξῆς «οἶδεν ἂ λέγω ἢ Κύπρος ἢ περιώνομος νῆσος νέους μάρτυρας θεασαμένη καὶ στρατιώτας Χριστοῦ. κτλ.» (α). Ὁ δὲ Γρηγόριος ἀπήτησεν εἰς τὸν Γερμανὸν καὶ ἐπέμψε καὶ πρέσβεις πρὸς συνδιέλεξιν Οὐγιῶνα καὶ Πητρον ἐκ τῶν Κηρύκων, Ἀμμωνίον δὲ καὶ Ραζούλφον ἐκ τῆς τάξεως τῶν λεγομένων Ἀδελφῶν ὧν ἐλθόντων εἰς Νίκαιαν μετὰ τῆς ἐπιστολῆς, ἡθροίσθη σὺνδος μεγάλη εἰς τὸ κλιόμενον Νύμφαιον οὐδεμίαν ἔμωσ ἐῖρηνη ἐπικολούθησεν. Ὅθεν αἱ διχόνοιαί καὶ ἀλληλομαχίαι μεταξὺ τῶν Ὁρθόδοξων καὶ τῶν Λατίνων οὐδὲν ἤττον ἐξηκολούθησαν· αἱ δὲ συγκρούσεις ἐν Κύπρῳ συνέβαινον τοσοῦτον μάλλον συχναί, κατ' ὅσον ἐν μῆ καὶ τῆ αὐτῆ πόλει κατώκου ἀμφοτέροι οἱ ἐπίσκοποι.

Πρὸς ἄσιν τῶν σκανδαλίων τούτων καὶ ὀλοσχερῆ τῶν ἐν Κύπρῳ Ὁρθόδοξων ταπεινώσειν ἐδέησεν ἵνα ἀναρρηθῇ καὶ αὐτῆς ἡ ὑπόθεσις εἰς τὴν Ρώμην. Ὅθεν κατὰ τὸ 1255 ἔτος Πλακεντία ἡ τῆς Κύπρου βασιλισσα ἐγραψε πρὸς τὸν πάππν Ἀλεξάνδρον Δ', ἐκτεθεῖσα τὰ ἐν Κύπρῳ συμβαίνοντα καὶ ἐξαιτουμένη διόρθωσιν. Συνεπέμψατούτου ὁ πάππς δι' ἐπιστομῆς γραμμάτος (ἔπερ καλεῖται βούλλα Ἀλεξάνδρινα) ἀνενέωσε τὴν διαταγὴν τοῦ πάππ Ἰννοκεντίου μὲ πολλὰς μεταβολὰς καὶ προσθήκας, τὰς ὁποίας ὁ χρόνος κατέδειξεν ἀναγκάσις. Διὰ τῆς βούλλας ταύτης ὤριζετα πρὸς τοὺς ἄλλοις ἵνα οἱ Ὁρθόδοξοι ἐπίσκοποι μετακινήσωσιν εἰς ἄλλας πόλεις καὶ ὁ μὲν ἀρχιεπίσκοπος τῆς Λευκωσίας νὰ κατοικήσῃ εἰς τὴν Σολέαν καὶ νὰ ἀνομάξῃται ἐπίσκοπος Σολέας καὶ πνευματικὸς κυβερνήτης τῶν Ὁρθόδοξων τῆς Λευκωσίας, ὁ δὲ Πάππς νὰ ἐβρεθῇ εἰς τὸ Ἄρσοσ, ὁ Λευκωσίτης νὰ κατοικήσῃ εἰς τὰ Λεύκαρα καὶ ὁ τῆς Ἀμμοχώστου εἰς τὸ Καρπάσιον καὶ οὕτω πάντες μεταώρησαν εἰς τὰς διορισθείσας αὐτοῖς κωμοπόλεις. Ἐπὶ δὲ διατάσσεν ἡ ρηθεῖσα Ἀλεξάνδρινα, κατὰ τὴν παρὰ Ἰωσήφ τῷ Βροννιῷ μεταφρασίαν, τὰ ἐξῆς «μὴ ἐχέτω δὲ ἄδειαν ἄλλος τις καταδικάζειν τὸν Ρωμαῖον ἐπίσκοπον ἢ καλοῦσιν ἢ μετατιθέναι ἀπὸ μιᾶς ἐνορίας εἰς ἄλληλην ἢ ἀργὸν ποιεῖν ἀπὸ τῆς ἀρχιερωσύνης εἰμὴ μόνον ὁ τῆς Ρώμης ἀρχιερεὺς κατὰ τὸ ἐξ ἀρχῆς δικαίωμα τῆς ἀποστολικῆς προτιμῆσεως» καὶ μετ' ὀλίγα «εἰ βουλόμεθα τὸν παρόντα ἀρχιεπίσκοπον Γερμανόν, μέγιστος ἂν ἔῃ, τῷ ἀρχιεπισκοπικῷ τιμῆσθαι ἀξιώματι, μετὰ δὲ τὴν αὐτοῦ τελευταίην μηδένα εἶναι Ρωμαίων ἀρχιεπίσκοπον· πλὴν τοῦ ἐν Λευκωσία κατὰ καιροὺς εὐρεθησομένου Λατίνου, ἐν δὲ Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅσ ἐστιν ἡ ἀληθινὴ πάντων εἰρήνη, ἔσσονται ἐκάτεροι διὰ τῆς ἐνώσεως καὶ ὁμονοίας ἀλλήλων μέλη καὶ τῆς αὐτῆς κεφαλῆς ταῦτο σῶμα.» καὶ μετὰ τινὰ «ὁ Μητροπολίτης Λευκωσίας καὶ οἱ κατὰ τόπον Λατῖνοι ἐπίσκοποι τοσαύτην ἄδειαν ἐχέτωσιν εἰς τὰς ἀνακρίσεις τῶν ἐν ταῖς ἐνορίαις αὐτῶν εὐρισκομένων Ρωμαίων, ὅσῃν ὁ Μητροπολίτης εἰς τοὺς ἐπισκόπους αὐτοῦ.» Ταῦτα περὶ τούτου. (Ἐπεταί συνέχεια.)

(α) Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη σώζεται ἐν τῇ συλλογῇ τῶν Ἱ. σὺδων ὑπὸ Σ Μιλια σελ. 998.

Ἀγαπητέ μοι κύριε Π. Γρηγοριάδῃ!

Μὴ με ραθυμία καταδικάσῃς, μηδὲ ἐπὶ ἀμελείᾳ κατείπῃς, ἐπὶ ἐς τοσοῦτον χρόνον διάστημα ἔχων ὑπ' ὄψιν τὴν ὑμετέραν φίλην ἐπιστολήν, οὐδὲ μιᾶς ἀπαντήσεως ταύτην ἠξίωσα. Σύνωδὰ γὰρ τῆ ὑμετέρᾳ διανοίᾳ καὶ τάσει, τοῦ ὑμετέρου ἔθνους τὴν ἐπίδοσιν καὶ τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω προκοπὴν εὐλακρινῶς ἐπιθυμῶν, ἐζήτουν καιρὸν ἀρμόδιον ὅπως ἐπιθεβαιώσω μεθ' ὑμῶν τὴν ρήτρην τοῦ Μέντορος, ὅτι «Οὐδέποτε τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἐστὶν ἔτι Μέντα, ἐὰν μὴ κατὰ Χριστὸν ἀναγεννηθῇ.» Ὅπως γὰρ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, τὸν μὲν ὑπὲρ προόδου καὶ ἀνεξαρτησίας αὐτοῦ σκοπὸν, μέχρι τοῦδε μοχθήσαν, ἱκανῶς ἐπέτυχεν. Ἐπιλείπεται δ' αὐτῷ ἤδη τὸ ἐπικληθῆναι Μέντα, ἔπερ καὶ ἀδύνατον αὐτῷ ἔσται ἐπιτυχεῖν ἄνευ τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ ἀναπλάσεως. Σύμφημι ὑμῖν, φίλτατε, καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ πέμπω ὑμῖν τὴν ἐγκλειστον, ἣν καὶ παρακαλῶ ἵνα καταχωρίσῃτε εἰς τὸν Μέντορα, βέβαιος ὢν ὅτι ἡ ὀρθόδοξος Μεγάλη ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως δύναται διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἀνοψῶσαι τὸ ἔθνος καὶ στήσαι αὐτὸ ἐπὶ τὴν λυχνίαν.

Χαίρων δ' εὐλακρινῶς καθορῶν ὑμᾶς ἀναρριπίζοντας τὴν ἀμιλλαν καὶ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἔθνους καὶ ἀρστριώντας εὐσυνειδῶτως τοῦ ἔθνικοῦ λειμῶνος τὴν ἀρourαν, ἐπεύχομαι ὑμῖν ἐγκαρδῶς ἔτος αἴσιον καὶ εὐδουμένον πρὸς τὸν ἱερὸν σκοπὸν ἡμῶν, ἦτοι τὴν ἐπὶ βάσειν ἑθναίων ἠθικῆν τοῦ ἔθνους ἀνάπλασιν. Ἐρρωθε. Ἀιδίνιον, τὴν 2 Ἰανουαρίου 1873.

Διατελῶ τῆς ὑμετέρης ἐλλογιμότητος
διαπρύσιος φίλος
Ὁ ἱατρος Ζ. Δ. ΛΑΜΠΙΣΗΣ.

Τῷ Πατριωτῆτι καὶ Σεβασμιωτῆτι Οἰκουμεικῷ Πατριάρχῃ Ἀγίῳ Ἀγίῳ Ἀνθίμῳ Γ'.

Εἰς Κωνσταντινουπόλιν

Παναγιώτατε!

Ἐν τῇ κοινῇ δακτι ταύτῃ τῆς γενικῆς ἀμιλλῆς καὶ προθύμου φιλοτιμίας ὑπὲρ τῆς γενικῆς ἀναπλάσεως τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς ἐπὶ ἑθναίων βάσειν καιρὸς πᾶρσεν ἡδῆ, ἔπως καὶ ὁ ἡμέτερος Κληρὸς παράσῃ τὸν ἔρανον αὐτοῦ καὶ ἐπιθῇ τὴν ἠθικὴν κορωνίδα τοῦ κτιρίου τῆς Ἑλληνικῆς ἐθνικότητος. Μεταξὺ τοσοῦτων γυμνασίων, τοσοῦτων Ἑλληνικῶν καὶ ἀλληλοδιδασκτικῶν σχολείων, τοσοῦτων παρθεναγωγείων καὶ συλλόγων ἀνάγκη ἐστὶν ἔπως καὶ ὁ ἡμέτερος Κληρὸς συνεισενέγκῃ τὰ Κυριακὰ Σχολεῖα καὶ οὕτως ἐπιμῆξῃ τὴν θύραθεν μετὰ τῆς ἔσω σοφίας καὶ κτίσῃ κτίριον ἰσχυρὸν καὶ λαμπρὸν, ὅπερ οὔτε ὁ ἕτερος τῆς ἠθικῆς διαφθορᾶς καταστρέψει οὔτε οἱ ἀνεμοὶ τῆς ἀσεθείας καὶ κακοδοξίας ἀνατρέψουσιν. Ἡ ἐκκλησία καὶ ἡ γλώσσα ἐν δεινῆς ἐποχῆς, Παναγιώτατε, διατήρησε τὸ ἔθνος. Ἡ ἐκκλησία καὶ ἡ γλώσσα καὶ αὐτὴς στήσουσιν αὐτὸ ἐπὶ τῆς λυχνίας καὶ λάμψει τοῦτο ἐν μέσῳ τῶν ἄλλων ἐθνῶν ὡς διδάσκαλος καὶ ὀδηγὸς αὐτῶν. Οὐ γὰρ ἐν ἐκτάσει ἤξει καὶ ταῖς λαοφρόνοις κατακρήσει.

δοξασθήσεται τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα, ὡς ἐπὶ τῇ ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ αὐτοῦ. Καὶ δὴ ὡς ἄλλον πάγκαλον Ἰωσήφ ἐξαποστέλλει ὁ Κύριος τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιωτάτην Παναγιώτητα καὶ ἀναβιβάζει Αὐτὴν αὐθις ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς περιωπῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως, ὅπως ἐμπλήσῃ τὰ ἔθνη, ὅπως ἀνοίξῃ τὰς πρὸ χρόνων ἐναποτεταμιευμένας ἀποθήκας τοῦ ἀληθοῦς σίτου καὶ παράσχῃ αὐτοῖς (τοῖς ἔθνεσι) γλώσσαν Ὁμήρου, γλώσσαν Πλατῶνων, γλώσσαν Γρηγορίων, Χρυσοστόμων καὶ Βασιλείων, γλώσσαν Εὐγενίων τῶν Βουλγάρων καὶ Θεοτοκῶν, γλώσσαν Οἰκονόμων καὶ λοιπῶν ἀειμνήστων καὶ ἀειδίων εὐφρογυγῶν τοῦ ἔθνους, καὶ ἐμπλήσῃ τὴν καρδίαν αὐτῶν τῆς ἀληθοῦς καὶ ὑγιούς γνώσεως καὶ χορηγήσονται τὰ ἔθνη.

Καὶ ἐξαιρέσειεν ὁ Θεὸς λιμὸν μέγαν τοῖς ἔθνεσι, λιμὸν ἠθικῆς, λιμὸν ἀληθείας, λιμὸν πορείας, λιμὸν γλώσσης. Καὶ περιφέρονται τὰ ἔθνη ζητούντα τὴν ἀληθῆ πορείαν, τὴν ἀληθῆ θρησκείαν, τὴν διεθνή γλώσσαν. Μάρτυς τῶν λεγομένων μοι ὁ Ἄγ. Κυκλαδων, ὅς καὶ μόλις προφανεῖς ἐν τῇ ἐσπερίᾳ, ὡς ἄλλος τις πρόδρομος, διὰ τὰ ἐκεῖσε ἐγκαίνια τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἰδοὺ τὰ ἔθνη ἔδραμον ἀσπαζόμενα τὴν δεξιάν αὐτοῦ καὶ θαυμάζοντα ἐν αὐτῷ τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ἀμίμητον χάριν τῆς Ἑλληνικῆς διαλέκτου. Καὶ ἰδοὺ ὁ Κύριος ἐξαποστέλλει αὐθις ἐπὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ καὶ Παναγίου θρόνου τὸν κλεινὸς καὶ ἄλλοτε πατριαρχεύσαντα Ἄνθιμον Γ'. Ὅς καὶ ἀνοίξει τὰς ἐναποτεταμιευμένας ἀποθήκας καὶ καλέσει τὰ ἔθνη καὶ ἐμπλήσεται τὸν λιμὸν αὐτῶν καὶ τὴν δίψαν αὐτῶν κορέσει.

Ἄνοιξον τοίνυν, Παναγιώτατε Δέσποτα, ὡς κεκλημένος ἄνωθεν, τὰς ἱεράς ἀποθήκας τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ πρῶτον ἀνατύπωσον τὴν *Παλαιάν καὶ Νέαν Διαθήκην* ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς Πατριαρχείοις, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι φωνῇ, καὶ ἐξαποστείλον τοῖς ἔθνεσιν ἐπιγράψας ἐν τῇ ἀρχῇ: Δεῦτε πρὸς ἐμὲ πάντες οἱ πεινῶντες, ἐγὼ γὰρ ἡμᾶς χορτάσομαι. Καὶ ἰδοὺ ἡ διεθνὴς γλώσσα καὶ ἰδοὺ ἡ διεθνὴς θρησκεία. Καὶ γενήσεται μία ποιμνὴ καὶ εἷς ποιμήν. Καὶ ἰδοὺ ἡ Ἀμερικὴ πρώτη, ἡ καὶ εἰς αἰρέσεις καὶ αἰρεσίδια κατακερματισμένη, ὁμοθυμαδὸν καὶ κατεσπευσμένως προσδραμεῖται, ἵνα προσκυνήσῃ τὴν χαριτόδωρον Αὐτῆς δεξιάν· δευτέρα ἡ Ἀγγλία, τρίτη ἡ Γερμανία ἡ καὶ βαρυμένη τὴν σκολίαν τῆς Προπαγάνδας, καὶ καθεξῆς τὰ ἔθνη ἅπαντα δοξάσουσι τὸν Πατέρα τῶν φώτων ἐπὶ τῷ Ὑμετέρῳ ὀνόματι καὶ ἀνακράξουσιν ὁμοφώνως: Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ἡμῶν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσι τὰ ἔθνη τὰ καλὰ ἡμῶν ἔργα καὶ δεξάσωσι τὸν πατέρα ἡμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Γένοιτο.

ΒΟΣΣΟΥΕΤΟΣ ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ

γεννηθεὶς εἰς Διζῶν τὸ 1627 ἐξεπαιδεύθη εἰς τὸ ἐν Παρισίοις γυμνάσιον τῆς Ναβέρρας καὶ ἐχειροτονήθη ἱερεὺς τὸ 1652. Διωρίσθη

κανονικὸς παρ' ἐπισκοπικῆ τινὲ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐγκατέλειπε τοὺς Παρισίους ὅπως ἀποκατασταθῆ εἰς Μίετς, ἔνθα ὁ ππτήρ αὐτοῦ ἦτο σύμβουλος τοῦ βουλευτηρίου. Ἐπανελθὼν εἰς Παρισίους διὰ ὑποθέσεις τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ, ἀπέκτησε μεγάλην φήμην ὡς ἱεροκήρυξ καὶ ἐξεφώνησε πολλοὺς πανηγυρικοὺς λόγους ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. Τὸ 1669 διωρίσθη ἐπίσκοπος τοῦ Κονδῶμ καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀπήγγειλε τοὺς ἐπιταφίους αὐτοῦ λόγους, ἔνθα ἀποδεικνύει μετὰ πλείστης δόξης εὐγλωττίας τὸ μηδαμινὸν τῶν ἀνθρωπίνων μεγαλείων. Τὸ 1670 διωρίσθη παιδαγωγὸς τοῦ μεγάλου Δελφίνος καὶ συνέταξε διὰ τὸν ἡγεμόνα τὸν λόγον ἐπὶ τῆς γενικῆς ἱστορίας καὶ τὴν πραγματικὴν περὶ ἀντιλήψεως τοῦ Θεοῦ καὶ περὶ αὐτογνωσίας. Ἡ Γαλλικὴ ἀκαδημία ἐκτιμῶσα δεόντως τὴν ἀξίαν τοῦ τελευταίου τούτου συγγράμματος τὸν ὠνόμασε μέλος αὐτῆς, ὁ δὲ βασιλεὺς προεδίβασεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τοῦ Μῶ. Ἐκ τῆς στιγμῆς ταύτης ὁ Βοσσουέτος παρεδόθη ὀλοσχερῶς εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ διοικήσεως, κηρύττων συχνάκις τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ συντάττων διὰ τὸ ποιμνίον τοῦ καταλλήλων κατήχησιν ὡς καὶ δύο ἐκ τῶν ὠραιότερων αὐτοῦ συγγραμμάτων, τὰς σκέψεις ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὰς ἀναγωγὰς ἐπὶ τῶν Μυστηρίων.

Ἐν τῇ συνελεύσει τῶν κληρικῶν, ἧτις ἐγένετο τὸ 1682 ἕνεκεν τῶν διενέξεων μεταξὺ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ πάπα, ὁ Βοσσουέτος ἐφάνη εἷς ἐκ τῶν μᾶλλον ἐνθέρμων συνηγόρων τῆς Γαλλ. ἐκκλησίας καὶ συνέταξε πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον τὰς τέσσαρας προτάσεις, αἵτινες ὑπῆρξαν αἰτίαι τῶν ἐπισημῶν συζητήσεων. Κατὰ τὸ 1690 εἰργάσθη ἐκ συμφώνου μετὰ τοῦ Λεϊθνιτίου ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως τῆς καθολικῆς καὶ διζμαρτυρομένης ἐκκλησίας, πλὴν αἱ προσπίθειαι αὐτῶν ἀπέβησαν μάταιαι. Περὶ τὰς δυσμάς τοῦ βίου του ὁ Βοσσουέτος ἐμπροσθεν εἰς διενέξεις τινὰς μετὰ τοῦ Φενελῶνος ὡς συμμεριζομένου τὰς μυστικὰς διδασκαλίας τῆς κ. Συγοῦ, κατεμήνυσεν αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ὅστις τὸν ἐτιμώρησε διὰ τῆς ἐξορίας. Ὁ Βοσσουέτος διετήρησε μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἄκρον τὴν δραστηκὴν δύναμιν τοῦ νοῦς του, ἡ δὲ ἐπιμέλεια αὐτοῦ πρὸς τὴν μελέτην εἶνε ἀπίστευτος. Μετὰ τὸν πρῶτον αὐτοῦ ὕπνον, ὅστις διήρκει περίπου 4 ὥρας, ἠγείρετο καὶ μετὰ τὴν προσευχὴν του ἐξηκολούθει ἐργαζόμενος μέχρι οὗ ὁ ὕπνος ἠανάγκασεν αὐτὸν νὰ παύσῃ τὰς ἐργασίας του. Ἐξηκολούθησε τακτικῶς τὸν βίον τοῦτον μέχρι τῆς πλέον προχωρημένης αὐτοῦ ἡλικίας καὶ ἐτελεύτησε τὸ 1704 ἐκ λιθιάσεως. Ὁ διακεκριμένος οὗτος ἐπίσκοπος διὰ τῆς ἐπιμόνου αὐτοῦ θελήσεως ἐτελώνων συχνάκις τὰ ὑπὸ τῆς θέσεώς του ἐπιβαλλόμενα ὑψηλὰ καθήκοντα, κατώρθωσε νὰ συγγράψῃ τόσα ὠφέλιμα συγγράμματα καὶ εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν νὰ ἀποκτήσῃ τόσων μᾶθησιν, ὥστε μόλις δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ πῶς ἠδυνήθη νὰ ἀναγνώσῃ παν ὅτι ἔμαθε καὶ νὰ γράψῃ παν ὅτι συνέταξε. Παρεκτός τῶν ρηθέντων συγγραμμάτων συνέγραψε καὶ πλείστα ἄλλα, ἀποτελοῦντα 62 τόμους εἰς 8ον καὶ δημοσιευθέντα ἐν Παρισίοις μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ.

A. K.

Βοσσουέτος Ἰάκωβος Βενέδικτος.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ι. ΠΙΛΙΞΗΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος ἀπὸ σελ. 126).

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΡΥΤΑΝΕΙΑΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΩΩΝΟΣ.

Προσόντες νὰ συντελέσωμεν τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν διὰδοσιν τῶν φώτων καὶ τὴν πρόσδον τῆς Ἑλληνικῆς νεολογίας ἐκ τοῦ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ὠρισμένου κεφαλαίου τῆς οἰκογενείας ἡμῶν. προσφέρομεν εἰς τὸ πανεπιστήμιον, τὸ ἐθνικὸν τοῦτο κατάστημα, εἰς οὗ προσδοκᾶται τοῦ πολιτισμοῦ καὶ φωτισμοῦ ἡ ἐξάπλω-

σις ἐφ' ἅπασαν τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν, τρεῖς χιλιάδας δραχμὰς ἐτήσιον εἰσόδημα, δαπανηθησομένης ἐπὶ δωδεκαετίαν διὰ τῆς συγκλήτου κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

Α'. 2400 δρ. κατ' ἔτος πρὸς συντήρησιν 4 ἐνδεῶν ὁμογενῶν, ἐκλεγομένων διὰ διαγωνισμοῦ ὑπὸ ἐπιτροπῆς, διοριζομένης ἐκάστοτε ὑπὸ τῆς συγκλήτου· προτιμωμένων ἐν γένει ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἀναδειχθῶσιν, ὅτι ἔχουσι πλέον τῶν ἄλλων τὰ ἐξῆς προσόντα·

α'. Νὰ ἔχωσι σώας καὶ ὑγιεῖς τὰς διανοητικὰς καὶ σωματικὰς αὐτῶν δυνάμεις, νὰ ἦνε εὐφρεῖς, ἐπιμελεῖς, χρηστοὶ τὰ ἦθη καὶ ἐνδεεῖς.

β'. Νὰ ἔχωσι τὰ προσόντα, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦνται πρὸς ἐργα-

φήν εις τὸ τῶν φοιτητῶν τοῦ πανεπιστημίου μαθητῶν, ἢ νὰ ἦνε ἡδὴ ἐγγεγραμμένοι εἰς αὐτὸ·

γ'. Νὰ ἦνε προωρισμένοι ὁ μὲν εἰς τούτων εἰς τὴν τῆς Θεολογίας σπουδῆν ὁ ἕτερος εἰς τὴν τῶν φυσικομαθηματικῶν ἐπιστημῶν· οἱ δὲ ἄλλοι δὴ εἰς τὴν τῆς φιλολογίας ἐν γένει, ἰδίως δὲ τῆς Ἑλληνικῆς·

δ'. Νὰ ἦνε οἱ μὲν δὴ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, εἰ δυνατόν· οἱ δὲ ἄλλοι δὴ ἐκ τῆς μὴ ἐλευθέρας Ἑλλάδος· μὴ ὑπάρχοντων δὲ τοιούτων, λαμβάνονται ἀδιαφόρως ἐκ τῶν ἐχόντων τὰ εἰρημένα προσόντα ὁμογενῶν.

Ἡ χορηγία αὕτη ἐκ δραχμῶν 50 κατὰ μῆνα εἰς ἕκαστον θέλει ἀρχεσθαι μετὰ τὴν ἐκλογὴν καὶ διαρκεῖ μέχρι τῆς ἀποπερτώσεως τῶν σπουδῶν τῶν· ἀλλὰ δὲν δύναται κατ' οὐδένα λόγον νὰ ἐπεκταθῆ πέραν τῆς τετραετίας· ὀφείλουσι δὲ οἱ λαμβάνοντες ταύτην νὰ παρουσιάξωσι μετὰ τὸ τέλος ἐκάστης ἑξαμηνίας ἀποδεικτικὰ ἐπιμελείας παρὰ τῶν ἀνηκόντων καθηγητῶν· καὶ κατὰ τὸ τέλος ἐκάστου σχολαστικοῦ ἔτους νὰ ἐξετάζονται περὶ τὰ ὁποῖα ἐδιδάχθησαν μαθήματα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο παρὰ τῶν καθηγητῶν τῶν. Ἐὐν δὲ τις τούτων ἀποδειχθῆ ἀμελής περὶ τὰς σπουδὰς του ἢ ἄλλως πως ἄτακτος, ἢ συγκλητὸς νὰ ἔχη δικαίωμα ν' ἀραιρῆ ἀπ' αὐτοῦ τὴν διδομένην χορηγίαν καὶ νὰ ἐκλέγῃ κατὰ τὸν ἀνωτέρω ρηθέντα τρόπον ἀπ' αὐτοῦ ἄλλον·

Β'. 600 δὲ δραχμὰς κατ' ἔτος πρὸς βράβευσιν τινῶν ἐκ τῶν διακρίθησάντων φοιτητῶν τῆς Φιλοσοφικῆς καὶ τῆς Θεολογικῆς σχολῆς. Εἰς ἕκαστον τούτων, ὅστις ἤθελε λαβεῖ τὸν ἀνώτατον βαθμὸν διπλώματος, μετὰ τὰς γενικὰς ἐξετάσεις θέλει διδοσθαι βραβεῖον δραχμῶν 100. Τοῦ ποσῶ τοῦτου πᾶν πρῶσσευμα θέλει χρησιμεύσει εἰς βράβευσιν ἢ πρὸς ἐκδοσιν διδασκικῶν συγγραμμάτων, κριθέντων παρὰ τῆς συγκλητῆς ὡς χρῆσιμων εἰς τοὺς φοιτητὰς τοῦ πανεπιστημίου καὶ εἰς τὴν γενομένην ἐν τούτῳ διδασκαλίαν. Ἡ συγκλητὸς θέλει ἀποφασίσαι τὸ ἄξιον βραβεύσεως σύγγραμμά τοῦ τοιούτου εἴδους καὶ τὸ ποσὸν τῆς βραβεύσεως, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ γίνῃ αὕτη πρὶν ἢ ζητηθῆ καὶ ληθῆ προηγουμένως ἢ ἐγκρισθῆ ἡμῶν.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς δωδεκαετίας ἐπιτυλαττόμεθα, ἂν τότε τὸ κρινόμενον εὐλογον, νὰ τροποποιήσωμεν τὴν χρῆσιν αὐτοῦ τοῦ ποσῶ πάντοτε ἐπ' ἀγαθῶ τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας. Ὅθενταῦθα συγγενῆς ἡμῶν ὁ Κ. Ν. Νοταρᾶς θέλει πληρῶνει εἰς ὑμᾶς κατὰ τὴν ἐνορξιν ἐκάστου ἔτους τὴν μηνουθεῖσαν ποσότητα (3000), προερχομένην ἐκ τοῦ κεφαλαίου 50,000 δραχμ. ἐπὶ τούτῳ ἀχωρισθέντος καὶ κειμένου ὑπὸ τόκον παρὰ τοῖς ἐν Λοιδίνῳ Ἰωνδαίσι.

Θέλονται νὰ συνδράμωμεν καὶ πρὸς πλουτισμὸν τῆς δημοσίας βιβλιοθήκης, κατ' ἰδίαν δὲ πρὸς ἀπόκτησιν τῶν εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ πανεπιστημίου χρῆσιμων βιβλίων, ἐπληρώσωμεν εἰς τὸν ἀξιώσιμον Ἔσραον αὐτῆς 10,000 δραχμὰς ἐπὶ ἔρω τὸ μὲν κεφάλαιον νὰ μὴν ἀνέπαρον, ἐκ τοῦ τόκου δὲ ν' ἀναρράζονται βιβλία, τὰ ὅποια ἢ συγκλητὸς ἤθελε κρίνει ἀναγκαῖον.

Εὐέλπις ὅτι αἱ συνεισφοραὶ ἡμῶν θέλουσιν ἐγείρει ἐπατιετὴν ἐπιθυμίαν καὶ παραμυθίαν μεταξὺ τῶν ἀναξίως δεινοπαθούτων

ἐνδεῶν σπουδαστῶν καὶ συντελέσει πραγματικῶς εἰς τὴν ἀναπτύξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ νοός, ὑποσημεϊοῦμαι μὲ τὸ προσηκόν ὄνομα·

Ἐν ὀνόματι τῆς οἰκογενείας Ἰωνιδῶν
Α. Κ. ΙΩΝΙΔΗΣ.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 23 Δεκεμβρίου 1844.

Ἄριθ. πρ. 1343.

Δ. 652.

Ο ΠΡΥΤΑΝΙΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΘΩΩΝΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΥΡΙΟΝ Α. Ν. ΓΟΥΔΑΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ
ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ.

Ἡ ἀκαδημαϊκὴ σύγκλητος, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν ἀπὸ 8 Μαΐου π. ε. ἀναφορὰν ὑμῶν, δι' ἧς ὑπεβλήντο εἰς αὐτὴν τὴν παρ' ὑμῶν ἐπεξεργασθεῖσαν μετάφρασιν τοῦ ἐγγχειριδίου τῆς πρακτικῆς παθολογίας τοῦ Χ. Βιλχ. Οὐφελάνδου, ἐξητήσατε ν' ἀπονεμηθῆ εἰς ὑμᾶς ἢ παρὰ τῆς φιλογενεῶς οἰκογενείας τῶν Ἰωνιδῶν πρὸς ἐπίσχεσιν τῶν καταγενομένων εἰς σύνταξιν διδασκικῶν καὶ ὠφελίμων συγγραμμάτων προσδιορισθεῖσα χρηματικὴ χορηγία, θεωρήσατε, ὅτι τὸ πόνημα τοῦ Οὐφελάνδου ἀνήκει εἰς τὰ ἀξιολογώτα τοιούτου εἴδους συγγραμμάτα καὶ ἢ εἰς τὴν Ἑλλάδα δημοσίους αὐτοῦ θέλει συντελέσει εἰς τὴν εἰσαγωγὴν καὶ διέδοσιν τῶν ὑγιῶν ἀρχῶν τῆς Ἰατρικῆς μεθόδου. παρατηρήσατε δὲ προσέτι, ὅτι ἢ παρ' ὑμῶν φιλοπονηθεῖσα μετάφρασις ἔγινε μετὰ τῆς προσηκούσης γλώσσης τῆς ἐπιστήμης καὶ ἰκανῆς περὶ τὴν γλώσσαν ἀκριβείας, ἐνεκρίθη νὰ χορηγηθῆ εἰς ὑμᾶς διέκκληρον τὸ διὰ τὸ ἐνεστώσ ἔτος εἰς βράβευσιν τοιούτων κεινοφελῶν ν ποιημάτων προσδιορισμένων ποσῶν, συνιστάμενον εἰς δραχμὰς ἑξακοσίας.

Ἀναγγέλλοντες εἰς ὑμᾶς εὐχαρίστως τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς συγκλητῆς, πεποιθήμεν, ὅτι βλέποντες τοὺς κόπους ὑμῶν ἀναγνωριζόμενοι, θέλετε προθυμηθῆ νὰ πλουτίσητε τὴν ἰατρικὴν φιλοσοφίαν καὶ μὲ ἄλλα ἐπωφελῆ πόνηματα.

Τὸ ἀνωτέρω ποσὸν θέλει πληρωθῆ εἰς ὑμᾶς παρὰ τοῦ γραμματέως τοῦ πανεπιστημίου.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 29 Νοεμβρίου 1845.

Ὁ Πρύτανις
Θ. ΜΑΝΟΥΣΗΣ.

Ἄριθ. πρ. 218

Δ. 97

Ο ΠΡΥΤΑΝΙΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΘΩΩΝΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΚΥΡΙΟΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΝ Ν. ΓΟΥΔΑΝ.

Τὴν αἰτίαν περὶ τῆς βραβεύσεως τῆς φιλοπονηθείσης παρ' ὑμῶν μετάφρασεως τῶν Στοιχείων τῆς γενικῆς παθολογίας τοῦ ἐν Παρισίοις καθηγητοῦ κυρίου Σχομέλου ἐκ τῆς προσενηχθεί-

σας εἰς τὸ πανεπιστήμιον ἐτησίου συνδρομῆς παρὰ τῆς φιλογενεῶς οἰκογενείας ὑπεβλήθη εἰς τὴν ἀκαδημαϊκὴν σύγκλητον· ἢ δὲ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπιστημονικὴν ἀξίαν τοῦ συγγραμματος καὶ τὴν ὠφελίαν, ἣτις θέλει προκύψει ἐκ ταύτης εἰς τοὺς φοιτητὰς τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ πεπεισμένη περὶ τῆς ἀκριβείας τῆς μετάφρασεως, ἔκρινεν αὐτὴν ἀξίαν βραβεύσεως καὶ ἠτήσατο, δυνάμει τοῦ ἀπὸ 23 Δεκεμβρίου 1844 δωρητηρίου ἐγγράφου, παρὰ τῆς οἰκογενείας τῶν Ἰωνιδῶν τὴν ἐπὶ τούτῳ ἐγκρίσιν.

Λαβόντες δὲ ἡδὴ αὐτὴν, κοινοποιούμεν ὑμῖν ὀπισθογράφως καὶ συγχαίρομεν ὑμᾶς διὰ τὴν ἐκ νέου βράβευσιν τῶν ἔργων ὑμῶν.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 4 Σεπτεμβρίου τοῦ 1847.

Ὁ Πρύτανις
Α. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΕΒΑΣΤΗΝ ΠΡΥΤΑΝΕΙΑΝ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΩΩΝΟΣ.

Ἐλαβον τὸ ὑπ' ἀριθ. 161 καὶ ἡμερομηνίαν 14)26 Ἰουλοῦ ἡμέτερον ἔγγραφο, δι' οὗ προτείνεται ἐν ὀνόματι τῆς Ἀκαδημαϊκῆς Συγκλητῆς, ἵνα βραβευθῆ μὲ δραχμὰς ἑξακοσίας ἐκ τῆς ἐτησίως συνδρομῆς τῆς οἰκογενείας ἡμῶν, καὶ σύμφωνα μὲ τὴν ἐννοίαν τοῦ ἀπὸ 23 Δεκεμβρίου δωρητηρίου καὶ ἢ ἑτέρω ὑπὸ τοῦ Διδάκτορος Κυρίου Α. Γούδα μετάφρασις τῶν στοιχείων τῆς Γενικῆς Παθολογίας τοῦ περιφήμου Καθηγητοῦ τῆς ἐν Παρισίοις ἰατρικῆς σχολῆς Κυρίου Σχομέλου.

Προθυμούμενος νὰ ἐκφράσω τὴν παρὰ τῆς οἰκογενείας τῶν Ἰωνιδῶν ἐγκρίσιν τῆς βραβεύσεως ταύτης, προσφέρω ἐνταυτῶ τὰς εὐχαριστίας μου διὰ τὸν ὁποῖον καταβάλλει ἢ Σεβαστὴ Σύγκλητος ζῆλον ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς χρήσεως αὐτοῦ τοῦ δωρηματος, ἐπερ εὐχομαι νὰ προκαλέσῃ τὴν ἐκδοσιν πολλῶν ἐπωφελῶν συγγραμμάτων. Μένω μετὰ τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ.

Ἐκ Παρισίων τὴν 31 Ἰουλοῦ 1847.

Α. Κ. ΙΩΝΙΔΗΣ.

Τὰς εὐεργεσίας τοῦ Ἰπλιξῆ ὡς καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ βίου αὐτοῦ περιέγραψε καὶ ἕτερος δοκιμώτερος ἡμῶν συγγραφεὺς καὶ ρήτωρ ὁ κύριος Ἀλέξανδρος Ρίζου Ραγκαβῆς ἐν ἐπικηδεῖα λόγῳ. Ἐπειδὴ δὲ ταῦτα καὶ ἄριστα ἐκπεφρασμένα εἰσι καὶ μέχρι κεραίας ἄληθῆ, διὰ τοῦτο προτιμώμενον νὰ παραλάβωμεν αὐτὰ κατὰ γράμμα, ἔπως περιεγράφῃσιν ὑπὸ τοῦ κυρίου Ραγκαβῆ.

Ἐν τῇ αὐτονομῳ Ἑλλάδι εἶδεν ὁ Ἰπλιξῆς, λέγει ὁ ρήτωρ, ἔν κατὰσταμα ἐγεροθῆναι, μέγα τοῦ ἔθνους φροσύριον, σύμβουλον καὶ δεσμὸν τῆς ἀπανταχοῦ Ἑλληνικῆς κοινωνίας· ἔστιται, ἀρ' ἧς προύκειτο ν' ἀπαυγάξῃ τὸ φῶς μέχρι τῶν ἀνωτάτων ἐσχατιῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ὀχυρὸν φρούριον κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον τῆς παιδείας κατὰ τοῦ σκότους· καὶ ἀισθανθεῖς ὅτι τὸ πανεπιστήμιον εἶνε ἡ κίβητος τῶν φιλιτάτων τοῦ ἔθνους ἐλιπῶν, ἐνεκὸς πῶθη αὐτὸ καὶ τῷ ἐδαφίλεισε πᾶσαν εὐεργεσίαν. Κατῶρθωσε δὲ ταῦτα διὰ τῆς μερίας μὲν δραχμὰς ἐδωρήσατο πρὸς ἀνεγέρσιν τῆς μῦδς αὐτοῦ

(ΜΕΝΤΩΡΟΣ Τόμ. Δ'. Τεύχ. ΜΒ').

πέτρως, ἀφοῦ καὶ ἄλλων ἐμογενῶν προκάλεσεν ὑπὲρ αὐτῆς δωρεάς· μὴ μὴ δὲ δραχμὰς κατέθεσεν, ὅπως ἀπὸ τῶν αὐτῶν πλουτιζέται ἢ βιβλιοθήκη· πεντακισχιλίας δὲ, ὅπως ἐπίσης ἀπ' αὐτῶν ἐκτρέφονται ἀενάτως τέσσαρες ἐν τῷ πανεπιστημίῳ ὑπότροποι καὶ ὀκτακισχιλίων δραχμῶν τόκους προώρυσεν εἰς ἐκτύπωσιν διδασκικῶν συγγραμμάτων, ἐκτὸς ἐπι ἐπὶ ὀκτὼ ἔτη ἐχορήγει ὑποτροφίαν εἰς εἴκοσι σπουδάζοντας νέους καὶ εἰς εἴκοσι νέας.

Καὶ εἰς ἄλλα δὲ καταστήματα ἐκτείνων τὰς ἀγαθοεργίας του, ἐν μὲν Πειραιεὶ ἀνήγειρε διὰ τετρακισμυρίων δραχμῶν τὸ ἡδὴ ὑπάρχον ὤρειον δημοτικὸν σχολεῖον· ἐν δὲ Κέφ· ἰπὶ ὀκταετίαν ἐμισθοδότησε διδάσκαλον δι' ἐκπαίδευσιν τῶν κορασίων· εἰς τὴν Φιλεκπαιδευτικὴν Ἐταιρίαν ἐπὶ πολλὰ ἔτη συνεισέφερεν ἀνὰ τετρακοσίας κατ' ἔτος δραχμὰς· καὶ εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐπὶ δεκαετίαν ἀνὰ τριακοσίας· δωρησάμενος καὶ τὴν ἐν Κηφισῶν οἰκίαν του, τιμωμένην δραχμῶν μυρίων καὶ διςχιλίων· ἐτι δὲ μὴ μὴ δραχμ. κατέβαλεν εἰς τὴν οἰκοδομήν τῆς ἁγίας Εἰρήνης, καὶ πολλὰς ἄλλας καὶ ἀδράς βοηθείας εἰς ἄλλους ἱεροὺς τοῦ Κράτους ναοὺς.

Ἄλλ' ὁ εὐρύς του πατριωτισμὸς, μὴ ἀναγνωρίζων τὰς πολιτικὰς διακρίσεις, ἐδέχετο πάντα τόπον, ὅρ' Ἑλλήνων οἰκούμενον, ὡς ἀδιάρητον τῆς εὐποιίας του σταθῖον. Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ πόλει τῆς γεννήσεώς του ἀνήγειρε κατὰ τὸ Νεοχώριον μεγαλοπρεπεῖς σχολεῖον ἀλληλοδιδασκικῶν καὶ Ἑλληνικῶν καὶ ἐπρόικισεν αὐτὸ διὰ γαιῶν καὶ κτημάτων, ὥστε διὰ τῆς ἀπὸ τούτων προσόδου νὰ συντηρῆται ἔσσει καὶ νὰ μισθοδοτῶνται πάντες οἱ ἀναγκαῖοι διδάσκαλοι, χορηγῶν συγγρόνων, ὁ ἐλεήμων καὶ εὐλόπτωχος σὺτος, εἰς πάσας ἀνεξαρτέτως τὰς ἐνδεεῖς οἰκογενείας τοῦ χωρίου ἐκείνου ὄλου τοῦ ἔτους αὐτῶν τοὺς ἀνθρακας καὶ ἐνδύματα. Αὐτόθι δὲ οὐ μόνον διὰ τῆς ἐπιτροπῆς του διεπράξατο παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως τὴν ἀδειαν τῆς ἐπὶ τὸ ἀξιοπρεπέστερον ἀνοικοδομήσεως τοῦ ἀρχαίου καὶ περιφήμου ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἐν ᾧ ἢ παρὰ πόσιν διηγεῖται θαυματουργόν τινα γενομένην διαμαρτύρησιν ἐπὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ καὶ πολλὰς κατέβαλε ποσότητας καὶ ἄλλους ἔπεισε νὰ καταβῶσιν ἄλλας πρὸς ἀνεγέρσιν τοῦ λαμπροῦ καὶ ἐν ὀρθομαρμαρῶσει σήμερον ἐμπρόσποντος ἐκείνου ναοῦ.

Ἐπειδὴ δὲ ἢ ἀπερίοριστος ἐλευθεριότης του καὶ ἢ περινοία του τῷ εἶχον περιγράψει μεγίστην ὑπόληψιν παρὰ τοῖς συμπατριώταις του, διὰ τοῦτο ὄλων τῶν τοῦ ἔθνους δημοσίων πραγμάτων ἐν Κωνσταντινουπόλει προσεκαίτο ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ νὰ μετέχη καὶ οὕτως ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ σώσῃ τὴν περιουσίαν τοῦ Ἀγίου Τάφου καὶ πολλὰς οἰκογενείας, ὧν ἢ ὑπαρξίς ἀπ' αὐτῆς ἐξηροτάτο, ἀπὸ ἐπικειμένην καταστροφῆν. Διότι ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως κληθεῖς εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς περιουσίας ταύτης ὡς ταμίαι καὶ μέλος καὶ εὐρών αὐτὴν ἐν σχεδὸν ἐντέλει πτωχεύσει, κατῶρθωσε καὶ τὰς δαπάνας νὰ περιστείλῃ καὶ τὰ εἰσοδήματα νὰ δεκαπλασιάσῃ καὶ ἐντὸς δέκα ἐτῶν ν' ἀπαλλάξῃ τὸ ἱερὸν κατὰσταμα ἀπὸ τῶν ἀπειλοῦντα κινδύνων. Κατῶρθωσε δὲ ταῦτα διὰ τῆς μερίας μὲν δραχμὰς ἐδωρήσατο πρὸς ἀνεγέρσιν τῆς μῦδς αὐτοῦ

Τοιοῦτος ἦν ὁ ἀπεριόριστος, ὁ οὐδεμιᾶς θυσίας φειδόμενος πατριωτισμὸς τοῦ Ἰπλιξῆ. Τοιαύτην ἔτρεφεν ἀγάπην ἢ καρδίαν τοῦ ἐκ ταπεινῶν ὀρηκθέντος υἱοῦ τούτου τοῦ Βυζαντίου πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ Ἑλληνας. Καὶ μὴ τις ὑπονόησεν ὅτι ὁ ζήλος τοῦ εἶχε τὴν μακροπροσῆνην ὑπεβολὴν ἢ ὅτι ἐξήπτετο ὡς ὠκύμορος φλοῖ ἐνθουσιαστικοῦ στιγμαίου οὐχί! ἦτον λελογισμένος, εἰλικρινῆς καὶ ἀλόγητος. Δυσπιστῶν οὐχί πρὸς ἑαυτὸν, ἀλλὰ πρὸς τὴν τύχην, ἥτις φέρει τῶν ἀνθρώπων τὰ πράγματα καὶ μάλιστα τὰ τῶν ἐμπόρων, ἅμα εἶδεν ἑαυτὸν κάτοχον μεγάλης περιουσίας, ἀπεράσιτος μὲν μέρος αὐτῆς, ὅσον προσδιώριζε πρὸς περιθάλψιν τῆς πατρίδος, νὰ θέσῃ ἐν ἀσφαλείᾳ, ἐκτὸς τῶν περιπετειῶν, εἰς ἃς ἐδύνατο νὰ ὑποκύψῃ αὐτός, καὶ ἐσχημάτισε πρὸς τοῦτο ἐν Λονδίῳ τὸ λεγόμενον φιλοφρονιστικὸν κατὰσταμα, εἰς ὃ κατέθηκε κατ' ἀρχὰς μὲν δέκα, ἔπειτα δὲ δεκαπέντε χιλιάδας λίτρων. Καὶ πολλάκις μὲν ἢ ἀμείροπος πλάστιγγῆ τοῦ ἐμπορίου ἔκλινεν ἕκτοτε ἐντὸς τῶν χειρῶν του, καὶ πολλάκις τῷ συνέπεσε νὰ ἴδῃ πάλιν σχεδὸν ἐκ τοῦ σύγγου τὸν ἄλλοτε γνωστόν του τῆς πενίας πυθμένα, ἀλλ' ἢ ἐπὶ ἐκείνῃ ποσότητι ἔμεινεν ἀνέπαρος πάντοτε ἢ μετωχευέμετο μόνον εἰς τοὺς αὐλακας, δι' ὧν ἤρθευε τοὺς λειμῶνας τῆς ἐθνικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Πολλάκις λαμβάνομεν τὴν πικρὰν πείραν ὅτι αἱ καλά πράξεις δὲν ἀνταμείβονται πάντοτε ἐπὶ γῆς, περιμένουσαι τοῦ μαρτυρίου τὸν εὐκλεστερον στέφανον. Ἄλλ' οὐχί οὕτως ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ὁ Κωνσταντῖνος Ἰωνίδης ἔλαβεν ὡς εἶ τις καὶ ἄλλος ἐν τῷ κόσῳ τούτῳ τὸ ἐπαθλὸν τῶν ἀγαθῶν ἔργων του. Ἦν δὲ τοῦτο πρῶτον ἢ ἐνδόμυχος ἐκείνην χάρι, ἢ πρὸς οὐδεμίαν παρδαλλομένην πρυφὴν τοῦ ἀγαθοεργούτου, ἢ ἀποπνευμένη ὡς εὐγενὲς ἄρωμα ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀγαθοεργίας του. ἔπειτα δὲ αἱ γενικαὶ εὐλογίαι, ὁ γενικὸς σεβασμὸς καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη, ὅν ὡν πανταχοῦ συνωδεύετο καὶ ἠκολουθεῖτο, καὶ ἦν ἐθεώρησεν ἑαυτοῦ ἔργον τὸ πανεπιστήμιον νὰ ἐκφράσῃ πανδήμως προσέτι ἢ συναίσθησις ὅτι καταλείπει ὀπίσω τοῦ ἀξίου υἱοῦ καὶ ἱκανοῦς νὰ αἰσθανθῶσι τὴν εὐγένειαν τοῦ ἔργου του καὶ προθύμους νὰ τὸ ἐξυκολοῦθησιν· καὶ τέλος αἱ τιμαὶ καὶ αἱ ἀναγνωρίσεις τῶν πατριωτικῶν δωρεῶν του, αἵτινες δημοσίως τῷ ἐθαψιλεύθησαν. Οὕτως ἢ μὲν Κυβέρνησις τῆς Α. Μ. τῷ ἀπένευσε τὴν ἐπίσημον ἀμοιβὴν τοῦ σταυροῦ τῶν ταξιαρχῶν τοῦ βασιλικῆς Τάγματος τοῦ Σωτήρος ἢ δὲ Φιλεκαπιδευτικῆ Ἐταιρίας τὸν κατέγραψε μετὰ τῶν εὐεργετῶν τῆς καὶ ἡ Ἀρχαιολογικὴ ἔστρεψεν εἰς τὴν τῆς ἀκροπόλεως ἀνοδον, εἰς τόπον ἐπιφανέστατον, στήλην λιθίνην, ἐφ' ἧς ἐνεγράφη τὸ ἐνομακτικὸν τὴν δωρεάν αὐτοῦ εἰς μνήμην αἰώνιον (1). (Ἐκ τῶν Παραλλήλων βίβων Α. Ν. Γούδα τόμ. Γ'.)

ΙΣΠΑΝΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ.

(Συνέχ. ἀπὸ σελ. 115).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Μόλις παρήλθον ὀκτὼ ἡμέραι ἀφ' ἧς ἐποχῆς συνέβησαν τὰ ἀνωτέρω, καὶ τις ἀγγελιαφόρος, ὅστις, ὡς ἐλέγετο, ἔφερε σπουδαί-

(1) Ἰδὲ Νέας Πανδώρας, τόμον Γ'. σελ. 453—454.

οστάτας εἰδήσεις, ἔχρουσε τὴν ὄραν τῆς οἰκίας τοῦ Ἰωάννου Πασχάλη. Καὶ οὗτος μὲν ἦτο ἀπὸν· ἀλλ' ἢ Ἰωάννα δὲν ἐδίωκε νὰ ἀνοίξῃ. Ἐπειδὴ δὲ αὐτὴ μὲν εἶχε μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ μάθῃ τί τὸν ἔφερον ἐκεῖ, οὗτος δὲ δὲν εἶχε τὴν σίτιν νὰ τὸ κρύψῃ, ἢ Ἰωάννα ἔμαθε μετ' οὐ πολὺ, ὅτι ὁ σύζυγός της ἐπροσκαλεῖτο εἰς τὸ Ἀλκαζάρ τῆς Σιβυλλίας, κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως. Μόλις ἤκουσε τὴν εἶδησιν ταύτην, εἶδεν ἡττις ἐπεκύρουν τὰς προρηθείας της, καὶ ἡ ἀγαθὴ γυνὴ ἠσθάνθη μεγίστην ταρχὴν τοιαύτην, ὥστε ὁ ἀγνωστος ἠναγκάσθη νὰ τὴν καθύσχυον, βεβαιώτας αὐτὴν ὅτι, κατὰ τὴν φωνὴν καὶ τὸ πρόσωπον τὸ ὁποῖον εἶχεν ὁ δὸν Πέτρος, ὅταν τῷ ἔδωκε τὴν διαταγὴν νὰ ἔλθῃ, νὰ ζητήσῃ τὸν σύζυγόν της, ἐνόμιζεν ὅτι ἐδύνατο νὰ τὴν βεβαιώσῃ, ὅτι δὲν ἔπρεχεν οὗτος κανένα κίνδυνον. Καὶ ὅμως ἢ Ἰωάννα ἦτο πάντοτε ἀνήσυχος, ὅτε εἰσῆλθεν ὁ Πασχάλης μὲ τὸν υἱόν του.

Ὁ χωρικός ἤκουσε τὴν καταποθήσαν τὴν γυναικά του εἶδεν μὲ τὴν συνήθη του ἀταραξίαν ἤκουσεν ὅτι τῷ εἶπεν ὁ ἀγγελιαφόρος μὲ τὴν γαλήνην ἀνθρώπου μηδεμίαν ἔχοντος ἀρρῶμην νὰ μεμρῆθῇ ἑαυτὸν, καὶ ἐπειδὴ τὸ δαίμον ἦτο ἐτοιμαζόν, τὸν ἐπροσκάλεσε νὰ καθίσῃ εἰς τὴν τράπεζαν, ζήτησας μόνον καιρὸν νὰ δειπνήσῃ καὶ νὰ ἀλλάξῃ.

Ὁ Πασχάλης ἔφαγε μὲ τὴν συνήθη του ἔρεξιν, ἀλλ' ἢ Ἰωάννα δὲν ἠδυνήθη νὰ φάγῃ· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ἐμμανουήλ, καίτοι ὀμοιάζων καθ' ὅλα τὸν πατέρα του, δὲν κατώρθωσε νὰ κρύψῃ ἀνησυχίας τινάς. Τελειώσαντος τοῦ δαίμονου, ὁ Πασχάλης μετέβη εἰς τὸν θαλάμον του καὶ μετὰ μικρὸν ἐπανήλθε, φορῶν τὰ κομψότερά του ἐνδύματα, διὰ νὰ ἀναχωρήσῃ.

Ἦ ὦρα ἐκείνη ὑπῆρξε φοβερά ἢ Ἰωάννα ἤρχισε νὰ δλοφύρεται, ἀνακραύζουσα ὅτι ἤθελε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, ὅτι σκοπὸν εἶχον νὰ τὸν θανατώσῃ, καὶ ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ καθήκον της ἦτο νὰ μὴ χωρισθῇ ἀπὸ αὐτόν. Τέλος πάντων μόλις μετὰ πολλὰς προσπάθειάς ὁ Πασχάλης κατώρθωσε νὰ τὴν πείσῃ, ὅτι ζητοῦσα νὰ ἀναχωρήσῃ μετ' αὐτοῦ ἐξῆτι πράγμα ἀδύνατον. Τότε ἐξηπλώθη ἡ δυστυχὴς ἐπὶ τοῦ σκίμπτου, δάκνουσα τὰς χεῖράς της καὶ ἐκβάλλουσα τρομερὰς φωνάς. Ὁ Πασχάλης γνωρίζων ὅτι ὁ παροξυσμὸς αὐτὸς ἦτο τὸ τέλος τῆς κρίσεως, ἐστράφη πρὸς τὸν Ἐμμανουήλ, ὅστις ἦτο γονυκλινῆς, καὶ τῷ ἐσύστησε νὰ διατηρῇ τρία τινά, ὅτι καὶ ἂν ποτε τῷ συμβῆ· νὰ ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν βασιλέα καὶ νὰ μὴ ἀρήσῃ ποτὲ τὴν μητέρα του· ἐπομένως τὸν ἠσχίθη ὅτι ἐπεθύμει, καὶ παραδούς αὐτῷ τὴν Ἰωάνναν ἐξῆλθε συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἀγγελιαφόρου.

Δύο ἴπποι τοὺς ἐπερίμενον, καὶ εἰς μὲν τὸν ἕνα ἀνέβη ὁ ἀγγελιαφόρος, εἰς δὲ τὸν ἄλλον ὁ Πασχάλης· καὶ ἐπειδὴ ἀμρότεροι ἦσαν ἐξίχεται Ἄνδαλούσιοι ἴπποι, ἐντὸς δύο ὥρων ἐφθασαν εἰς Σιβυλλίαν.

Ἀξιωματικὸς τις ἐπερίμενον εἰς τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως ὁ ἀγγελιαφόρος παρέδωκεν εἰς αὐτόν τὸν Πασχάλην, καὶ ἀμρότεροι ἀνεχώρησαν εἰς Ἀλκαζάρ. Καὶ μὲν ὁ ὄρεινός ἠσθάνετο τινα ἀνησυχίαν εἰς τὰ βῆθη τῆς καρδίας του βλέπων τὴν μυστηριώδη περιπλοκὴν τῆς ὑποθέσεως· ἀλλὰ στηριζόμενος εἰς τὴν πεποιθησίαν

του, ὅτι δὲν ἔπραξε κακόν, διετήρησε τὸ σύνθημα εἰς αὐτὸν σθερὸν καὶ γαλήνιον ἦθος. Ὁ ἀξιωματικὸς τὸν εἰσῆγαγεν εἰς μεγαλοπρεπὲς δωμάτιον, χωρὶς νὰ τῷ εἶπῃ οὔτε λέξιν τὸν προσέκαλεσε νὰ περιμείνῃ ἐκεῖ καὶ ἀπεσύρθη μόνος. Πολὺ δὲν παρήλθε, καὶ μυστικῆ τῆς θύρας ἠνοίχθη, εἰς ἣν εἶδεν ὁ Πασχάλης ἕνα τῶν δύο νέων, τοὺς ὁποίους εἶχε ξενίσει πρὸ ὀκτὼ ἡμερῶν, τὸν ξανθόκομον.

— Ἰωάννη Πασχάλη, τῷ εἶπεν οὗτος μὲ σθερὸν ἀλλὰ ἥπιον τρόπον, ἐνομιεῖσαι ὅτι, ὅταν σ' ἀπεχωρήσει, σοὶ ὑπεθέθῃ ὅτι γρήγορα θέλωμεν πάλιν ἐνταμιωθῆ.

— Τὸ ἐνομιεῖσαι, ἀπήντησεν ὁ Πασχάλης.

— Ἐνομιεῖσαι ὡσαύτως τὴν συνομιλίαν τὴν ὁποίαν ἐκάμαμεν ἐν ᾧ ἐδειπνοῦμεν, καὶ πῶς μὲ εἶπες τὴν ἀλήθειαν διὰ τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον ἐνεργεῖται εἰς τὴν Σιβυλλίαν ἡ δικαιοσύνη;

— Τὸ ἐνομιεῖσαι, μάλιστα, ἀπεκρίθη ὁ Ἰωάννης Πασχάλης.

— Λοιπὸν! ὁ βασιλεὺς ἐπληροφόρηθη τὴν συνομιλίαν μας.

— Λυποῦμαι, αὐθέντα.

— Λυπεῖσαι; καὶ διὰ τί νὰ λυπηθῇ;

— Διότι ἐνῷ ἐξῆκολούθουν μέχρι τῆς σήμερον νὰ φιλοξενῶ τοὺς ὀδοπόρους, ὅα ἀναγκασθῶ νὰ μὴ ὀμιλῶ τοῦ λοιποῦ μὲ εἰλικρινεῖαν, ἀφοῦ αὐτοὶ τοὺς ὁποίους φιλοξενῶ ἀνταμείβουν τὴν ἐμπιστοσύνην μου διὰ τῆς προδοσίας.

— Ἐχεῖς δίκαιον, Πασχάλη, ἔχεις δίκαιον, ἀπήντησεν ὁ ἀγνωστος, καὶ αἶψα ὅα ἦτο τοῦτο, ἂν τὰ πράγματα εἶχον ὅπως νομίζεις.

— Ἄν συνέθῃ ἄλλως, κύριε, περιμένω νὰ μὲ λύσετε τὸ αἶνιγμα αὐτό.

— Ἡ λύσις εἶνε εὐκόλος· ὁ εἰς ἐκ τῶν ξένων, τοὺς ὁποίους ὑπεδέχθη εἰς τὴν οἰκίαν σου, ἦτον ὁ ἴδιος δὸν Πέτρος.

— Ἄν ὁ εἰς ἐκ τῶν δύο ἦτον ὁ δὸν Πέτρος, εἶπεν ὁ Πασχάλης κάμψας τὸ γόνυ, τότε, Μεγαλειότατε, ὁ εἰς αὐτὸς ἦτον ἢ Μεγαλειότης σας.

— Πέθον τὸ γνωρίζεις;

— Εἰς τὸν θαλάμον ὅπου ἐκοιμήθητε ὑπῆρχε μία μόνη κλίνη· ἕκαστος λοιπὸν ἐσυμπεραῖνεν ἢ ὅτι αἱ δύο ξένοι ὅα κοιμηθῶν μαζί ἢ ὅτι ὅα πλαγιάσῃ εἰς τὴν κλίνην ὁ γεροντότερος. Ὅταν ἐγὼ ἐμβῆκα εἰς τὸν θαλάμον, ὁ μὲν νεώτερος ἦτο πλαγιασμένος, ὁ δὲ γεροντότερος ἐκοιμήτο ἐπάνω εἰς θρανίον· ἕκαστος λοιπὸν δὲν μὲ ἔμεινε ἀμφιβολία ὅτι εἶσθε μέγας τις ἀρχων, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἐπίστευα ὅτι εἶσθε ὁ ἴδιος βασιλεὺς.

— Καλὰ, εἶπεν ὁ δὸν Πέτρος, καλὰ εἶσαι καλὸς πρκατηρητής. Ἐ λοιπὸν! ἀφοῦ ἔμαθες, ὅτι εἶμαι ὁ βασιλεὺς τῆς Καστιλίας, ὁ δὸν Πέτρος ὁ σκληρός, ὡς τὸν ὀνομάζουν, δὲν φοβεῖσαι ὅτι εὐρίσκεισαι ἐνώπιόν μου;

— Νὰ φοβηθῶ; καὶ διὰ τί νὰ φοβηθῶ, Μεγαλειότατε; δὲν φοβοῦμαι τίποτε εἰς τὸν κόσμον, ἐκτὸς νὰ ὑβρίσω τὸν Θεόν ἢ νὰ προδώσω τὸν βασιλέα μου, μὴ λέγων τὴν ἀλήθειαν.

— Ἐπιμένεις λοιπὸν εἰς ὅτι εἶπες προχθές;

— Ἐπιμένω, Μεγαλειότατε.

— Γνωρίζεις ἐντοσούτω εἰς τί ἐκτιθεσθαι ἂν ὅτι λέγουν περὶ ἐμοῦ εἶνε ψεῦδος;

— Γνωρίζω.

— Καὶ φρονεῖς πάντοτε ὅτι, ἂν εἶνε ἀδύνατον νὰ προλάβῃ τις ἐν κακούρηγμα, εἶνε δυνατὸν ὅμως πάντοτε νὰ τὸ τιμωρήσῃ;

— Μάλιστα, Μεγαλειότατε, εἶμαι πεπεισμένος περὶ τούτου.

— Ἀφοῦ δὲ δὲν ἐπιτυγχάνεται τὸ τοιοῦτον, εἰς τί ἀποδίδεις τὴν αἰτίαν;

— Εἰς τὴν διαφθορὰν τῶν ἀρχόντων.

— Μὰ τὸν ἅγιον Ἰάγον! εἶπεν ὁ βασιλεὺς, εἶσαι ἀπόητος μεταρρυθμιστής, καὶ ὑποθέτω ὅτι τὰ πράγματα ὅα ἦσαν διαφορετικά, ἂν παραδείγματος χάριν ἦσο πρῶτος βοηθὸς τοῦ εἰσαγγελέως.

— Ἄν καὶ τοῦτο τὸ ὁποῖον λέγετε, Μεγαλειότατε, εἶνε ἀσειότης, δὲν διστάζω νὰ σᾶς ἐπιθεβαιώσω ὅτι πιστεύω καὶ ἐγὼ τὸ ἴδιον.

— Καὶ ὅα ἐξεπλήρουν τὰ χρέη σου μὲ ἀκαμπτὸν αὐστηρότητα!

— Μάλιστα, Μεγαλειότατε.

— Καὶ ἂν ἀκόμη ἐκινδύνευες νὰ κάμης ἐχθρὸς μερικοῦς ἐκ τῶν μεγάλων;

— Ἀφοῦ δὲν ἔχω ἀνάγκην τῆς φιλίας των, τί ἔχω νὰ φοβηθῶ ἀπὸ τὸ μῆδος των;

— Ὅστε καὶ διὰ τὸν βασιλέα αὐτὸν ἂν ἐπρόκειτο, δὲν ὅα ἐδειλιάσῃ νὰ κάμης κατ' οἶκον ἔρευαν;

— Πρῶτον εἶνε ὁ Θεός, εἶπεν ὁ Πασχάλης, μετὰ τὸν Θεὸν ὁ νόμος, καὶ μετὰ τὸν νόμον ὁ βασιλεὺς.

— Ἀρκεῖ, ἀπεκρίθη ὁ δὸν Πέτρος. Καὶ καλέσας ὑπηρέτην τινὰ δι' ἀργυρᾶς σύριγγος.

— Φέρε τοὺς Βαν τικάτρους, εἶπε.

Καὶ εὐθὺς ἠνοίχθησαν αἱ θύραι καὶ ἀνθρώποι τινες, Βαν τικάτροι ὀνομαζόμενοι εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἰσοδυναμοῦντες πρὸς τοὺς καλούμενους δημοφρικούς παρέρους (alderman) εἰς Ἀγγλίαν, ἐφάνθησαν φέροντες τὴν στολὴν τῆς ὑπηρεσίας των.

— Κύριε, τοῖς εἶπεν ὁ δὸν Πέτρος, πολλάκις ὁ πρῶτος βοηθὸς τοῦ εἰσαγγελέως Δὸν Τελεσφόρος, παρέβη τὸ καθήκον του, χάριν ἐνόχου ἐπεικειάς. Ὁ δὸν Τελεσφόρος δὲν εἶνε πλέον πρῶτος βοηθὸς τοῦ εἰσαγγελέως. Ἰδοὺ ὁ διαδοχὸς του.

Εἶπε, καὶ ἐδακτυλοδείκτεσε πρὸς τὸν Ἰωάννην Πασχάλην.

— Τί λέγετε; ἀνέκραξεν οὗτος.

— Λέγω ὅτι ἀπὸ τὴν ὄραν ταύτην, Ἰωάννη Πασχάλη, εἶσαι πρῶτος βοηθὸς τοῦ εἰσαγγελέως τῆς Σιβυλλίας, καὶ ὅτι ἕκαστος ὀφείλει νὰ σὲ σέβηται καὶ νὰ σὲ ὑπακούῃ.

— Ἀλλὰ, ἀνέκραξεν ὁ ὄρεινός ἐκπληκτός, δὲν συλλογίζεται ἢ Μεγαλειότης σας, ὅτι δὲν ἔχω τὴν ἀπαιτουμένην ἰκανότητα.

— Ἐχεῖς πλειότερόν τι ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην ἢ ὁποῖα ἀποκτάται, δέχομεν εἰπὼν ὁ βασιλεὺς; ἔχεις προτερήματα, τὰ ὁποῖα σ' ἔδωκεν ὁ Θεός.

— Ἀλλὰ ὅα θελήσων οἱ μεγάλοι νὰ μὲ ὑπακούουν, νὰ ὑπακούουν ἐμέ, ὅστις εἶμαι μηδὲν;

— Ὅα σὲ ὑπακούουν, μὰ τὴν ψυχὴν μου· διότι ὅα τοὺς δώσω ἐγὼ τὸ παράδειγμα, ἐγὼ ὅστις εἶμαι ὁ μεγαλιέτερος μεταξὺ τῶν μεγάλων.

Ἀκούσατε λοιπὸν τί εἶπα, κύριοι ὁ ἀνθρώπος αὐτὸς περιεβλήθη ὑπ' ἐμοῦ τὸ ὑπέρτατον ἀξίωμα· ἕκαστος ἄς κύψῃ τὴν

κεφαλήν του, ἂν θέλῃ νὰ μὴ τὴν ρίψω χαμαί: αὕτη εἶνε ἡ εὐχαρίστησις καὶ ἡ θέλησίς μου.

Βαθεῖα σιωπὴ διεδέχθη τοὺς λόγους τούτους, διότι οὐδεὶς ἤγγει: ἐπὶ πρὸ παντὸς ἄλλου ὁ βασιλεὺς δὸν Πέτρος ἤθελε νὰ ὑπακούεται. Κλητὴρ τις παρέδωκεν εἰς τὸν Ἰωάννην Πασχάλην τὴν βάραν ἢ δικαστικὴν ράβδον, ἐνῶ εἰς ἄλλος τῶ περιέβαλε τὸν μὲ δέρμα λευκοκτιδὸς ὠραϊσμένον ἐρυθρὸν μανδύαν, σύμβολον τῆς νέας του θέσεως.

— Τώρα, κύριοι, εἶπεν ὁ δὸν Πέτρος, μεταβῆτε εἰς τὸν πλησίον θάλαμον· μετ' ὀλίγον ἔρχεται καὶ ὁ Πασχάλης καὶ σὰς ἐνταμίονε: ὀδηγήσατέ τον εἰς τὸ δικαστήριον τῆς Κυβερνήσεως, ὅπου ἀπὸ τῆς ὥρας ταύτης θὰ ἀρχίσῃ τὰς συνεδριάσεις του, τὰς ὁποίας κανεῖς, ἀκούσατε, κανεῖς, οὔτε ἐγὼ αὐτὸς δὲν ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ ἀπορῦγωμεν, ἂν ζητηθῶμεν. Τώρα ὑπάγετε.

«Ὅλοι οἱ παρευρισκόμενοι ἐξῆλθον κύψαντες εἰς σημεῖον ὑποταγῆς τὴν κεφαλὴν, καὶ ὁ βασιλεὺς ἔμεινε μόνος μετὰ τοῦ Ἰωάννου Πασχάλη.

Μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη ὁ Πασχάλης, σήμερον εἴσθε μόνον Πέτρος ὁ δικαιοδότης· προσπαθήσατε νὰ μὴ γίνητε Πέτρος ὁ σκληρὸς.

Εἶπε καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ὑπέγηε νὰ εὐρῆ τοὺς Βαντικατρου, οἵτινες ὡς εἶπομεν, τὸν ἐπερίμενον εἰς τὸν πλησίον θάλαμον.

(Ἐπεται συνέχεια.)

Ο ΑΝΕΛΘΩΝ ΕΚ ΤΟΥ ΑΔΟΥ

ἢ Ο ΚΑΤΑΒΥΘΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΙΒΩΤΟΥ (*).

Φιλτάτε μοι Ἀγαθόβουλε!

Εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἀναμένεις βεβαίως ἀπάντησίν μου διὰ τοῦ ταχυδρομείου εἰς τὴν ἐπιστολήν σου, δι' ἧς πλήρης τρόμου διὰ τὸν κίνδυνον, ἂν ἴσως διέτρεξα μετὰ τῶν ἀτυχῶν συμπολιτῶν μου ἐκ τῆς καταβυθίσεως τῆς κατ' εὐφημισμὸν «Κιβωτοῦ». Ζητεῖς συγχρόνως πληροφορίας περὶ τοῦ καταβυθίου τούτου δράματος, καὶ ὅμως πρόερινά νὰ σοὶ δώσω ταύτας διὰ τοῦ προσφιλοῦς «Μέντορος», καθὼς μάλιστα νομίζω, ἐπὶ ἀρηγοῦμένους τις τὸ δυστύχημα τοῦτο δύναται νὰ ἐξέληθ τῶν ὀρίων μιᾶς κοινῆς ὁπωσδήποτε καὶ φιλικῆς ἐπιστολῆς.

Οἱ φόβοί σου δὲν ἔτυγον ὅπως ἀβάσιμοι ἤμην πραγματικῶς μετὰ τῶν 200 περίπου θεατῶν τῆς ἀύλιας κωμωδίας, ἧτις ἐπέπρωτο νὰ καταλήξῃ εἰς τοσοῦτον φοβερὰν καὶ πραγματικὴν τραγωδίαν ἐν τῷ παραθαλασσίῳ καφενεῖῳ τῆς «Κιβωτοῦ».

Γνωρίζεις μεθ' ὁπόσας προθυμίας συνωθώμεθα ὑπὸ τὰ παραπήγματα τῶν Εὐρωπαϊῶν ἐκείνων τυχοδιωκτῶν, οἵτινες δι' ἀη-

διῶν μυρίων ἠξέυρουσι ν' ἀπογυμνῶσι καὶ τοὺς πτωχοτέρους παρ' ἡμῖν οἰκογενειάρχας. Γνωρίζεις πόσον μᾶς τέρπει ἡ μεμολυσμένη τῶν καφενείων ἀτμοσφαῖρα, πόσον μᾶς μαγεύουσιν αἱ Σειρήνες τῶν ὠδικῶν, ἐνθα πατέρες πολλακίς ὀδηγοῦσι τοὺς ἑαυτῶν υἱοὺς ἢ οὔτοι, διαρπύοντες τὴν προσοχὴν τῶν ἐπισηχολημένην μᾶλλον εἰς τὸ εἶδος τῶν βαλάντων καὶ τοῦ ὁπίου ἢ τὴν ἀνατροπὴν αὐτῶν, σπουδάζουσι συγχρόνως καὶ τὰ γράμματα καὶ τὴν κοινωνίαν ὑπὸ τὴν εὐαρεστοτέραν αὐτῆς ἔψιν.

Γνωρίζεις τέλος πάντων, ἐπὶ ἂν καὶ καθεκάστην δημιουργοῦμεν συλλόγους καὶ καθιδρύομεν ἀναγνωστήρια, ταῦτα δὲν συχνάζονται ἢ ὑπὸ ὀλίγων ἀπλοϊκῶν, ματαιοπονούτων ἀνθρωπίσκων, οἵτινες ζητοῦσι δῆθεν νὰ ἠθικοποιήσωσιν ὀλόκληρον κοινωνίαν, ἧτις οἶδε κάλλιον αὐτῶν ποῦ ἔγκειται τὸ καλὸν καὶ ἀγαθόν, ἧτις τέλος πάντων ἐγεύθη πρὸ πολλοῦ τοῦ ξύλου τῆς Γνώσεως.

Ἦδη δὲν θέλει σοὶ σαφὴ ποσῶς παραδόξον, ἐπὶ ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς τῶν θεατῶν ἀποτελεῖτο ὑπὸ ξένων καὶ ἐντοπίων Ἑλλήνων· ὀλίγοι Μωαμεθανοὶ ἐορτάζοντες τὸ Βαϊράμ, ὀλιγώτεροι Ἰουδαῖοι καὶ τινες Ἀρμένιοι, μεθ' ὧν τρεῖς Ἄγγλοι ναυτικοί, ἀπέξειδύοντο εὐθὺς εἰς τὴν διεθνή ταύτην ἐορτὴν τοῦ Χάρωνος.

Ἦτο σχεδὸν ἡ 10 ἑσπερινὴ ὥρα τῆς 28 Ἰανουαρίου. Κύκλω μιᾶς τραπέζης μετὰ τεσσάρων φίλων ἐπίνομεν ἄθλιον οἶνον, χειροροτοῦντες τῆς ἀτυχῆς «Ἀγγελικῆς» τὰ χοροσκεπτήματα.

Ἀπέναντι ἡμῶν οἱ Ἄγγλοι ναυτικοὶ διεσκεδάζον με βράντ, εἰς τὰ πλάγια πέντε Μωαμεθανοὶ ἐρρόφον τὴν προσφιλή ρακίην.

Τὴν ἄθλιαν παντομίμην εἶχε διαδεχθῆ κωμωδία φορτικῆ, ὅτε τριγμὸς ἀνησύχησε τοὺς παρακαθημένους· τινὲς εἶπον σεισμὸς· ἄλλοι ἀπήνησαν δὲν εἶνε τίποτε καὶ τὰ πάντα καθησυχασαν, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἕλεός τις ἠκούσθη θραυσθεῖσα· μικρὸς φόβος εἰσέδυσεν εἰς τὰς καρδίας πολλῶν γινωσκόντων, ἐπὶ πρότινων ἡμερῶν πάσσαλοι τινὲς καὶ ξύλα εἶχον ἀραιρεθῆ ἐκ τοῦ καφενείου, προκειμένου νὰ καταδαρισθῇ ὑπὸ τῆς Ἐταιρίας τῆς προκουμαίας· ἐποίησαντο δὲ τὸ σωτήριον τῆς ἀναχωρήσεως διαθήμα. Οἰκογένειά τις ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν, συγκατεμένη ἐκ τῶν δύο συμβίων καὶ τριῶν τεκνίων, ὑπενώσασα εἰς τοὺς κλυθμηρισμοὺς αὐτῶν ἀνεχώρησεν ἐπίσης· οἱ δὲ λοιποὶ ἠρκέσθημεν νὰ ἐρωτήσωμεν ἐκ περιεργείας μᾶλλον ἢ φόβου, τί συμβαίνει;

Οὐδὲν ἀποκρίνεται ὁ καφραπώλης, μέθυσός τις ἔθραυσε τὴν ἕλον—ἀρκεσθέντες εἰς τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ ἀτυχῆς πλεονέκτου, ὅστις ἐν τῇ φυλακῇ ἦδη κλαίει τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἰθίου υἱοῦ, ἐπροσέξαμεν ἐκ νέου εἰς τὴν κωμωδίαν.

Εἶνε σπαραξικάρδιον! ἐνθυμούμαι τόσον ζωηρῶς τὸν κωμικόν, ὅστις αἰσθανθεὶς τὸν πρόδρομον τῆς καταβυθίσεως κλονισμὸν, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ὑποπτευθῇ τὴν συμφορὰν,

Κύριοί μου, λέγει, μετὰ τοῦ τελευταίου αὐτοῦ κωμικοῦ σχήματος, ἃς ἔχωμεν καὶ τὸν νοῦν μας, νομίζω ἐπὶ βυθίζόμεθα!

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἀκριβῶς τριγμὸς φοβερός ἀκούεται, τὰ φῶτα σβύνονται καὶ σύξυλον τῆς Κιβωτοῦ τὸ οἰκοδόμημα ἐξολισθῆσαν ἐπὶ τοῦ πλείστου τῶν πασσάλων βυθίζεται εἰς τὴν θάλασσαν ἐμπερικλείον οὐχὶ πλέον ζεύγη ζώων μετὰ τοῦ Νῶε καὶ τῆς περιστεράς αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀνθρωπίνως ὑπάρξεις καὶ τοῦ σκληροτέρου θανάτου τὸ φάσμα.

Ἄγνωστί συνέβη ἀκριβῶς ἐν τῷ μεταξῷ· εὐρέθην ἐντὸς ξυλλί-
νευ κλωθεῦ, πλέων εἰς τὸ ὕγρον αὐτοῦ ἔδαφος καὶ βλέπων ἀπὸ
στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὴν στέγην αὐτοῦ καταρχομένην βαρεῖαν ἐπὶ
τῆς κεφαλῆς μου.

Οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὴν ἀγρίαν ἐκείνην κραυγὴν τοῦ φό-
βου, τῆς ἀπελπισίας καὶ τῆς ἀγωνίας, ἧτις εἰσέτι ὡσεὶ ἐξερχο-
μένη τοῦ καταβυθίου ἐκείνου θεάτρου κατασπαράττει τὴν καρ-
δίαν μου.

Σκότος βαθὺ συνέχευε τὰ πάντα φύρδην μίγδην πλέοντα ἢ κα-
ταβυθίζομενα ἐν τῇ ἀπαισίᾳ ἐκείνῃ εἰρκτῆς καταστροφῆς.

Ἀνεμνήσθη ἐν μιᾷ στιγμῇ τῶν γονέων καὶ φίλων μου, ἀνε-
μνήσθη παντὸς δι' ἔχει ἡ καρδία ἡμῶν ἀγαπητὸν ἐν τῷ κόσμῳ
τούτῳ, καὶ ἀντὶ ἀπελπισίας θάρρος με κατέλαβε· παλαιῶν μετὰ
τοῦ θανάτου ἠλπίζα ὅτι θὰ τὸν καταβάλω· βλέπων περίξ μου
τόσους νεκροὺς ἠλπίζον ὅτι θὰ ἐπιζήσω.

Ἀπαλλαγθεὶς ἐνός ἀτυχῆς, ὅστις κρατῶν μ' ἐκ τῆς χειρὸς ἐ-
ζήτηε μεγαλοφώνως βοήθειαν, πνιγέτος μετ' ὀλίγον, ἠθέλησα
κολυμβῶν νὰ φθάσω πρὸς τὸ μέρος, ὅπου ἀσθενῆς φωτὸς ἀκτῆς
εἶχεν εἰσδύσει, ἀλλ' οἱ μὲν πόδες μου περιπλέκονται μετὰ ξυ-
θεκλῶν καὶ ἄλλων ἐπίπλων, αἱ δὲ κινήσεις μου παραλύονται ὑπὸ
δύο ἐτέρων ζητούντων ἐπίσης βοήθειαν, ἐνῶ πτώματα καὶ ἡμι-
θανεὶς πλέουσιν ἀδιακόπως ἢ διέρχονται ἐνώπιόν μου.

Μετ' ἀγῶνας, εἰς οὓς μόνον ἡ ἀπελπισία δύναται νὰ ἐνισχύσῃ
τὸν ἀνθρώπον, ὅτε μὲν κατάβυθίζομενος ὑπὸ τῶν κρατούντων με
μέχρι τῆς ἰλύος τοῦ πυθμένος, ὅτε δ' ἐπανερχόμενος ἐξηντη-
μένος κ' ἐν ἀπελπισίᾳ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, κατορθῶ τέλος νὰ πλη-
σιάζω τὸ φωτεινὸν σημεῖον τῆς ἐλπίδος μου.

Ἦτο παρὰ τὸν ὄντονα, οὔτινος ὅμως ἡ διασταύρωσις ἦτο τόσον ἰσχυ-
ρά, ὥστε ὑπέβην ἀδύνατον νὰ θραύσω αὐτὴν καὶ ριφθῶ δι' αὐτοῦ
εἰς τὴν ἐλευθέραν θάλασσαν τὸ μετωπὸν μου θὰ φέρῃ ἐπὶ πολὺ
τὰ ἴχνη τῆς ὀδυνηρᾶς ταύτης προσπαθείας.

Ἐν τούτοις αἰσθάνομαι τὰς δυνάμεις μου ἐξαντλουμένας, πα-
ρατηρῶ δοκὸν τινὰ προσκεκολλημένην εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ ἀδια-
κόπως καταβυθίζομένου οἰκοδομήματος καὶ τείνω τὰς χεῖρας ὡς
πρὸς σημεῖον σωτηρίας, κράζων εἰς τοὺς κρατούντας με νὰ με
μιμηθῶσι, καὶ ἀπαλλάττομαι μὲν οὕτω τοῦ βάρους τῶν δύο δυσ-
χῶν, ἀλλὰ βλέπω τὴν στέγην ἐγγίζουσαν ἤδη τὴν κεφαλὴν
μου καθήρκετο ὡς βαρεῖα τοῦ τάφου πλάξ, ἵνα καλύψῃ τὸν εὐ-
ρὸν ἐκείνον τάφον οἰμωζόντων εἰσέτι θυμάτων.

Ἐντὸς δευτερολέπτου τὸ πᾶν ἴσως καὶ δι' ἐμὲ θὰ ἀπώλετο.
Ἐγκαταλείπω θέν τὴν δοκὸν καὶ ρίπτομαι πρὸς τὸ μέρος ὅπου
ὑπελόγιζον τὴν πρὸς τὴν γῆν ἔξοδον.

Οἱ θρῆνοι τῶν ἐπιζώντων ἠκούοντο ἀσθενέστεροι, ἀλλ' ἐπὶ
μᾶλλον σπαραξικάρδιον διασχίζων θάλασσαν πλήρη πτωμάτων
φθάνω πρὸς τὸ μέρος τῆς πρὸς τὴν ξηρὰν θύρας· ἐκεῖ οἱ πόδες
μου σπνρίζονται ἐπὶ στερεοῦ τινος σώματος, τὸ φῶς τῆς σελήνης
μ' ἐνθαρρύνει, ἀνορθοῦμαι μικρόν, ἀρπάζω τὸ προστυχόν καὶ ἀ-
νερχομαι πρὸς τὸ κεκλιμένον, ἀλλὰ μὴ βεβουθισμένον εἰσέτι ξύ-
λινον ἔδαφος, ἐνθα ἀπαντῶ τὴν ἐντρομὸν πληθύν τῶν ἐπὶ τοῦ μέ-
ρους τούτου εὐρεθέντων, ἦν ὅμως ἀπεχώριζε τῆς ξηρᾶς ἀρκε-

τὸν θαλάσσης διάστημα, μὴ ὑφισταμένης ἤδη τῆς μετ' ἐκείνης
συγκοινωνίας.

Οὐχ ἤττον καὶ τὸ μέρος τοῦτο διέτρεχεν ἀπὸ στιγμῆς εἰς
στιγμὴν τῆς καταβυθίσεως τὸν κίνδυνον μὴ γνωρίζοντες δὲ νὰ
κολυμβῶσιν ἐδίσταζον νὰ ριφθῶσι ἐν τῷ ὕδατι, ἀναμένοντες μᾶλ-
λον τὸν θάνατον ἢ σπεύδοντες πρὸς αὐτόν· ἐν τῷ διαβήματι
ὅμως τούτῳ, ἔπερ θὰ εὐκλόνηε καὶ εἰς τοὺς πρὸς τὰ ὀπισθεν
τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας, ὑπήρχε μεγαλειτέρα ἐλπίς.

Φανοὶ τινὲς καὶ ἀνθρώποι ἐφαίνοντο εἰς κίνησιν ἐπὶ τῆς ἀ-
κτῆς· οἱ κάτοικοι εἰδοποιηθέντες ἤδη ἔσπευδον εἰς βοήθειαν παν-
ταχῶθεν. Ρίπτομαι εἰς τὴν θάλασσαν παροτρύνων καὶ τοὺς λοι-
ποὺς νὰ με μιμηθῶσι· πολλοὶ ἠκολούθησαν τὸ παράδειγμα μου,
ἀλλὰ διὰ τοὺς πρὸς τὰ ὀπισθεν ἦτο πλέον ἀργά... Ὅταν ἐφθασα
ἐπὶ τῆς ξηρᾶς καὶ ἀνέβλεψα πρὸς τὸ μέρος τοῦτο τῆς καταστρο-
φῆς, δὲν εἶδον ἢ θάλασσαν ἀρρίζουσαν καὶ οὐδὲν τι πλέον. Ἡ
Κιβωτὸς ὀλόκληρος ἐπὶ τοῦ ὑποβρυχίου Ἀραράτ ἐγένετο ἀρα-
νῆς ἐν-ὸς λεπτῶν ὀλίγων.

Πλοιάριά τινα, φιλόανθρωποι καὶ ἀνδρείοι πολῖται, ἐν οἷς κα-
τ' ἐξοχὴν διεκρίθη ὁ Κρῆς Χατζῆ Ἀναστάσιος, εἶχον ἤδη σπύ-
σει σώζοντες ὅσους ὑπῆρξε δυνατόν.

Φεῖ! πολλοὶ ἀνεζήτησαν εἰς μάτην φιλτάτας ὑπάρξεις καὶ
ἀφῆκαν κραυγὰς γοεράς, ὅπως ὀπόταν ἐπὶ τοῦ κεκλεισμένου τά-
φου ζητούμεν τὸ ὄν, ἔπερ ἀλλαχοῦ μόνον ἐλπίζομεν νὰ συνα-
παντήσωμεν.

Ἀπεσῶρθη εἰς γωνίαν τινὰ καὶ γονυπετήσας μετὰ δάκρυα
εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐψιθύρισα:

Φαιδρὸς ὁ κόσμος μειδῶ εἰς τὸ μειδίμα σου
τὸν περιβάλλ' ἢ ἄνοιξις εἰς ἓνα πρόσταγμα σου
κ' εἰς ἓνα ἄλλο πάλιν
Εἰς τῆς θυέλλης ρίπτεται τὴν παγερὰν ἀγκάλην.

Μ' ἔνα σου λόγον τῆς ζωῆς γλυκὴ τῷ δίδεις πνεῦμα
Κ' ἐν ἀκαρεῖ τὸ ἀφαιρεῖς μ' ἐν τῆς ὀργῆς σου εὐδμα
τῶ δίδεις ἀενάως
σημεῖα τῆς ἰσχύος σου εἰς ἄβυσσον καὶ χάος.

Οἱ Οὐρανοὶ δεικνύουσι τὴν δόξαν, τὴν ἰσχύν σου,
καὶ τὰ πελάγη με φωνῆν κυμάτων τὴν ὀργὴν σου
συνὰ μᾶς ἐθυμίζον.
Οἱ ἀνεμοὶ τὰ θεῖα σου προστάγματα κομίζον.

Ἄλλ' ὁ θνητὸς τῆς γῆς αὐτῆς τὰ εἶδωλα λατρεύων
καὶ ἀντὶ σοῦ τὸν ἀνθρώπον καὶ τὰς σκιάς δουλεύων
τοσάκις τ' ὄνομά σου
ἐξύθρισε περιφροσῶν τὰ τόσα θαύματά σου.

Πλὴν σὺ μέγας κ' ἰσχυρὸς ἀλλ' ἐσπλαγχνος συγχρόνως
τὸ τέκνον μὴ καταρασθῆς τοῦ ἀσεβοῦς αἰῶνος·
τὸ φῶς ἴς τοὺς ὀφθαλμοὺς του
διάχυσον, τὴν σὴν φωνὴν ἀπόστειλ' εἰς τὸ οὐς του

(*) Κατὰ τὴν ἀφήγησιν φίλου μας τινὸς πράγματι διακινδυνεύσαντος.

Τῆς μετανοίας δάκρυα σ' τοὺς πόδας σου νὰ χύσῃ
καὶ τῆς χειρὸς σ' ἀπανταχοῦ τὸν τύπον νὰ γνωρίσῃ,
καὶ τ' ὄνομά σου πάλιν

Ἡ γῆ νὰ ψάλλῃ μὲ φωνὴν ὡς πρότερον μεγάλην.

Μετὰ ταῦτα ὑπῆρχ νὰ ριθῶ εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν γονέων μου, οὓς εὗρον ἡμιθανεῖς ἐκ τῆς λύπης των καὶ παράρρονας εἰς ἀπελπισίας.

Τὴν νύκτα ταύτην ὑπῆρξε ἀδύνατον νὰ ἤσυχάσω. Κλείων τὸ ὄμμα εὐρισκόμενη ἐν τῷ ζοφερῷ ἐκείνῳ ὑδατώδει κλωδῷ τοῦ θανάτου, ἤκουον θρήνους καὶ οἰμωγὰς, ἐπάτου νεκρούς.

Ἄμα τῇ αὐτῇ ἐπέστρεψα εἰς τὸν τόπον τῆς καταστροφῆς. Ἡ συγκίνησις εἶνε γενική, κοινὸν τὸ πένθος.

Χιλιάδες κατοίκων ἐπὶ τῆς προκυμαίας, ἐκ τῶν παραθαλασσιῶν ἐξωστῶν καὶ ἀπὸ τῶν λεμβῶν, αἵτινες περικυκλοῦσι τὰς ἐκθευσιτικὰς μηχανὰς τῆς προκυμαίας, ἔχουσι τὸ βλέμμα ἐστραμμένον ἐναγωνίως πρὸς τὸ μέρος, ἀφ' οὗ πτώματα ἀδιακόπως ἀνασύρονται.

Ὁ κρότος τῆς καταπιπτούσης ἀλύσειος ἀκούεται ὡς νεκροθάπτου ἐργαλεῖον ἐπέργεται εἶτα σιγῇ νεκρική, ἐν πτώμα μετ' ὀλίγον ἀνασύρεται πελιδνόν, ἠκρωτηριασμένον ἀναγνωρίζεται . . . καὶ οἱ θρήνοι τῶν συγγενῶν καὶ φίλων τοῦ ἀποσπῶσιν ἄβρονα τῶν θεατῶν τὰ δάκρυα.

Εἰς τὴν θέαν ἐνός τῶν πτωμάτων τούτων μοὶ ἐπῆλθε φοβερὸς διαλογισμὸς, Μικροῦ δεῖν καὶ ὡς αὐτὸ ἐκεῖ τὸ πτώμα ἢ ἄλυτος αὐτῇ ἦθελε τώρα μ' ἀνασύρει δὲν θὰ ἐγκατέλειπον οὔτε χήραν γυναῖκα, οὐδὲ τέκνα ὄρφανὰ· ἀλλ' ὡ τῆς ματαιορροσύνης, ὁποῖαν ἀπληστία κ' ἐγωῖσμένον καὶ ἰδιοτέλειαν θὰ ἐγκατέλειπον!

Εἶνε ἀναμφιβόλως διδακτικὴ ἢ συμφορὰ, ὅσον πικρὰ καὶ ἄν ὑπάρχη, διὰ τοὺς ἐπιλήσιμονας τῆς ἀγνώστου ἐκείνης στιγμῆς, ἧς ἢ ἀνάμνησις ὀφείλει νὰ ὀδηγῇ τὰ βήματά μας πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀναπαύρησιν.

Φίλιππε Ἀγαθόδολε, ἐπέπρωτο νὰ μὴ συγκαταριθμηθῶ μετὰ τῶν 50 περίπου πτωμάτων, ἅτινα μέχρι τοῦδε ἀνευρέθησαν· εἶθε νὰ ἦσαν τὰ μόνα, ἀλλ' ἀναζητοῦνται καὶ τινες ἀκόμη ὑπὸ συγγενῶν καὶ φίλων.

Ἐπέπρωτο νὰ ἴδω καὶ τῆς ἡμέρας ταύτης τὸν Πίλιον, ἀνελεθῶν ἐκ τοῦ ἄδου, οὕτινος τὸ σκότος ἐπὶ τινὰς στιγμὰς μὲ περιεκαλύψε, καὶ ἀντὶ ἐν τῇ νεκροφόρῳ ἀμάξει, ἧτις ἀπὸ πρωίας σημερον διατρέχει τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως ἡμῶν ὑπὸ τὰς πενθίμους σημαίας τῶν προξενικῶν ἀρχῶν, πορευόμενος νὰ κατακλιθῶ τὸσον προῶρως εἰς τοὺς ἀναπορεύτους κόλπους του, νὰ σοὶ ἀπευθῶν καὶ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ἣν ὀργαζίζων διὰ μαύρου κηροῦ ὑπενομιζῶ μετὰ σοῦ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ἀναγνώστὰς τοῦ «Μέντωρος» ὅτι ὁ θάνατος μοὶ ἐπιθύρησεν εἰς τὸ οὓς ἐν τῷ πτωμένῳ τῆς θαλάσσης: «Γρηγορεῖτε· οὐ γὰρ οἴδατε τὴν ὄραν . . .»

Ἐν Σμύρῃ τὴν 30 Ἰανουαρίου 1873.

M. A. ΣΕΙΖΑΝΗΣ.

ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΚΑΙ Ο ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ.

Ὅτε ὁ Μέντωρ πρὸ τεσσάρων περίπου ἐτῶν (ἴδε Μέντ. ἔτος α. σελ. 199 καὶ 250) ἔδιδε νύξιν περὶ τῶν σχολείων τοῦ λαοῦ, τίς ἐπίστευε ποτε, ὅτι τὰ δειρὰ του ἐμελλον σήμερον νὰ πληρωθῶσι; Τὰ τότε γραφόμενα ἐφάνησαν πρὸς πάντας μὲν τοὺς ἀναγνόντας αὐτὰ καλὰ καὶ ἔγνια, ἀλλὰ χειμαιρικὰ διὰ δύο λόγους κυρίως, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ὁ καὶ κυριώτερος ἦτο ὅτι ὁ λαὸς ἡμῶν ποτὲ δὲν ἤθελεν ἀπορασίσει, ἀρίων τὰ καταγώγια τῆς ἀργίας (ἵνα μὴ τι ἄλλο εἴπωμεν), νὰ προσέλθῃ εἰς τὰ τοιαῦτα σχολεῖα· ὁ δὲ δευτέρος, αἱ πολλαὶ καὶ ποικίλαι δυσκολίαι τὰς ὁποίας ἔπρεπε νὰ ὑπερνικήσῃ τις διὰ τὴν ἔδυσιν καὶ εὐδωσιν τῶν τοιούτων σχολείων. Ταῦτα προβλέπων καὶ ὁ Μέντωρ, καταλήγων τὴν περὶ αὐτῶν πραγματείαν, ἔλεγε «Ἐλάμετε ἀρχὴν καὶ ὁ Θεὸς θὰ σᾶς βοηθήσῃ διὰ τὰ περαιτέρω». — Τίς ἐπίστευε, εἶπομεν καὶ μ' ἔλα ταῦτα ὁ Μέντωρ, ὅστις ἐκ παύρας εἶχε γνωρίσει τὴν φιλομάθειαν τοῦ λαοῦ ἡμῶν ἀφ' ἐνός καὶ τὴν εὐγένειαν καὶ φιλογένειαν τῆς μεσαικῆς καὶ ἀνωτέρας τάξεως τῆς Συμωναϊκῆς κοινωνίας ἀφ' ἐπέρου, τὸ ἐπίστευε καὶ διὰ τοῦτο, σπουδαζων καὶ οὐχὶ παύζων, ἔρριψε τότε εἰς τὸ μέσον πρὸς μελέτην καὶ σπουδὴν τῶν δυναμένων νὰ πραγματοποιήσῃσι τὴν ἰδέαν ταύτην.

Εἰς τὰ ὄντως εὐγενῆ καὶ Χριστιανικὰ αἰσθημὰ τῶν ἀξιοτίμων μελῶν τοῦ Φιλεκπαιδευτικοῦ συλλόγου ἐπ. φυλάττετο ἢ παντὸς λόγου ἀνωτέρα τιμὴ τῆς συστάσεως τῶν σχολείων τοῦ λαοῦ· τιμὴ ἧτις ἀνανακλᾶ οὐ μόνον ἐπὶ τῆς κοινωνίας ἡμῶν ὅλης ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ἔθνους ὁλοκληροῦ. Ὅποσα δὲ καὶ ὅποια τὰ ἐκ τῆς ἐμμερονος διευθύνσεως τῶν τοιούτων σχολείων ἦθικὰ καὶ ὕλικὰ πρὸς ὁλόκληρον τὴν κοινωνίαν ἡμῶν καλὰ καὶ τυρλῶ δῆλα.

Βεβαίως ἢ τῶν τοιούτων σχολείων ἔδυσις δὲν σημαίνει καὶ τὴν παγίωσιν αὐτῶν, ἀπο τῆς ὁποίας καὶ μόνης δύναται νὰ προκύψῃ τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα· διότι αὐτῇ δεῖται καὶ πόνου πολλοῦ καὶ χρόνου μακροῦ καὶ δαπάνης οὐ μικρᾶς. Οὐδεμία ὁμως ἀμφιβολία, ὅτι οἱ σθέντες τὴν πρωτοβουλίαν τῆς συστάσεως οὐδόλως θελοῦσιν ἀποθαρρυνθῆ ἐκ τῶν δυσκολιῶν, αἵτινες συμπαρομαρτοῦσι παντὶ ὠφελίμῳ ἔργῳ κατὰ τὴν ἐναρξίν αὐτοῦ μάλιστα, ἀναμιμησκόμενοι τὸ ἀρχαῖον λόγιον «Τοῖς πόνους πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τ' ἀγαθ' οἱ Θεοί» πρὸς τὴν παγίωσιν οὗ ἀνεδέξαντο κοινωρελοῦς ἔργου.

Θέαμα, οὕτινος συγκινητικώτερον καὶ θυμηδέστερον σπανίως εἶδεν ἢ Σμύρῃ, παρίσταται ἀπὸ τῆς ἐσπέρας τῆς κ. λ. μ. Καὶ οἱ περιεργεῖας χάριν ἐπισκευθέντες τὰ σχολεῖα τοῦ λαοῦ ἠεθάνθησαν συγκίνησιν καὶ χαρὰν βλέποντες ἐντὸς μὲν αὐτῶν περὶ τοὺς διακοσίους εἰς τὸ ἐν καὶ περὶ τοὺς ἑκατὸν εἰς τὸ ἄλλο ἀνθρώπους τοῦ λαοῦ ἀπὸ τῆς παιδικῆς μέχρι τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας εὐτάκτως καὶ κοσμίως ἀναμιξῆ παρακαθημένους καὶ διδασκομένους ὑπὸ διδασκάλων, τῶν μὲν εἰς ἐπαγγέλματα, τῶν δὲ μαθητευόντων εἰσέτι εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς καὶ ἄλλων πρὸ πολλοῦ ἀποαιρετισάντων τὸ ἐδῶλιον τοῦ μαθητοῦ καὶ ἐπιδοθέντων εἰς διάφορα βιοποριστικὰ ἐπαγγέλματα, ἀπάντων ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου· ἔξωθεν δὲ αὐτῶν ἄλλους τόσους συνωθου-

μένους καὶ θερμῶς παρακαλοῦντας ἔπως καὶ αὐτοὶ ἐργαζοῦνται μαθῆται.

Περὶ τῶν θεωρούμεν ἵνα προτρέψωμεν τοὺς ἐγκαταστάτους τῶν ἐμογενῶν ἡμῶν ἔπως διὰ σπουδαίων δωρημάτων ἐνθαρρύνωσι καὶ ὑποστηρίξωσι τὸν Σύλλογον εἰς τὸ ὅσον ἀξιεπαῖνον τοσοῦτον καὶ χαλεπὸν ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις τοῦτο ἔργον· διότι εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι οὐδὲ παρ' ἡμῖν ἐλλείπουσι Ζωγράφου καὶ Ζαχάρου καὶ οἱ τοιοῦτοι, οἵτινες μόνον εὐκαιρίαν ἀνέμενον ἔπως ἀναρῶσιν ἤδη δὲ τῆς εὐκαιρίας δοθείσης οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ὅτι θέλοσιν ἀνατελεῖν ἐπὶ τοῦ τῆς εὐποιίας ὀρίζοντος τῆς Σμύρνης. Εὐχόμενοι ἀπὸ μίσης καρδίας ἔπως ἢ Θεὸς Πρῶτοια, εἰς ἧς πᾶν ἄωρημα τέλειον, τὰ μὲν ἀξιοτίμα Μετὰ τοῦ Συλλόγου, ἅτινα οὐδὲ κόπων οὐδὲ δαπάνης ἐρεείθησαν πρὸς ἔδυσιν τῶν τοιούτων κοινωρελῶν καθιδρυμάτων, ἐνισχῆ εἰς τὸν εὐγενῆ ἀγῶνα, ὃν οὕτως ἀξιεπαίνως ἀνέλαθον, τοὺς δὲ προωρισμένους ἵνα δρέψωσι τοὺς ἀγλατοὺς καρπούς τῶν φυτωρίων τούτων φωτίσῃ ἵνα καταβάλλωσι τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὸν ζῆλον, ἅτινα εἰσιν ἀπαρτίτητα πρὸς τὴν ἐκ τῶν τοιούτων σχολείων ὠφέλειαν — ἀτμένως θέλομεν παρακολουθήσει τὴν πορείαν αὐτῶν, ἐπιφυλασσόμενοι ἔπως ἐπανέλθωμεν προτεχῶς· διότι οὐδένα βεβαίως λαθάνει ὅτι ἢ παγίωσις τῶν τοιούτων σχολείων θέλει προσθέσει μίαν ἐκ τῶν ὠραιότερων σελίδων, αἵτινες θὰ στολίσωσι τὴν ἱστορίαν τῆς πάλας καὶ νῦν κλεινῆς Σμύρνης.

ΟΙ ΣΠΟΓΓΟΙ.

Ὁ σπόγγος εἶνε προϊόν φυσικὸν τοῖς πᾶσι γνωστὸν ὡς ἐκ τῆς χρήσεως του· ἀλλ' οἱ φυσιογράφοι εἰσέτι δὲν ἐσχημάτισαν ἰδέαν σαφῆ περὶ τῆς φύσεως του. Τῶν ἀρχαίων οἱ μὲν ἔλεγον αὐτὸν ζῶον, οἱ δὲ φυτὸν, οἱ δὲ οὐδέτερον καὶ ἄλλοι ἀμρότερα, ἦτοι ζῶοφυτον χρησιμεῖον ὡς κατοικία εἰς ζῴρια, ἐλευθέρως ἐν αὐτῷ εἰσερχόμενα καὶ ἐξερχόμενα. Τῶν σημερινῶν οἱ περισσότεροι ἐκ συμφύρονος ταξιθετοῦσιν αὐτὸν εἰς τὸ βασιλείου τῶν ζῶων, τοῦ ὁποῦ κατέχει τὴν κατωτάτην βαθμίδα, ἦτοι ἀποτελεῖ τὴν ὀγὴν ὁμοταξίαν τῆς συνομοταξίας τῶν ἀκτινωτῶν λεγομένων ἢ ζωοφυτῶν.

Ἐκ πρώτης φύσεως διακρίνονται ἐν τῷ ζῶντι σπόγγου καθ' ἣν στιγμὴν ἐξαχθῆ τοῦ ὕδατος δύο οὐσίαι ὅπως διαφέρουσι. Ἡ πρώτη εἶνε εἶδος μύκητος γλοιώδους, ὅστις ἐμπεριέχει τὴν δευτέραν ἢ δευτέρα εἶνε πηκτικῆς οὐσίας, ἧτις διατρύπεται ὑπὸ πόρων καὶ ὄξεων διαπερωμένων ἀκαταπαύστως ἀπὸ ὕδατος καὶ ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀναπτύσσεται πληθὸς νηματῶν κερατίνων καὶ σταχῶν ὅτε μὲν χαλκικῶν ὅτε δὲ τιτανικῶν, ἅτινα διακείμενα ἐν εἶδει διαστουρούμενων δεσμιῶν ἀποτελοῦσιν εἶδος τι στερεᾶς κηρίδος.

Ὁ ἐν χρήσει σπόγγος εἶνε καθαρισμένος ἀπὸ τὸν μύκητα, ὁ ὁποῖος τὸν ἐμπεριείχε, καὶ ἀπὸ τὰ χαλκικὰ ἢ τιτανικὰ μόρια, τὰ ὅποια ὑπῆρχον ἐντὸς του· ἐπομένως δὲν συνίσταται εἰμὴ ἀπὸ μόνου τοῦ ἰνώδους καὶ συμπεπιεσμένου ὑδάμακτος, ἦτοι τῆς πηκτικῆς οὐσίας, περὶ ἧς ἀνωθὶ εἶπομεν.

Ὅλοι οἱ σπόγγοι εἰσὶν ὑδρόβιοι, οἱ μὲν θαλάσσιοι, οἱ δὲ τῶν γλυκίων ὑδάτων. Οἱ πρώτοι ζῶσι προσκεκολλημένοι ἐπὶ διαφόρων σωματίων εἰς βάθος 25—100 ποδῶν, ἐνθα ἢ θαλάσσα εἶνε πάντοτε ἤρεμος. Αἱ μερραίων εἰσι πολυειδεῖς· τινὰ δὲ τῶν συνήθων ὀνοματῶν αὐτῶν, ὡς χειρόκτιον τοῦ Ποσειδῶνος, θαλασσία σάλπιγιξ, χειμερινὸν τῶν χειρῶν περικάλυμμα (manchon), λαμπὰς κ.τ.λ. διδούσιν ἐν μέρει ἰδέαν τούτου. Διαφέρουσιν ἐπίσης κατὰ τὸ ὕψος, διότι οἱ μὲν μένουσι πάντοτε μικρότατοι, οἱ δὲ ὑψοῦνται μέχρι δύο μέτρων.

Οἱ ἐν χρήσει σπόγγοι εὐρίσκονται ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ, τῷ Μεξικανικῷ κόλπῳ, τῇ Μεσογείῳ, τῇ Ἐρυθρᾷ, ταῖς Θαλάσσιαις τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Αὐστραλίας, καὶ τῷ Βορείῳ ὠκεανῷ. Οἱ ἐν τῷ Μεξικανικῷ καὶ τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσει ἀλιεῦμένοι εἰσι μακροὶ καὶ χονδροί, οἱ δὲ ἐν τῇ Μεσογείῳ λεπτότεροι καὶ ἐν γένει καλλιτέρας ποιότητος.

Οἱ σπόγγοι ἀποτελοῦσιν ἄβρον τοῦ ἐμπορίου ἀρκούντως ἀξίον λόγου καὶ διακρίνεται εἰς δύο κλάσεις, ὧν ἢ πρώτη ἐμπεριέχει τοὺς κοινούς σπόγγους καὶ ὑποδιακρίεται εἰς 22 εἶδη, ἢ δὲ δευτέρα τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ ἀριθμεῖ 34 εἶδη.

Ἡ παρ' ἡμῖν ἀλιεῖα τῶν σπόγγων ἀπὸ Βηρυτοῦ μέχρις Ἀλεξανδρείας ἐνεργεῖται παρὰ τῶν Συρίων καὶ τῶν Ἑλλήνων. Ἀρχίζει ἀπὸ τὸν Μάιον καὶ διαρκεῖ μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου, καὶ ὅσον ἀφορᾷ τοὺς Συρίους, ἐνῷ οἱ Ἕλληνες ἀσχολοῦνται εἰς αὐτὴν μόνον μέχρις Αὐγούστου. Ἐπιβάνοντες συνήθως ἀπὸ 15 ἢ 20 εἰς γαύλους (σκαλοδέας) προσορμίζονται εἰς τοὺς λιμένας τῆς Σιδῶνος, Βηρυτοῦ, Τριπόλεως, Ἀνταράδου, Λαοδικείας καὶ ἄλλους, εἰς οὓς ἅμα ἀνιθῶσιν ἀρπυγίζουσι τὰς γαύλους αὐτῶν καὶ ἐνοικιάζουσι παρὰ τῶν ἐργαζομένων λέμβους ἀλιευτικὰς. Τούτων ἐκάστη φέρει τέσσαρας ἢ πέντε ἀνθρώπους, οἵτινες ἀλληλοδιαδόχως καταδύονται. Ὁ δούτης φέρει μάχιρον κοπτεραν, δι' ἧς ἀποσπᾷ τὸν σπόγγον ἀπὸ τοῦ βράχου, ἐφ' οὗ ὑπάρχει προσκεκολλημένος.

Οἱ Πελοποννήσιοι καὶ ἰδίως οἱ Ὑδραῖοι ἀλιεῦουσι τοὺς σπόγγους κατὰ τρόπον ὅπως διαφέρουν. Δὲν καταδύονται, ἀλλὰ ἐνεργοῦσι τὴν ἀλιεῖαν διὰ καμάκων, εἰς τὰ ἄκρα τῶν ὁποίων ὑπάρχει κρεάγρα (τσεγκέλι) καὶ παρ' αὐτῇ σάκκος δικτυωτός. Ἡ κρεάγρα ἀποσπᾷ, ἢ δὲ σάκκος δέχεται τὸν σπόγγον. Ἡ θαλάσσα πρέπει νὰ ἦνε ἤρεμος· διασκορπίζεται δὲ ἄμμος βεδαμμένη ἐν ἐλάφῳ, δι' οὗ καθαρίζεται ἢ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος ὥστε νὰ διακρίνεται καλῶς ὁ πυθμὴν καὶ οἱ ἐν αὐτῷ σπόγγοι. Ὁ τρόπος οὗτος κοπιᾷ ἐλιγώτερον τοὺς ἀλιεῖς, ἀλλὰ τὸ δυστύχημα εἶνε ὅτι δι' αὐτοῦ συχνάκις ἐξάχονται οἱ σπόγγοι ἐσχημασμένοι· δι' αὐτὸ καὶ πωλοῦνται 30 τοῖς 100 ἐλιγώτερον τῶν ἄλλων.

Διὰ καταδύσεως ἀλιεῦονται σπόγγοι καὶ ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσει παρὰ τῶν Ἀραβῶν πωλοῦνται δὲ εἰς τοὺς ἐν Ἀδελῇ Ἀγγίλους ἢ ἀποστέλλονται εἰς Αἴγυπτον. Ἐπίσης καὶ ἐν τῷ Μεξικανικῷ κόλπῳ παρ' Ἰσπανῶν, Ἀμερικανῶν, Ἀγγλων καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖ οἱ σπόγγοι ἀξιώνουσιν εἰς ἀβαθὴ μέρη, ἀλιεῦονται πολὺ εὐκολώτερον ἢ ἐν τῇ Μεσογείῳ.

Ἀμέσως μετὰ τὴν ἀλιεῖαν οἱ σπόγγοι ὀλιβόονται, καταπατοῦνται, πλύνονται πᾶσιν ἐντὸς θαλασσίου ὕδατος καὶ ἐπειτα

Σπογγαλιείς του Συριακού πελάγους.

έντος γλυκέος επανειλημμένως ανανεούμενου, μέχρις ου καθαρισθώσιν απο της βλαίνης. Μετά ταύτα τους διαπερῶσι διὰ θερμού ὕδατος, ἕνα λείψη ἀπ' αὐτῶν ἡ δυσωδία, τὴν ὁποῖαν ἔχουσι ἕνεκα τῶν ἐν τῷ ἰνῶδι ὑφάσματι ἐμπερικεικλισμένων ζωύφιων.

Ἄγνοεῖται εἰσέτι καὶ πόσον ζῶσιν οἱ σπόγγοι καὶ καθ' ὅποιαν ταχύτητα αὐξάνουσι. Γνωστὸν εἶνε μόνον ὅτι δύναται νὰ ἐπαναληφθῆ ἡ ἄλιεῖα αὐτῶν εἰς τὰ αὐτὰ μέρη, ἀπὸ τῶν ὁποίων πρὸ τριῶν ἔτων ἐξ ὀλοκλήρου ἔχον ἄλιευθῆ.

Εἰς τὴν σπογγαλιεῖαν ἰδίως ἀσχολοῦνται οἱ κάτοικοι τῶν εἰς τὴν Ἀσίαν ἀνηκουσῶν νοτίων σποράδων, περὶ μίας τῶν ὁποίων, τῆς Καλύμνου, μεταφέρομεν ἀπὸ τῆς «Προόδου» τὰ ἐπόμενα.

Η ΝΗΣΟΣ ΚΑΛΥΜΝΟΣ.

Ἡ νῆσος Κάλυμνος, μία τῶν σποράδων, κατοικεῖται ὑπὸ λαοῦ ναυτικοῦ καὶ ἐμπορικοῦ, ἀγαλλομένου ἐπὶ τῇ προόδῳ τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ. Οἱ Κάλυμνιοι ἐπισκέπτονται πολυάριθμοι τοὺς τῆς Κρήτης αἰγιαλοὺς διὰ τὴν σπογγαλιεῖαν, πληρῶνται δὲ ὡς τέλος ἐπὶ τούτῳ 3,000 λίρας τουρκικὰς ἔτησίως. Πρὸς τὸν σκοπὸν τούτου ἐπισκέπτονται τὴν τε Βεγγάζην, ἔθθα πληρῶνται ὡς δασμὸν 7,500 λίρας καὶ τὰς λοιπὰς τῆς Ἀφρικῆς παραλίας, ὡς καὶ τὴν Συρίαν καὶ τὴν Καραμανίαν. Ἀληθές ἐστι οἱ Κάλυμνιοι εὐρίσκουσιν ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῶν Μαύρων πλείονα φιλοξενίαν ἢ ἄλλαχού. Εἰς διηνεκεία διατελοῦσιν ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Σύρου, Σμύρνης, Τεργέστης, Μασσαλίας, Παρισίων καὶ Λονδίνου. Διατρέχουσιν εἰς μέγαν ἀριθμὸν τὴν Ἰταλίαν, Γερμανίαν καὶ Ρωσίαν ἐσχάτως δὲ μετέβησαν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἀμερικὴν. Γνωστοὶ εἶσιν ἐν Κῷ, ἐν Ρόδῳ, ἐν Νιτύρῳ, ἐν Ἀτταλίᾳ καὶ ἐν διαφόροις ἄλλοις τόποις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὡς καθηγηταὶ καὶ

ἰατροὶ τοῦ πανεπιστημίου καὶ τῆς ἱατρικῆς σχολῆς τῶν Ἀθηνῶν Ἐπειδὴ δὲ μέχρι τῆς τοῦ πρωτοκλήλου ὑπογραφῆς ἀπήλαυον τελείας σχεδὸν ἀνεξαρτησίας, κατῳρῶσαν νὰ ἀναπτύξωσι σημαντικὸν ἐμπόριον· συντηροῦσιν ἰδίους ἀναλώμασι τρία δημόσια σχολεῖα ἀρρένων, ἐν παρθεναγωγεῖον καὶ δύο προκαταρκτικὰ σχολεῖα, καλῶς διαωργανισμένα. Ἔχουσι δύο φαρμακεία διατηρούμενα ὑπὸ τῆς κοινότητος, ἐν οἷς τὰ φάρμακα δίδονται δωρεὰν εἰς τε τοὺς πλουσίους καὶ πένητας, ἐγγωρίους ἢ ξένους. Τοιοῦτον εἶνε ἀξιολογίμως πρόβος, ἦν δυστυχῶς οὐδαμοῦ ἄλλοθι, καθόσον γνωρίζομεν, εὐρίσκει τις. Ὑπάρχουσιν ἐν Καλύμνῳ τρεῖς ἰατροὶ καλῶς πληρονομένοι ὑπὸ τῆς κοινότητος. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους οἱ ἰατροὶ διατηροῦντο ἐν Αἰγύπτῳ, κατὰ τὸν Διόδωρον τὸν Σικελιώτην, δαπάνη τῆς πολιτείας.

Οἱ Κάλυμνιοι κατεσκεύασαν διὰ πυγιοῦχου μηχανικοῦ ἀμαξωτῆν ὁδὸν, δι' ἣν ἐδαπανήθησαν 1200 λίραι. Πρὸς τὰ γαλλικὰ κεφάλαια καὶ τὰς σπογγιτικὰς μηχανὰς ἀντέταξαν καταπληκτικὴν ἐνεργητικότητα καὶ μέγα ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα, ἡ δὲ πάλι αὕτη πολὺ ὠφέλιμος ὑπῆρξεν αὐτοῖς.

Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν κατῳρῶσαν ν' ἀγοράσωσι τὰ περὶ τὴν Κάλυμνον ἔρημα νησίδια καὶ νὰ γείνωσιν ἰδιοκτῆται ἐκτεταμένων πεδιάδων ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, εἰς ἃς ἀποστέλλουσι συμπολίτας πρὸς καλλιέργειαν αὐτῶν.

Καὶ τοὶ δεκαχιλιῶτες μόλις ὄντες κατεσκεύασαν τετραχιλιῶς οἰκίας, ὧν πολλαὶ εἰσιν ἐκ Τηνίου μαρμάρου καὶ ἀνηγέρθησαν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν πεκαιδευμένων ἀρχιτεκτόνων. Ἐνὶ λόγῳ κατέστησαν τὴν νῆσον αὐτῶν πρωτεύουσαν τῶν Σποράδων, κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ κυβερνήτου τοῦ γαλλικοῦ πολεμικοῦ πλοίου «Ψορθέν.» (Ἐκ τοῦ Ἀγγλ. Κήρυκος).

Η ΕΝ ΚΕΡΑΣΟΥΝΤΙ ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ «ΠΟΝΤΟΣ»

Ἐν σελ. 187 τοῦ Β'. τομ. τοῦ Μέντορος, κατὰ πρῶτον ποιούμενοι λόγον περὶ τῆς Μετοχικῆς ταύτης Τραπεζῆς, εἰχομεν δημοσιεύσει τὰ τῆς τελευταίας τῆς τρίτης ἐπετηρίδος αὐτῆς. Αἶψα δὲ ἄσμενοι σήμερον καταχωρίζομεν καὶ τὸν κατὰ τὴν 6 Ἰανουαρίου 1873 ἐκφωνηθέντα λόγον τοῦ ἤδη διευθύνοντος τὴν Τράπεζαν ταύτην κ. Δ. Κ. Κωνσταντινίδου κατὰ τὴν πέμπτην ἐπετηρίδον αὐτῆς ἑορτῆν ἐν πολυπληθεῖ ὁμηγύρῳ, συνελθούσῃ ἐπὶ τῇ ἐκκυβέσει τοῦ πρὸς ὕψους τοῦ νεοδημιτου παρθεναγωγείου ἐνεργηθέντος λαχείου [ἐκ τετραχιλιῶν γραμματίων πρὸς πέντε φράγκα ἕκαστον.

Ἐκ τῆς λογοδοσίας ταύτης ἐν ἀγαλλίᾳ ψυχῆς βλέπομεν ὅτι τὸ κεφάλαιον αὐτῆς κατὰ τὴν λήξαν ἤδη ἔτησίαν περίοδον πῦξήθη ἀπὸ 352638. 40 εἰς 543784. 15· ὥστε οὐδὲν ἔχομεν ἢ νὰ ἐπαναλάβωμεν τὰς ὑπὲρ τῆς ἐτι μεγαλειτέρας προόδου τῆς ἐθνωφελούς ταύτης ἐπιχειρήσεως ἐγκαρδίως εὐχὰς ἡμῶν, ν' ἀποδώσωμεν αὐτῆς τὸν δικαίον ἐπικίνον πρὸς τοὺς ἀνώνυμους καὶ φιλογενεστάτους διευθυντάς αὐτῆς κ. κ. ἀδελφούς Κωνσταντινίδας καὶ νὰ ἐπιστήσωμεν καὶ πάλιν τὴν προσοχὴν τῶν φίλων ἀναγνωστῶν ἐπὶ τῶν ἀπὸ τοῦ συνεταιρισμοῦ γιγαντιαίων ὠφελειῶν.

Ἰδοὺ ἡ λογοδοσία τοῦ διευθυντοῦ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Τραπεζῆς κ. Δ. Κ. Κωνσταντινίδου.

Κύριοι,

Καταλαμβάνω πέμπτην ἡδὴ φορὰν τὸ βῆμα τοῦτο, ἵνα ἐκθέσω ὑμῖν τὴν ἐνιαυσίαν διαχείρισίν καὶ πορεῖαν καὶ τοῦ 5ου ἔτους τῆς ἐμπιστευθείσης μοι τὴν διεύθυνσιν Μετοχικῆς Τραπεζῆς Πόντου. Πρὶν δὲ προθῶ εἰς τὰ καθ' ἕκαστα, ὧν γινώσκιν λαμβάνετε ἀπὸ τῶν σχετικῶν ἐγγράφων τῆς ὡδε κειμένης τραπέζης, μετ' εὐχαριστήσεως καὶ αὐτῆς ἀναγγέλλω ὑμῖν ὅτι τὸ ἔργον ἡμῶν, προῖδν τοῦ Πόντου, ὅπερ συνιστῶ ὡς ἐρικτὸν εἰς πᾶσαν πόλιν τῆς αυτοκρατορίας, ἐτεπῆθη ὑπὸ ἐπιτυχίας μέγχι τοῦδε. Πέποιθα δὲ ὅτι καὶ κατὰ τὸ ἐπίδν ἔτος καὶ τ' ἀκόλουθα θέλει προσλάβει μεγαλειτέρας διακλαδώσεις καὶ γενικώτερον χαρακτῆρα, συναισθανομένων πάντων τῶν κατὰ τὸν Πόντον ἐγγραφέντων μετόχων τὴν μεγάλην ἐντολήν, ἦν περιβάλλεται ἡ Μετοχικὴ Τράπεζα αὕτη ὑπὲρ τῆς Ἀνατολῆς, ὡς προτιθεμένη ἂ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ διευκόλυνσιν τοῦτε ἐμπορίου, γεωργίας, ναυτιλίας καὶ βιομηχανίας· ὅ', ὅπερ κατ' ἐξίχαιρσιν τῶν λοιπῶν Τραπεζῶν τῆς αυτοκρατορίας ποιεῖ, τὴν διὰδοσιν καὶ ὑποστήριξιν τῶν γραμματίων δι' ἔτησίων αὐτῆς χορηγήσεων καὶ δι' ἀποστολῆς εὐφυῶν νέων λαμβανομένων ἐκ τῶν διαφόρων πόλεων πρὸς ἐκμάθησιν τεχνῶν τε καὶ ἐπιστημῶν, ὧν ἀπεξεδύθημεν· καὶ γ' τὴν περιθάλψιν καὶ ὑποστήριξιν γερόντων καὶ πτωχῶν. Ὅθεν ζέον νὰ προσέλωσι πάντες καί, δι' ἐγγραφῆς ἀναλόγων μετόχων κατὰ 2)3 περίπου πλέον τῶν ὑπαρχουσῶν πρὸς συμπλήρωσιν 2000, ἀντιστοιχουσῶν μὲ κεφάλαιον κατὰ τὴν περίοδον πλέον τῶν 200 χιλ. λιρῶν (διότι, εἰρησθῶ ἐν παρόδῳ, ἐκῆστη μέθεξις καταβαλλομένη ἐράπαξ μὲ 18

(ΜΕΝΤΩΡΟΣ Τόμ. Α'. Τεύχ. ΜΒ').

λίρας πρὸς πληρωμὴν τῶν καταβολῶν ἐκ τοῦ τόκου τούτων ἢ πρὸς λίρ. 1.80 τοῖς % ἑτησίως ὑπερτερεῖ ἐν τῇ 15ετῇ περιόδῳ τῆς τὰς 100 λίρ.), συγκεντρώωσιν ἐν αὐτῇ σπουδαῖα κεφάλαια, ἵν' ἀναλόγως καὶ διὰ συσχευῶς καὶ ἐτέρων πρακτεριῶν αὐτῆς ἡ Τράπεζα ἐξυπηρετήσῃ συντελεστικώτερον τὸν πολυεῖδῃ προορισμὸν τῆς.

Κύριοι! ὑπὸ τοῦ διακαοῦς πόθου τοῦ νὰ συντελέσω τὸ ἐπ' ἐμοὶ ὑπὲρ τῆς εὐημερίας, τῆς ἀναπτύξεως καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς φυάτης με Ἀνατολῆς (ὑπὲρ ἧς οὐ παύομαι μεριμνῶν) ὀρμώμενος ἀνέλαβον πρὸ δετίας τὸν σχηματισμὸν καὶ τὴν καθίδρυσιν τῆς Τραπεζῆς ταύτης ἀνευ μετόχων τε καὶ κεφαλαίων, τὴν ὁποῖαν ὑπηρετήσας ἔκτοτε ἠθικῶς καὶ ὕλικῶς καὶ ἀνευ πλαγίου σκοποῦ καὶ ἀπολαυῆς καὶ ὑπερπηθήσας κατὰ τὴν περίοδον ταύτην πλείστως ἀδυναμίας καὶ ὑφάλους, αἰς ἐντυγχάνουσι τὰ μεγάλα ἔργα καὶ αἱ ἀταπεινήσεις, παραδίδομαι σήμερον ὑμῖν ταύτην, ἀνευ διακυβέσεως λεπτοῦ αὐτῆς καὶ ἀγωγῆς κατὰ τινος, ἀρρενωπῆν, ἀλώθητον, ἀκεραῖαν καὶ εἰς ἀνηροτάτην καὶ μακρὰν κινδύνων κατάστασιν μετὰ μετοχῶν 591, κερ. 543, 784: 15 κατὰ 55 ὑπερτεροῦσαν τοῦ προηγουμένου ἔτους καὶ καταπληκτικῶς πολλαπλασιασθησομένην κατὰ τὰ ἐπίοντα ἔτη προσθήκῃ νέων καταβολῶν καὶ ἐγγραφῶν καὶ κέρδεων.

Ὁ ἰσολογισμὸς τοῦ προτελευταίου ἔτους ἀνήρχετο εἰς μετοχὰς μὲν 500, κεφάλαιον δὲ 352638 : 40. καταθέσεις ὑπὲρ γραμματοδιδασκαλείων 2340 ἐκ Πετροῦπόλεως 354978 : 40.

εἰς 2 προστιθεμένων 91 νέων ἐγγραφῶν καὶ καταβολῶν τοῦ λήξαντος ἔτους ἐπὶ 591 μετοχῶν πρὸς 180 106380 κέρδη ἀναλογ. πρὸς 10 0)0 75840 : 75. 2 νέα καταθέσεις ἐπὶ δεκαπενταετίᾳ 3600 ἔργων Π. Τριανταφυλλίδ. 2985

φθάνομεν εἰς κεφάλαιον γρ. 543784 : 15. τὸ δὲ ἀποθεματικὸν ὡς ἀκολούθως 5376 προηγουμένων ἐτῶν 1052 : 0940 ἀναλογ. ἐπὶ τῶν κερδῶν 10 0)0 3837 : 8060 ἀποθεματικὸν νέον 10,265 : 90.

Κύριοι, μὴ συμπεριλαμβανομένης τῆς διαχειρίσεως τῶν πρακτεριῶν, ἐνηργησαμεν δάνεια καὶ πράξεις 300 περίτου, γρ. 800000 ὑποδιαρουμένων ὡς ἀκολούθως, εἰς μετόχους 500 000 μὴ μετόχους συναλλαγὰς καὶ προεξοφλήσεις 300 000

Τὸ ὅλον γρόσια 800 000 παρασχόντα κέρδη συγκριτικῶς μὲν πρὸς τὰ προηγουμένα ὀλιγώτερα, ἀσυγκρίτως δὲ μεγάλα, μὴ διακυβευομένων κεφαλαίων, ἀλλῶς τε ἢ ἔδρουσι τῆς Τραπεζῆς δὲν περιβάλλεται μόνον χαρακτῆρα ὕλικόν, ἀλλὰ καὶ ἠθικόν καὶ κοινωνικῆ. Οὐχ ἦττον ἔμωσ σπουδαίως ἐπέδρασαν καὶ αἱ ἀκόλουθοι αἰτίαι. Α'. ἐκ τῆς παρατάσεως πληρωμῆς τῶν καταβολῶν. Β'. ἐκ τῆς παρατάσεως κυρίως τῶν πληρωμῶν δανείων συντελούντων πρὸς ἐλάττωσιν με-

Ἡ καρδιά.

Ἡ λέξις Καρυάτις ἦτο ἐν ἐκ τῶν ἐπισημίων τῆς Ἀρτέμιδος, πρὸς τιμὴν τῆς ἑποίας αἱ νέαι παρθέναι τῆς Λακωνίας συναθροίζονται κατὰ τὴν συγκομιδὴν τῶν καρῶν, ἐπικηρύττειν ἐροτὴν καλουμένην Καρυάν, ἣτοι ἐροτὴν τῆς Ἀρτέμιδος τῶν καρῶν.

Ἡ Γαλλικὴ πόλις Ἀμιενὸν (Amiens) ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν τὸ 1597 διὰ τοῦ ἐπομένου παραδόξου στρατηγήματος. Στρατιωτικῶς τινες μετρημισμένοι ὡς χωρικοὶ καὶ σύροντες ἄμαξαν φορτωμένην καρυδίων, προσήλθον εἰς τὰς πύλας τῆς πόλεως καὶ ἔλυσαν ἐπίτηδες μέγαν σάκκον πλήρη τῶν καρῶν τούτου. Οἱ φρουροὶ τῶν πυλῶν ἰδόντες τοῦτο, ἔβραχον ἀσμένως πρὸς διαρπαγὴν τῶν καρυδίων, οἱ δ' ἐκείτε ἐνεθρούνοντες Ἰσπανοὶ εἰσήλθον ἡρμητικῶς διὰ τῶν πυλῶν καὶ ἐκυριεύσαν τὸ Ἀμιενόν... Περὶ τοῦ δένδρου τούτου καὶ περὶ τῶν καρῶν του ἐδυνάμειθα πλεῖστα νὰ εἴπωμεν ὑπὸ τε ἐκκλησιαστικῆν ἔψην καὶ ὑπὸ φιλολογικῆν ἀλλὰ παραλείπομεν πρὸς τὸ παρόν, ἐπιφυλαττόμενοι νὰ ἐπανέλθωμεν ἄλλοτε.

EM. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ.

Ὁ ἐν ταῖς χιόσε τοῦ ὄρους ἀποπλανηθεὶς χωρικός.
(Κατὰ Θόμσωνα).

In vain for him th' officious wife prepares
The fire fair-blazing, and the westment warm
In vain his little children peeping out
Into the mingling storm demand their sire.
Thompson (Seasons)

Ὅπότεν λάθρως ὁ βορρᾶς καὶ λυσιπῶδες σφριζέει
καὶ τὰς χιόνας ἄνωθεν καὶ σωρηδὸν κομίζεει
κατὰ χειμῶνα παγερόν
Ὅπότεν τὸ φορτίον των ὀτὲ εἰς ἕψη αἶρει,
ὀτὲ δὲ ἐν τῇ δίνῃ του τῇ δε κακίσει φέροι
μέσον ἄέρων ζοφερῶν

ὦ! σκέφθητε τὸν χωρικὸν τὸν δυστυχῆ ἐκείνον,
ὅστις, γενναίως καὶ αὐτῶν παλαιῶν τῶν κινδύνων
ψυχρὸς καὶ τρέμων καὶ ριγῶν
τὴν προσφιλεῖ καλύβην του ζητεῖ νὰ ἐπανίδη
καὶ ταῖς χιόσι τῶν βουνῶν κ' ἐν ταύτῃ τῇ ἐλπίδι
κινεῖ τὸ βῆμά του γοργόν.

Ἴστατ' ὀλίγον καθ' ἑρᾶ πλῆθὺν βουνῶν καὶ λόφων
ἀγνώστων τέως εἰς αὐτόν, ἀπλούμενον δὲ ζῶφον
ἀπαύστως βλέπει πανταχῇ,
ἢ δὲ κοιλὰς μανιωδῶς συστριφομεθῆ, θέαν
τῷ περιστασίαι ἀμορφον, ἀγρίαν, φοικαλέαν
τὸν κυριεῖται ταραχῇ.

Εἰς ποῖα μέρη, ἀγνοῶν, πλανᾶται, βλέπει μόνον
σωρευομένους ὀλονὲν πεκτούς σωρούς χιόνων,
δὲν βλέπει πλέον στενωπὸν,
οὔτε τὸ δάσος του ὄρε, οὔτ' ἓνα του ἐταῖρον,
ἀγρίαν βλέπει ἔρημον παντοῦ τὸ βλέμμα φέρον
καὶ θέαμα ἀγριοπόν.

Ἀπὸ κοιλάδων εἰς βουνὰ διηγεῖται πλανᾶται
καὶ τὴν φιλάτην στέγην του ἀναζητῶν προσκατάει
καὶ αὐτὸς θάρρος καὶ ἰσχύν.
Ἡ φροῦδῃ αἴτη του ἐλπίς τὰ σπλάγγνα του θεομαίνει,
τὰς ἵνας του ζωογονεῖ, τὸν κάμνει νὰ προβαίνει
μὲ πόδα πάντοτε ταχύ.

Πλὴν ποῖα φεῦ! ἀπόγνωσις τὰ σπλάγγνα του σπαράττει,
ὅποιαν θλίψιν προσξενεῖ αὐτῷ φοικτὴ ἀπάτη,
ὅτε πρὸς ἕψωμα θραμῶν,
ὅπερ ἀντὶ τῆς στέγης του ἐξέλαθεν ὁ τάλας,
φεῦ! ἐνοεῖ τῆς πλάνης του, ἀντὶ δὲ στέγης ἄλλας
ἐρήμους βλέπει στεναγμῶν...

Εὐρέθη πάλιν ἄστεγος, μακρὰν παντὸς ἀσύλον
εἰς τὴν μαυίαν τοῦ βορρᾶ, μακρὰν συζύγου, γέλου,
οἰκογενείας ποθινῆς.
Ἐν' ᾧ ἡ λαίλαψ, τρομερὸν ἐνευρομένη βρόμει
τῆς κεφαλῆς του ἐπιρθεῖν, διπλασιοῖ τὸν τρόμον
τῆς θέσεώς του τῆς δεινῆς.

ὦ! τότε εἰς τὴν ἔντρομον ἐκείνον φαντασίαν
τοῦ δυστυχῆ παρίσταται πλῆθὺς κινδύνων λίαν
ἐνδεχομένων καὶ δεινῶν.
Εἶτε δὲ οἱ τοὶ βάρβαροι, καὶ ἄβυσσοι κορημῶδεις,
εἴφοροι βάθιτατοι, κορημοὶ καὶ χάριαδροι φοικῶδεις
καὶ πλῆθη βόθρων ἀχανῶν.

Οὐδὲλως πλέον τῆς ξηρᾶς τὸ ἕδωρ διακρίων
κ' ἐν φοικῇ βάλλων κατὰ τοῦν τὸ πλῆθος τῶν κινδύνων
φεῦ! τί νὰ πράξῃ ἀγροεῖ.
Ὁ φύθος τότε σταματᾷ τὸ δαιμόνιον του βῆμα...
τὰ μέλη του ἀδυνατεῖ τὸ ψῆχος παραχορήμα...
καὶ τῷ ἐκφεύγει ἡ πνοή.

Καὶ πίπτει τότε ἐπὶ σωροῦ χιόνων κινουμένων
καὶ τὴν πικρίαν ἄπασαν τὴν τοῦ θανάτου στενάων

τέλος αἰσθάνεται πικρῶς.
Ἡ δὲ πικρία μέγνεται μετὰ τῆς ἀγωνίας,
δι' ἧς σπαράττει τοὺς μυχοὺς ἢ φύσιν τῆς καρδίας
τοῦ ἀποθνήσκοντος οἰκτρῶς,

Ὅστις ἐκπνέει ἄστεγος καὶ ἄξιος δακρυῶν
μακρὰν συζύγου, τεκνων του, αἰκίας καὶ οἰκείων
καὶ ἐν βουνῷ ὁ δυστυχῆς...
Εἰς μάτην φεῦ! ἢ συζύγου ἐκείνου τὸν προσμένει
καὶ πῶ λαμπρὸν ἀνάπτουσα ἀπύστω, τῷ θεομαίνει
ἐνδύματα ἢ ἀνυχῆς.

Εἰς μάτην τὰ παιδία του μετὰ σιοργῆς ἀπέφρον
τὸν κύριόν των κράζουσιν ἀπὸ τοῦ παραθύρου
μὲ ἀθωότητος κραυγῆν!
ὦ! δὲν θὰ ἴδῃ πλέον φεῦ! οὔτε τὴν συζυγὸν του
οὔτε κανὲν τῶν τέκνων του, οὔτε τῶν συγγενῶν του
οὔτε τὴν ξενίον του γῆν!...

Ἐν ψῆχος τὰς αἰσθήσεις του, θανάσιμον, πηγνύει
καὶ ἄχρι τῆς καρδίας του εἰσδύσαν τῇ καλύει
τὴν κίνησιν καὶ τὴν ζωὴν.

Καὶ μένει πῶμ' ἀγνώριστον ὁ δυστυχῆς εὐθέως
ψυχρὸν καὶ λευκαίνουμενον εἰς τοῦ σφοδροῦ βορρῶος
τὴν γαῦρον καὶ σφοδρὰν πνοήν
Κωνσταντινούπολις Ἰανουάριος 1873
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΟΣΚΟΠΟΥΛΟΣ.

Ο ΙΠΠΟΣ.

Ἴππος (ὁ καὶ ἡ) κοινότερον δὲ ἄλογον καὶ φορτίον, ἐκ τοῦ φορτίου, καὶ πῶλος τὸ νεογνὸν τοῦ ἵππου. Ἀρμενιστὶ δὲ ὁ μὲν ἄρρηγ ἵππος καλεῖται Τσί, ἢ δὲ ἵππος Μαδάκ Τσί. Ἀραβιστὶ δὲ Φερές καὶ Χισάν. Ὀθωμανιστὶ δὲ ὁ μὲν ἀναβάτης ἵππος ἐνοικίζεται. Ἄτι, ὁ δὲ ἐκτομίας Ἰγδδῆς, ὁ δὲ πῶλος Τάι, ἢ δὲ ἵππος Κηρράκ, ὁ δὲ φορτηγὸς Μπάρ' κήρ, ἔπερ διασφάρεν παρέπεσαν εἰς τὸ Μπεκέρ. Ἡ λέξις ἵππος ἠθλοκογενῶς προφερομένη τρεῖς ἔχει σημασίας Α'.) τὸ θῆλυ τοῦ ἵππου Β'.) τὸ ἵππικόν καὶ Γ'.) τὴν ἀκόλαστον γυναῖκα, ἀν καὶ ὁ ἄρρηγ δὲν ἐξαιρεῖται τῆς κατηγορίας ταύτης, ὡς α' ἵππο: ἠθλομανεῖς ἐγενήθησαν ἕκαστος ἐπὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἐχρημάτιζον (ὁ Προφ. Γερ. κερ. ε').
Τὸ ζῶον τοῦτο ὅτι εἶνε τὸ γενναϊότατον, ὠραϊότατον καὶ ὠρελιμώτατον εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐξ ὧν τῶν κατοικιδίων ζῶων, εἶνε πασίγνωστον διότι καὶ ἵππεύεται καὶ βάρη μεταφέρει καὶ ἀμύξις σῶρει καὶ ἀροτριᾷ καὶ ἀρδεύει καὶ ἀλέθει καὶ συγκινδυνεύει εἰς τὰς μάχας μετὰ τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμιλλάται καὶ συνθροικαθεύει μετ' αὐτοῦ καὶ παραστατικὰ θεά-

ματα διδασκόμενον δύναται νὰ παραστήσῃ, ὑποκρινόμενον ὅτι μὲν τὸν χολῶν, ὅτε δὲ τὸν τεθνεῶτα, ὅτε δὲ τὸν πληρωμένον, ἐξ ὧν εἰκάζεται ὅτι εἶνε καὶ εὐμαθέστατον. Ἐκτός δὲ τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν παρέχει προσέτι εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰς τρίχας τῆς οὐρᾶς του, τὴν χαίτην, τὰς ὀπλάς, τὸ δέρμα, τὴν κόπρον καὶ τὴν πιμῆλιν αὐτοῦ.

Ὁ ἵππος ἀγριαίων ὄρθοι τὰ ὦτα κοιμᾶται δὲ ὀλίγον καὶ τρώγει ἄχυρα, κριθήν, ρόβι, κιάμους καὶ γλόην, μάλιστα δὲ τὴν μηδικὴν λεγομένην πόαν, τὴν καὶ τριφύλλιον καλουμένην. λέγεται δὲ, ὅτι οἱ Ἰνδοὶ ἀντὶ κριθῆς ἐρεβίνθους δίδουσι εἰς τοὺς ἵππους. Τὸ χεῶμα καὶ ἀνάστημα τῶν ἵππων εἶνε διέφορα κατὰ τὰ διάφορα κλίματα. ζῆ δὲ 25—30 ἔτη. Ἡ θήλειαν ἐγκυμονεῖ μὲν δώδεκα μῆνας, τίκει δὲ πάντοτε ἐν καὶ μόνον ἀν δὲ θεωρεῖται ὡς πατρὶς τῶν ἵππων ἢ μέση Ἀσία, ἀλλ' ὁμοίως τὸ ἀριστον καὶ εὐγενέστατον εἶδος τῶν Ἀσιατικῶν ἵππων εὑρεται ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, μετὰ μεγάλῃς φροντίδος καὶ θεραπείας ὑπὸ τῶν αὐτῶν: ἐγχωρίων περιποιούμενον καὶ τοσοῦτον διαδύητον εἰς ὅλας τὰς λαοπάς χώρας τοῦ κόσμου διὰ τὴν μεγάλην ταχύτητα καὶ καρτερικότητά του.

Μετὰ τοὺς Ἀραβικοὺς ἵππους φημιζονται καὶ οἱ τῆς Αἰγύπτου, οἱ τῆς Βαρβαρίας, οἱ τῆς Ἀνδαλουσίας, οἱ τῆς Οὐγγαρίας, οἱ τῆς Βόσνας, οἱ τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Νεαπόλεως, οἱ τῆς Μικρασίας, οἱ τῆς Μολδαβίας κτλ. Τὸ πάλαι ἡ Θεσσαλία παρήγαγε τοὺς καλλιετέρους ἵππους, διὸ καὶ ἔλεγον «Ἴππος Θεσσαλική». Ὁ πρῶτος λάος ὁ θαμάσας καὶ μεταχειρισθεὶς τοὺς ἵππους ἐν Ἑλλάδι ὑπῆρξαν οἱ Κέντυροι, οἵτινες καὶ Ἴπποκένταυροι ἐνομασθήσαν καὶ σύνθετοι ἐξ ἵππου καὶ ἀνθρώπου ἐνομασθήσαν, εἶτε κατὰ ποιητικὴν ἄδειαν εἶτε διότι οἱ πρῶτον ἰδόντες αὐτοὺς ὑπέλαβον τοιοῦτους.

Ἴπποι ἐνομαστοὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησιν ὑπῆρξαν οἱ μυθολογούμενοι, ὡς ὁ Πήγασος, ὁ Ἐγρέλαδος καὶ Σθέσιον, οἱ σύροντες τὴν ἄμαξαν τοῦ Ποσειδῶνος: ὁ Δαῖμος καὶ ὁ Φέβος, οἱ τοῦ Ἄρεως ἵπποι: ὁ Λάμπων καὶ ὁ Φαέθων, οἱ τῆς Ἡῶς: ὁ Ἐῶος, ὁ Αἴθων ὁ Πυρρός καὶ ὁ Φλέγων, οἱ σύροντες τὸ ἄρμα τοῦ Ἥλιου. Οἱ μυθολογούμενοι δὲ οὗτοι ἵπποι μαρτυροῦσι τὴν σπανίαν καὶ μήπω κοινὴν χρῆσιν αὐτῶν, ἥτις μετὰ τοὺς θεοὺς εἰς μόνον τοὺς εὐγενεῖς ὑπῆρχε καὶ αὐτὴ δὲ πολὺν χρόνον τῶν θεῶν, ὡς καὶ ὁ Πίνδαρος:

Τὸν μὲν ἀγάλλων θεὸς
ἔδωκεν δίφρον χρύσειον ἐν πτεροῖ-
σιν τ' ἀκάμαντας ἵππους.

Οἱ μόνον δὲ φημιζόμενοι παρ' Ἑλλησιν πραγματικοὶ ἵπποι ὑπῆρξαν ὁ Βουκέφαλος τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ὁ Ξιλόθριξ Φερένικος ὁ τοῦ Ἴπποχάρμη Ἰέρωνος ἵππος, τὸν ἐποίησαν ἐνεκωμίαν τὴν τοῦ Πινδαροῦ φέρμιγγος.

Ὅτε παρ' Ἀλφειῷ σῶτο δέμας
Ἀκέντητον ἐν δομοῖσι παρῶρων...

Ἡ χρῆσις τῶν ἵππων ἐν Ἀσίᾳ φαίνεται ὅτι εἶνε ἀρχαιότερα ἢ ἐν Ἑλλάδι: τοῦτο δὲ δυνάμει νὰ πληροπορηθῶμεν ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ἱστορούσης ὅτι ὁ Ἀδρακὴ ἀπέστρεψε πᾶσαν τὴν ἵππον Σοδόμων. (Ἴδε καὶ Γ' ὁβ' 19—26).

Παρατηρήθη, ἱστορεῖ τις τῶν φυσιολόγων, ὅτι ὁ ἄρρηγ ἵππος, ἀνεξάρτητος ὢν, συμβόσεται πάντοτε μετὰ τῶν φορτίων, αἰτι-

αυτού «Ίστορία της Χριστιανικής θρησκείας» αποδεικνύει την συμφωνίαν της Μωσαϊκής Ιστορίας προς τὰς παραδόσεις τῶν Ἰνδῶν, τῶν Χαλδαίων, τῶν Σέρων, τῶν Ἀσσυρίων, τῶν Φοινίκων, τῶν Περσῶν, τῶν Σινῶν, τῶν Αἰγυπτίων, τῶν Ἑλλήνων, τῶν Ἰταλῶν, τῶν Μεξικανῶν καὶ τῶν Κελτῶν.

Ὁ περίφημος Jules Klaproth (γεννηθεὶς ἐν Βερολίῳ τὸ 1783 καὶ ἀποθανὼν ἐν Παρισίῳ τὸ 1835) ἀποδεικνύει ὁμοίως, ὅτι ἔλοι οἱ Ἀσιανοὶ λαοὶ ὁμιλοῦσι περὶ ἑνὸς κατακλύσμου χρονολογούμενου κατὰ τὸ 3044 π. Χ.

Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ Γροιλανδοὶ ἀναφέρουσιν, ὅτι πρῶτος ἀνθρώπος ἐπλάσθη ὁ Kallak, ὅτι ἐκ τοῦ ἀντίχειρος αὐτοῦ ἐξῆλθεν ἡ πρώτη γυνή, καὶ ὅτι ὁ κόσμος μετὰ ταῦτα κατακλύσθη ὑπὸ τῶν ὑδάτων ἐντὸς ἑνὸς ἀνθρώπου. Εἰς τὴν θεογονίαν τῶν Νιγηρῶν λίμνη τις εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀφρικῆς θεωρεῖται ὡς λείψανον τοῦ κατακλύσμου. Καὶ παρὰ τοῖς ἀπόχρισιν Ἀμερικανοῖς ἀπαντῶνται ἀναμνήσεις τοῦ κατακλύσμου ἐν τοῖς ἱερογλυφικοῖς αὐτῶν. Οἱ Ἀλγονκίνοι (Algonquins) ἀναφέρουσιν ὅτι ὁ Messou βλέπων τὴν γῆν κατακεκλυμένην ἀπέστειλε κόρακα, ἵνα φέρῃ αὐτῷ ὄλιγγον γῆν, ἀλλὰ δὲν τὸ κατόρθωσεν ἀπέστειλε τότε ἕνα ποντικόν, ὅστις ἔφερεν ἐντὸς τοῦ στόματός του γρῦν, ἐξ οὗ ὁ Messou ἔλαχε πάλιν τὸν κόσμον. Οἱ Μεξικανοὶ διηγούνται ἐπι καθρώτερον, ὅτι ὁ Tezpi εἰσῆλθεν εἰς ἕνα μέγα acalli μὲ τὴν γυναῖκα, τὰ τέκνα, τὰ ζῶα καὶ τοὺς σπόρους. Ἀρῶν δὲ τὸ μέγα Πνεῦμα ἀπέστειρε τὰ ὕδατα, ὁ Tezpi ἐξῆλθε γύπα, ὅστις εὐρῶν πρὸς τροφὴν πτώματι δὲν ἐπανῆλθε. Τότε ἐξαπέστειλεν ἄλλα πτηνὰ, ἕως οὗ τὸ κολύβριον ἐπανῆλθε μὲ κλάδον πράσινον. Βεβαιωθεὶς ἐκ τούτου, ὅτι ὁ ἥλιος ἀνεξωογόνει τὴν φύσιν, ἐξῆλθε τοῦ acalli.

Ὁ λυρικὸς Πίνδαρος ᾄδει τὸν κατακλύσμον εἰς τὸ 0. τῶν Ὀλυμπίων του καὶ λέγει ὅτι ὁ Δευκαλίων ἐσώθη ἐπὶ τοῦ Πιρνασοῦ, ἔθεν καταβάς μετὰ τῆς γυναίκος του Πύρρας ἔκτισε τὴν πόλιν Πρωτογένειαν, τὴν ἐποίαν ἐκατοίκισε ρίπτων λίθους ἐπιθῆν του. Ὁ Πλάτων ὁμοίως ὁμιλεῖ περὶ αὐτοῦ εἰς τὸν Τιμαιόν του ὡς περὶ συμβεβηκότος παγκοσμίου καὶ μοναδικῆς καὶ ἐρμώμενος ἐκ τῆς παλαιᾶς ταύτης παραδόσεως, διηγείται τὴν καταστροφὴν τῆς Ἀτλαντίδος. Ὁ Ἀπολλόδωρος λέγει ὅτι ὁ κατακλύσμος ὑπῆρξεν ἢ μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ γαλικοῦ αἰῶνος εἰς τὸν ἡμέτερον σιδηροῦν καὶ ὅτι ὁ Δευκαλίων διεσώθη ἐντὸς κιβωτοῦ. Ὁ Λουκιανὸς προσθέτει, ὅτι εἰσεβίβασε μετ' αὐτοῦ ζῶα παντὸς εἶδους, καὶ ὁ Πλούταρχος, ὅτι ἀπέστειλε περισσεράν, ἕως ἐννοήσῃ τὸ ὕψος τῶν ὑδάτων.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν εἰρημένων παραθέτομεν τὰ ἐπόμενα, ἐρανιζόμενοι αὐτὰ ἐκ τῆς Βιβλίου.

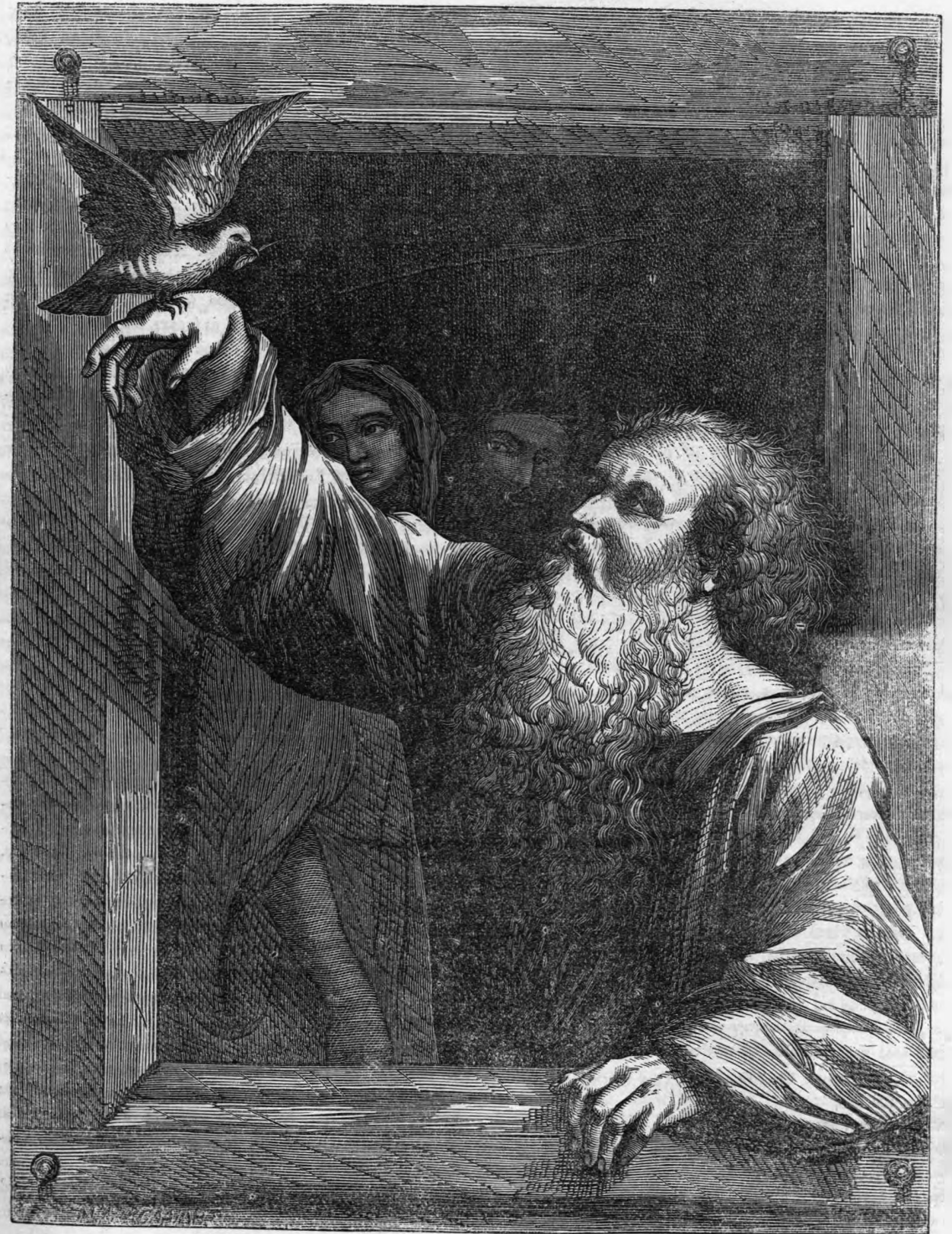
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΥ.

Εἰς τῶν ἐπιστημοτέρων Ἀγγλῶν ἀρχαιολόγων ὁ κ. Σμιθ ἀνέγνω τελευταίως ἐν συνεδρίᾳ τῆς ἐν Λονδίῳ ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας ἐξήγησιν πολυτίμου τινὸς μνημείου, ἀνακαλυφθέντος ἐν Νινευί, ἐν τοῖς ἐρείπιοις τῆς αὐτῆς δὴ καλοσυνήθως βιβλιοθήκης

τῶν βασιλείων τῆς Ἀσσυρίας, ἧς εἶνε μᾶλλον συλλογὴ πηλίνων πινακῶν, φερόντων σφηνοειδεῖς ἐπιγραφὰς καὶ ἱστορούντων ἱστορικὰ γεγονότα τῶν ἀρχαίων τούτων μοναρχιῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀνακάλυψις αὕτη, σχετιζομένη πρὸς τὰ ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ περὶ κατακλύσμου ἱστορούμενα, ἐκίνησεν, ὡς εἶκος, τὴν περιέργειαν τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου, ἀπεκδεχομένου ἐκ τῶν περὶ τοιούτων γενομένων ἐρευνῶν καὶ ἄλλας οὐχ ἥττον σπουδαίας ἀνακαλύψεις, νομίζομεν καλὸν ἵνα μεταφέρωμεν τὰ κατὰ τὸ ἀνακαλυφθὲν ἀρχαιολογικὸν ἐκεῖνο μνημεῖον, ὅπερ εἶνε, ὡς πιθανολογεῖται, κατὰ χίλια ἔτη ἀρχαιότερον τῆς ὑπὸ τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς διασωθείσης ὑμῖν ἀφηγήσεως.

Ἡ νεωστὶ ἀνακαλυφθεῖσα ἐπιγραφὴ καθ' ἑαυτὴν δὲν εἶνε πρωτότυπος, ἀλλ' ἀντίγραφον Βαβυλωνιακῆς ἐπιγραφῆς, πολλῶν παλαιότερας, γενομένης ἐν Ἐρές, παρὰ τὴν Βαβέλ, μίαν τῶν μεγίστων καὶ ἀρχαιότατων πόλεων τοῦ Βαβυλωνικοῦ κράτους. Ἐπι τῆ βίβει τῆς χρονολογικῆς τοῦ Βερός, ἡ ἐποχὴ τῆς συντάξεως τοῦ πρωτοτύπου καμμένου δύναται νὰ ἀναχθῆ εἰς τρισχίλια ἔτη πρὸ Χριστοῦ. Τὸ πρωτότυπον δὲ τοῦτο ἀντεγράφη ἐπὶ τῆς ἐν τῇ Ἀσσυρίᾳ βασιλείας τοῦ Σαρδαναπέλου, ὅστις εἶχε σχέσεις μετὰ τῆς Ἐρές. Ἄλλως δὲ εἶνε εὐνόητον ὅτι ἀρ' οὐ αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται ἦσαν, ἐν τοῖς ἀπωτάτοις ἐκεῖνοις χρόνοις, τὰ μόνον ἱστοροῦντα τὰ γεγονότα τοῦ παρελθόντος κείμενα, ἀνερευνοῦντο καὶ ἐπολλαπλασιαζόντο ὅσοι οἶον τε συχνότερον καὶ ἐπιμελέστερον.

Ἡ ἐν Νινευί διασωθεῖσα καὶ μετὰ μακρὰν διαδοχὴν αἰῶνων ἀνευρεθεῖσα ἀφηγήσις τοῦ κατακλύσμου διαφέρει ἐν πολλοῖς τῆς ἀφηγήσεως τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς, ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ σύνολον τῶν γεγονότων τσαύτη ὑπάρχει ὁμοιότης πρὸς ἀλλήλας, ὥστε πηγάζουσι προφανῶς ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς. Ὡς ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ καὶ ἐνταῦθα φαίνεται ὅτι ὁ κατακλύσμος ἐστὶν ὡς τιμωρὴσὴ τοὺς ἀθρώπους καὶ καθάρσις τὴν γῆν ἀπο τῶν κακιῶν αὐτῶν, ἀλλ' ἡ τιμωρία αὕτη εἶνε ἔργον πολλῶν θεῶν, οὐχὶ ὁ ἑνὸς καὶ μόνοῦ Θεοῦ, ὁ δὲ μόνος δίκαιος ἄνθρωπος, ὃν ἐξελεξάντο διὰ τὴν διάσωσιν τοῦ γένους ἀποκαλεῖται Δισίτ. Ἦρω τις ἐνόματι Ἰζδουθά, ὅστις θεωρεῖται ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν Νεμοῦθ τῆς Γραφῆς, ἀπαντᾷ τὸν Δισίτ καὶ ἐρωτᾷ αὐτὸν πῶς ἐγένετο ἀνάγκη ὁ Δισίτ τῷ ἀποκρίνεται ὅτι οἱ θεοὶ, βουληθέντες νὰ καταστρέψωσι τὸν κόσμον, διέταξαν αὐτὸν νὰ κατασκευάσῃ ἕνα μέγα πλοῖον καὶ νὰ ἐπιβῆ αὐτῷ οὐ μόνον αὐτὸς μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ ἑνὸς ζεύγους ἐκ πάντων τῶν ζῶων τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν ὑπηρετῶν αὐτοῦ καὶ αὐτῶν υἱῶν τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ (3). Ὁ Δισίτ ὑπήκουσε καὶ ἐνυπήγησε πλοῖον, οὐ αἱ διαστάσεις σημαίνονται δι' ὄργων, ὡς αἱ τῆς Κιβωτοῦ. Ἐφρόντισε δὲ νὰ παραλάβῃ καὶ ἕνα πρῶρα ἐπὶ τοῦ πλοίου. Ἐνθὺς μετὰ τὴν ἐπίβασιν αὐτοῦ ἐπήλθεν ὁ κατακλύσμος, ἡ βροχὴ διήρκεσεν ἑπτὰ ἡμέρας καὶ κατεκάλυψε πᾶσαν τὴν γῆν. Ἐπὶ τέλος τὸ πλοῖον προσωρμίσθη ἐπὶ τοῦ ὄρους Νίζίρ, ὅπερ ὁ σίρ Ρώλωνων νομίζει ὡς ἐν τῷ Ἀρχαίᾳ τῆς ἱερᾶς Γραφῆς (ὅπερ ὅμως, εἰρησθῶ ἐν παρόδῳ, δὲν εἶνε τὸ Ἀρχαίᾳ τῆς Ἀρμενίας, ἀλλὰ τῆς Μεσοποταμίας.) Μετὰ παρέλευσιν ἄλλων ἑπτὰ ἡμερῶν ὁ Δισίτ ἀπέβησεν ἐκ τοῦ πλοίου τὰ πτηνὰ κατ' ἀρχὰς μὲν μίαν περισσεράν, ἧς ἐπανῆλθεν ἔπειτα μίαν χελιδόνα, ἧς ἐπανῆλθεν αὐθις, καὶ τελευταίον ἀπέλυθη

Ὁ Νῶε ἐν τῇ Κιβωτῷ.

ἔξοδον, προνομίων, ἀξίων λόγου διὰ πολλὰ ἐμπορεύματα. Οἱ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης διευθύνοντες τὰς ἡνίας τῆς Κυβερνήσεως ὠθούνοτο καὶ ἐφέροντο ὑπὸ τῶν αὐτῶν τούτων ἰδεῶν, ὅρ' ὧν ὁ νῦν τὰς ἡνίας τῆς Γαλλ. Δημοκρατίας, δεσμεύσας τὰς πλείστας τῶν ξένων σημαιῶν, διότι, ἔχων καὶ οὕτως, ὡς ἄνθρωπος, τὸ τρωτὸν τοῦ χαρακτήρος του καὶ θεωρῶν ἐαυτὸν ἀριμόδιον πρὸς παντὸς ζητήματος λύσιν, τούτα ἐνόμισε συμφέρον διὰ τὰ Γαλλικὸν ναυτικὸν καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ ὀδυρκεύστεροι τῶν Γάλλων οἰκονομολόγων ἀπηύδῃσαν φωνάζοντες ὅτι τὸ ἐναντίον θέλει συμβῆ, ὅπως καὶ ἤρξαστο ἦδη συμβαίνειν. Ἐντοσούτω, ὅπως ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἐνῶ κατὰ τὸ 1851 τελευταῖον ἔτος, μέχρι τοῦ ὁποῦ τοῦ Ἀγγλικὸν ναυτικὸν ἔχειρε προνομίων, εἰσῆλθον εἰς τοὺς Ἀγγλικ. λιμένας καὶ ἐξῆλθον αὐτῶν 15,980,000 τόνων πλοῖα, ἐκ τῶν ὁποῶν 9,820,000 τούτεστι 60 0/0 Ἀγγλικὰ, ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὸ 1870 εἰσελθόντων καὶ ἐξελθόντων ἀνέβη εἰς 36,640,000 τόνων, τῶν ὁποῶν 24,907,000 τόνοι, 68 0/0 δηλαδὴ, Ἀγγλικὰ. Ἐπομένως ἡ ἀραίρωσις παντὸς προνομίου καὶ ἡ ἐξομώσις τῶν ξένων σημαιῶν μετὰ τὴν Ἀγγλικὴν, ὠφέλησε ταύτην ἀντὶ τῆς βλάβης, παρὰδειγμα ἱστορικὸν ἀξίον σημειώσεως διὰ τὸν πτερά τῆς ἱστορίας κ. Θιέρσον.

Περὶ ναυτικῶν δὲ καὶ Ἀγγλικῶν λιμένων γραψάντες, θέλομεν καταλιχῆσαι, ὀλίγα σημειούντες καὶ περὶ Λιβερπούλ, τοῦ βασιλέως τούτου τῶν λιμένων οὐ μόνον τῆς Ἀγγλίας, ἀλλὰ τῆς ὑψηλοῦ ἀπίσης. Ὅλιγοι οἱ μὴ ἀναγνόντες, ἂν δὲν ἔλαβον τὴν τύχην νὰ τὰ ἴδωσι, πολλὰ ἢ ὀλίγα περὶ τοῦ ὀγδύου τούτου θαύματος τοῦ κόσμου, τῶν docks τοῦ Λιβερπούλ. Πρὸ ἐνός καὶ ἐπέκεινα οἰκοδομηθέντα αἰῶνος (1752), δύναται σήμερον νὰ κληθῆται κυβερνητικὸν ἐλάκκηρον. Αἱ ἐργασίαι. Ἐλαὶ διευθύνονται ὑπὸ συμβουλίου (Board), ἐξ 28 μελῶν συγκειμένου τούτων 4 διορίζονται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ 24 ἐκλέγονται παρὰ τῶν συνδρομητῶν τῶν docks, 2190 τὸν ἀριθμὸν. Ἐκ τῶν 24 ἐκλεγόμενων 8 ἐξέρχονται κατ' ἔτος, δυνάμενοι νὰ ἐκλεχθῶσιν ἐκ νέου ἢ ἀντικατασταθῶσι παρ' ἄλλων. Τὸ συμβούλιον τοῦτο διακρίεται εἰς 8 τμήματα, διανεμόμενα τὴν ἐργασίαν, τούτων δ' ἕκαστον διευθύνει ἅπασι τῆς ἐβδομάδος. Ὑπάρχει τμήμα ἐπιφορτισμένον τὴν ἐπαγρύπτησιν τῶν οἰκοδομιῶν (Works), ἕτερον προεδρεύον τῶν ἀποθηκῶν (Ware houses) καὶ καθελῆς. Τὰ τριῆς ταῦτα οἰκοδομήματα, ἐκ λίθου καὶ σιδήρου κατασκευασμένα, εἶνε οὕτω διευθετημένα ἐσωτερικῶς, ὥστε τὰ ἐμπορεύματα οἰκοθεν, οὕτως εἰπεῖν, μεταφέρονται εἰς τὴν ἀριμόδιον ἐκαστω θέσιν. Ρύακες γονιμημάτων, ἔνδον κινήτων σωλήνων ἐκ Cast-iron φέροντες, μετὰ μακρῶν ταξείδιον, χύνονται ἐντὸς ὁπῶν ἀπερίων ἀποθηκῶν, ὅπου ἐπιταρῶνται χιλιάδες δεμάτων βύβακος, μαλλίων, ὁ πλοῦτος τῶν δύο ἡμισφαιρίων, ἀναβοκαταβαίνουσι ἀπὸ ὀροφῆς εἰς ἄλλην, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης κλίμακος, χάρη ἐννοεῖται εἰς ἀνδρῶν καὶ καθῶδων ἐναερίους.

Μεγαροῦτος φθίσωσιν ἔπως σήμερον εὐρίσκονται, εἰς μόνον τὰ docks τοῦ Λιβερπούλ καὶ τῆς Birkenhead δευτερεύοντα τῶν πρώτων κατὰ τὴν σπουδαιότητα, ἐδαπανήθησαν μέχρι τοῦδε 318, 354, 218 φράγκων. Τὸ δὲ εἰσόδημα αὐτῶν συνίσταται ἐκ δικαιωμάτων εἰσπραττεμένων ἐπὶ τῶν εἰσπρχομένων καὶ ἐξερχομένων,

οὐ μόνον τῶν ἐμπορευμάτων ἀλλὰ καὶ τῶν πλοίων αὐτῶν. Μέχρι τῶν 1857 τὸ τελευταῖον τούτο, τὸ ἐπὶ τῶν πλοίων δικαίωμα, ἀνῆκε τῷ δήμῳ ὅστις κατασκεύαζεν ὁδοὺς καὶ ἄλλα κοινωφελεῖ ἔργα ἐκ τοῦ περισσεύματος. Τῇ ἐποχῇ δ' ἐκείνῃ ἡ εἰταιρία τῶν Docks ἠγόρασε καὶ τὸ δικαίωμα τούτο παρὰ τοῦ δήμου ἀντὶ 37, 500, 000. φράγκων, τὰ δ' ἐκ τοῦ κλάδου τούτου ὠφελήματα δαπανᾷ ἀποκλειστικῶς πρὸς καλλωπισμὸν τοῦ λιμένος. Τὰ ἐτήσια εἰσοδήματα τῶν Docks Λιβερπούλ (λαμβάνομεν ὡς βᾶσιν ἕνα ἰσολογισμὸν τοῦ 1868· ἔκτοτε θὰ ἡῤῥῆσαν περισσώτερον) ἀναβαίνουσι εἰς 22, 128, 150 φρ. τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 20, 348, 610. — Τὰ περισσεύματα χρησιμεύουσιν εἰς χρεώλωτρον ἀρχαίου τινὸς χρέους καὶ εἰς τελειοποιήσιν ἢ προσθήκην οἰκοδομιῶν ἐν τοῖς Docks.

Κατὰ τὸ 1752, δεῖ πρώτον ὑπεβλήθησαν εἰς τακτικὴν λογοδοσίαν τὰ Docks ταῦτα τοῦ Λιβερπούλ, τὰ ἐτήσια αὐτῶν εἰσοδήματα συνίσταντο ἐκ 1, 776 λιρῶν τὰ δ' ἐν τῷ λιμένι κατὰ τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἐποχὴν (1757) εἰσελθόντα πλοῖα εἰς 1371, ἐνῶ κατὰ τὸ 1868 εἰσῆλθον 20, 218 καὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους ἐτι ἐκείνου τοσούτον ἀνεπτύχθη τοῦ λιμένος ἡ κίνησις, ὥστε κατὰ τὸ 1871 εἰσῆλθον 30, 256. — Το ναυτικὸν τέλος πάντων ἐλάκκηρον, ἐναυοῦμεν τὸ ἐμπορικόν, τῆς Ἀγγλίας, ἔπερ κατὰ τὸ 1800 ἠρίθμει 450, 000 τόνους, μετὰ ἤδη πλέον τῶν 6, 000 000 τόνων!

Αὕτη εἶνε ἐν συνόψει τῶν Τιτάνων τούτων τοῦ ἐμπορίου ἢ ἐντὸς αἰῶνος καὶ ἔλαττον πορεῖα πρὸς τὴν εὐρεσιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πρώτης ἐκείνης ὑπάρξεως, ἧσις καλεῖται πλοῦτος. Ἀλλὰ ποσα μαθήματα δὲν περικλείονται εἰς τοὺς μυθιστορικῶς τούτους ἱστορικωτάτους ἀριθμούς δι' ἄτομα καὶ κυβερνήσεις, διὰ πάντα ἐν περιλήψει τὸν πρῶτον τούτου σήμερον τὸ αὐριον! Ἰδοὺ μίαν ἡγῆτος ἐν μέσῳ τῆς δολιχῆς εἰς τὴν ἄκραν τῆς Εὐρώπης καίμενη, ξηρὰ καὶ ἄγανος, πρὸς τὴν ἢ φύσιν φειδωλοτέρα δὲν εἶδονατο νὰ φανῇ ὅρ' ἔλας τὰς ἐσώψεις, περικλείουσα ἐν αὐτῇ μόνη τοσαύτην ἐμπορικὴν κίνησιν, ὅσην ὅλη σχεδὸν ἡ ἄλλη Εὐρώπη, ὀριστικῶς δὲ τριπλασίαν ἢ ὅσην ἡ Γαλλία καὶ Ἰταλία ὁμοῦ, τὰ προσφιλεῖ τῆς φύσεως τέκνα. Πλείστα δὲ ἔσκα τὰ δημιουργήσαντα καὶ προστοιμάσαντα τὴν θαυμασίαν ταύτην ἀνάπτυξιν.

Τὴν προητοίμασαν τὰ ἦθη αὐτὰ τοῦ Βρετανικοῦ λαοῦ, ἀπομακρύνοντα τοὺς σκοπέλους ἐκείνους, καθ' ὧν προσαρροῦει συνήθως παρὰ τοῖς μεσημέριοις τῆς Εὐρώπης λαοῖς ἡ ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πρόοδος. Τὴν προητοίμασαν ἡ ἐσωτερικὴ τῆς Ἀγγλίας πολιτικὴ, τῆς ὁποίας βᾶσις ἡ ἐλευθερία, πλὴν πράγματι οὐχ' ἰδ' ὡς ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἄλλοις ἔθνεσιν, ψηφοφορία καὶ ἡ ἀπαχὴ οἰασθήποτε πίεσεως, διότι ἐνταῦθα τὸ Κοινοβούλιον εἶνε ἡ εἰλικρινὴς ἐκφρασις τῆς κοινῆς γνώμης, ἡ δὲ ἐκλογικὴ ψῆφος εἶνε καὶ καθήκον καὶ δικαίωμα. Τὴν προητοίμασε τυπὸς σπουδαῖος, μετρίστρων, βαθείως σπουδαζῶν ἕκαστον ζήτημα καὶ μὴ ἔχων τὴν πολιτικὴν μόνον αὐτοῦ θέμα, καὶ ἐν ταῖς συζητήσεσιν αὐτοῦ ἀποφασγῶν πάντοτε τὰς ὑβρεῖς καὶ ἀτομικότητας. — Ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἄλλου τὴν προητοίμασαν καὶ ἐδημιούργησαν ἡ οἰκονομία καὶ ἡ ἐργασία, μόνον καὶ αἰώνιον βραχυλόγος τῆς ἀμφιβολοῦ ταύτης ὑπάρξεως, ἀναγκαίου πλὴν μελήματος, ὅπερ καλεῖται: Αἰθρῶν. Φ. Α. Β.